

Masarykova univerzita

Filozofická fakulta

Ústav hudební vědy

Management v kultuře

Mgr. Marie Novotná

Fenomén kulturních domů na Hodonínsku

(se zaměřením na obec Čejkovice)

Magisterská diplomová práce

Vedoucí práce: Ing. arch. Lea Vojtová, Ph.D.

2011

Prohlašuji, že jsem magisterskou práci na téma Fenomén kulturních domů na Hodonínsku vypracovala samostatně s použitím literatury a pramenů, které zmiňuji v seznamu.

.....
Marie Novotná

Zde bych chtěla poděkovat vedoucí práce paní Ing. arch. Lee Vojtové, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady a připomínky při zpracování této diplomové práce. Děkuji také všem svým respondentům. V neposlední řadě bych chtěla poděkovat Elišce a svému manželovi za pomoc a své rodině za podporu během celého mého studia.

OBSAH

1 Úvod	6
1.1 Vymezení tématu práce.....	6
1.2 Vymezení zkoumaného okresu.....	7
1.3 Metody výzkumu, literatura a prameny.....	8
2 Státní řízení kultury v 2. polovině 20. století	10
2.1 Definice KD.....	10
2.2 Společenská situace po roce 1948.....	11
2.2.1 Střediskový systém.....	13
2.3 Nástroje státního řízení.....	14
2.4 Vznik KD.....	16
2.4.1 Funkce kulturních domů a jejich využití.....	20
2.4.2 Správci KD a organizátoři kulturního života.....	21
3 Současný stav kulturních domů na Hodonínsku	23
3.1 Problematika pojmenování KD.....	23
3.2 Zájem o KD po roce 1989.....	24
3.3 Situace na okrese Hodonín.....	25
3.4 Zhodnocení činnosti a významu pro obce v regionu.....	33
4 Obec Čejkovice	34
4.1 Stručná charakteristika Čejkovic.....	34
4.1.1 Historie Čejkovic.....	35
4.1.2 Významné osobnosti spjaté s Čejkovicemi.....	37
4.1.3 Kultura a cestovní ruch v Čejkovicích.....	37
4.2 SWOT analýza obce Čejkovice.....	40
5 Kulturní dům v Čejkovicích	49
5.1 Historie KD v Čejkovicích.....	49
5.2 Využívání KD před r. 1989.....	52
5.3 Analýza současného využití KD.....	56
5.3.1 Současná ekonomická situace.....	57
5.4 Stanovení zásad pro současnou strategii a budoucnost KD Čejkovicích.....	58
5.4.1 Konkurenční prostředí.....	59

5.4.2 SWOT analýza KD v Čejkovicích.....	60
5.4.3 Návrh marketingových cílů.....	62
5.4.4 Marketingový mix.....	62
5.4.5 Plán marketingové komunikace.....	63
5.4.6 Reklamní plán.....	65
5.4.7 Pozitioning.....	65
6 Srovnání KD v Čejkovicích s KD ve Ždánicích.....	67
6.1 KD ve Ždánicích.....	67
6.2 Srovnání z hlediska využívání objektů.....	68
7 Závěr.....	70
8 Resumé.....	73
8.1 Resumé.....	73
8.2 Summary.....	73
8.3 Resümee.....	74
9 Seznam použité literatury, pramenů, internetových zdrojů a respondentů.....	76
10 Seznam tabulek, grafů a zkratk.....	79
11 Přílohy.....	81

1 ÚVOD

1.1 Vymezení tématu práce

Má magisterská diplomová práce nese název Fenomén kulturních domů. Podnětem pro volbu tohoto tématu byl osobní zájem o kulturní domy, které nabízejí velké množství prostor a mnohdy nejsou adekvátně využívány a především o období socialismu, kdy byly v hojném počtu budovány kulturní domy, konceptuálně řešeny a měly se stát dominantou obce. Tomuto tématu nebyla v předchozích letech věnována žádná pozornost, proto se mi jevilo vhodné práci zpracovat a analyzovat budoucí možnosti využití KD.

Historický vývoj těchto objektů, které sloužily lidem k uspokojování kulturních potřeb, byl dozajista v každé vesnici odlišný. Od 19. století vznikala společenská centra spolků, jako byl například Sokol, byly zakládány různé besedy, na začátku 20. století si své kulturní objekty začala zřizovat i tělovýchovná jednota Orel. V únoru 1948, kdy došlo k oficiálnímu převzetí moci komunisty, se s budováním socialismu začaly budovat i veřejné stavby, mj. i KD.

První část práce je věnována historickému vývoji kulturních po roce 1948, kdy započaly stavby kulturních domů,¹ které měly plnit funkci společenských, osvětových a spolkových center a poskytnout prostory pro kulturní život v ČSSR². Ideologie té doby si jako jeden z cílů vytyčila překonání rozdílů mezi městem a vesnicí a KD měly mít na řešení těchto „problémů“ také svůj podíl. V roce 1965 proběhlo celostátní orientační šetření prostorů pro kulturní a společenský život. Mezi tyto objekty byly započítávány jak KD, tak pohostinství, školy, knihovny, administrativní budovy, tělocvičny a jiné. Třetí nejvyšší podíl tvořily v té době právě KD.³ Práce přináší poznatky o tomto fenoménu z obecného hlediska a poté přibližuje politicko-historický vývoj vzniku KD v období let 1948 – 1989.

Další část práce je věnována analýze současného stavu kulturních zařízení na Hodonínsku. V tomto okrese se nachází široká škála objektů sloužících k uspokojování kulturních potřeb. Práce se snaží zachytit celkový stav na okrese Hodonín, zahrnuje proto nejen KD, ale i sokolovny, orlovny, katolické domy, obecní domy, společenská centra atd. Dnešní účel využívání a funkce těchto zařízení se oproti minulosti diametrálně změnil, některé objekty bez užitku chátrají, nejsou dostatečně využívány. V některých obcích jsou naopak kulturní zařízení využívána hojně, někde dokonce uvažují o rozšíření stávajících

---

¹ Dále jen KD.

² Je nutné stanovit si definici pro KD jako stavbu, která má polyfunkční charakter a slouží ke kulturním účelům.

³ Hromádka, M., Studený, A.: *Rozbor využívání kulturních domů v podmínkách vesnického osídlení*. I. díl, Praha: Osvětový ústav, 1968, s. 3–4.

kapacit. Od roku 2005 vyhlašoval Jihomoravský kraj, odbor kultury a památkové péče, program pro poskytování dotací z rozpočtu JMK v oblasti kulturních zařízení.⁴ Program byl určen kulturním zařízením na stavební úpravy, pořízení movitého majetku včetně technického vybavení a na modernizaci prostor.⁵ Součástí této práce je tedy i zmapování jednotlivých kulturních domů na Hodonínsku, popis současné funkce a využití prostor ke kulturním účelům.

Detailnější popis je v práci věnován kulturnímu zařízení v Čejkovicích, které bylo vybráno z hlediska osobního zájmu a možnosti bližšího průzkumu v terénu. Tato část práce byla zpracována především za pomoci standardizovaných rozhovorů. Přibližuje vlastnické vztahy, ekonomickou situaci, management a marketing této kulturní instituce. Součástí je i SWOT analýza současného stavu a činnosti kulturního domu v obci. KD v Čejkovicích byl postaven v roce 1979 místním JZD a dá se pokládat za typickou ukázkou stavby tohoto druhu, která byla kapacitně předimenzována a dnes již neodpovídá současným kulturním potřebám. Práce se rovněž zabývá kulturní úrovní obce, hodnotí činnost a její význam v regionu.

V další části práce jsou stanoveny zásady pro současnou strategii a budoucnost KD v Čejkovicích, jehož vlastníkem je Zemědělská a.s. Čejkovice.

Z důvodu rozdílné vlastnické struktury bylo provedeno srovnání s obdobným zařízením ve Ždánicích.

1.2 Vymezení zkoumaného okresu⁶

Okres Hodonín se nachází na jihovýchodě Moravy a správně se řadí pod Jihomoravský kraj. Sousedí s okresy Břeclav, Vyškov, Kroměříž a Uherské Hradiště. V Okrese Hodonín je 82 obcí.⁷ V této části republiky nalezneme hned několik etnografických oblastí a podoblastí, v kterých se dochovaly prvky tradiční kultury, a které jsou stále bohaté na folklór a tradice.⁸ V neposlední řadě je nutno vyzdvihnout vinařství, kterému se během posledních let dostává velkému ocenění a také výskyt mnoha turisticky zajímavých destinací. Tento fakt dozajista činí Hodonínsko turisticky vyhledávanou lokalitou s bohatým kulturním potenciálem.

Vzhledem k živé tradici a množství kulturních aktivit jsou kulturní zařízení v obcích na tomto okrese vítanými prostory, které umožňují pořádání nejrůznějších akcí. Ačkoli jsou

---

⁴ Dostupné z: <http://www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?PubID=19&TypeID=1>, cit. 14. 12. 2009.

⁵ Pro rok 2010 nebyl tento program již vypsán.

⁶ Viz příloha č. 1.

⁷ Seznam obcí a měst dostupný z: <http://www.statnisprava.cz/rstsp/ciselniky.nsf/i/CZ0645>, cit. 20. 4. 2011.

⁸ Patří mezi ně Moravské Slovensko, Podluží, Horňácko, Kopanice či Hanácké Slovácko.

tyto objekty pro jejich majitele (obce, spolky či soukromé vlastníky) finanční zátěží, přesto jsou většinou dotazovaných brány jako přínosné a potřebné.

1.3 Metody analýzy, literatura a prameny

V práci je použito několik metod analýzy. K zmapování situace na Hodonínsku byly sestaveny dotazníky,⁹ které byly zaslány na obecní úřady všech obcí na okrese Hodonín.¹⁰ Ty postihly především počet KD či obdobných kulturních zařízení v okrese, jejich využití, majetkoprávní vztahy, dobu, v které byly vystavěny atd. Práce se snaží zaznamenat i současnou podobu KD na Hodonínsku z fotografií umístěných na webových stránkách, či jejich vyžádáním na tamních obecních úřadech.

Pro zpracování kapitoly o KD v Čejkovicích byla zvolena metoda standardizovaných rozhovorů se zřizovatelem KD a bývalým předsedou JZD Jiskra Čejkovice Oldřichem Horákem, dále pak s první pracovnící Kulturního klubu JZD Jiskra Marií Ritterovou, dlouholetým předsedou MNV Josefem Pavkou a nynějším managementem Zemědělské a.s. Čejkovice.¹¹ Součástí bylo i studium archivních materiálů – stavebních deníků, plánů či například dokumentů o povolení stavby, které jsou uloženy v archivu Zemědělské a.s. Čejkovice. Vše bylo doplněno studiem odborné publikace o Čejkovicích¹² a především prostudováním obecních kronik Čejkovic a obecních zpravodajů. Kulturní úroveň této obce byla popsána na základě zúčastněného pozorování a porovnáním dostupných informací na internetu.

Pro zpracování kapitoly o vzniku KD bylo použito analýzy poznatků, shromážděných studiem dostupných podkladů a rešerší literatury k tématu. Je nutno podotknout, že literatura ke zvolenému tématu je velmi omezená. Ve 2. polovině 20. století bylo sice vydáno několik publikací k tomuto tématu, souhrnná syntéza, která by se však zabývala tímto fenoménem, zcela chybí. Ke zpracování této práce bylo proto zapotřebí prostudovat i řadu vládních dokumentů, státních norem či např. zákon O osvětové činnosti z roku 1959.

Kulturní domy začaly být v roce 2007 mapovány Národním informačním a poradenským střediskem pro kulturu (NIPOS), který v tomto roce započal sběr dat. V roce 2009 byla šetření rozdělena do čtyř publikací. Čtvrtý díl nazvaný Edukace a veřejná osvěta se

---

⁹ Viz příloha č. 2.

¹⁰ Je nutno podotknout, že ve většině případů bylo nutno obecní úřady upomínat a opětovně žádat o vyplnění dotazníku. V několika případech byly informace získány osobním kontaktem.

¹¹ Získané informace jsou uveřejněny se svolením těchto respondentů.

¹² Jan, L., Štěpánek, V. (eds.): *Čejkovice 1248–1998*. Čejkovice: Obecní úřad, 1998.

zabývá činností kulturních zařízení. Jelikož se databáze teprve buduje, bylo zatím podchyceno 3, 5 tisíce obcí z celkového počtu 6000.¹³

Současným stavem se částečně zabýval i internetový časopis *Místní kultura*, který si pro rok 2009 určil jako nosné téma právě kulturní domy. V rámci tohoto internetového portálu vyšlo sice několik dílčích článků, shrnující závěry či obširnější analýzu však nelze ani tady nalézt.

V rámci publikace *Kulturní regiony a geografie kultury*¹⁴, která se detailněji zabývá sociokulturním prostředím dnešních obcí, měst a regionů České republiky, zmínku o KD nalezneme, avšak informace jsou i tady velmi omezené.

Pro stanovení zásad současné strategie a budoucnosti KD Zemědělské a.s. Čejkovice byla použita SWOT analýza a na jejím základě byl sestaven plán marketingové komunikace, reklamní plán a prozkoumáno konkurenční prostředí. Tato část je důležitým výstupem práce.

Rozhovorem se správcem KD ve Ždánicích bylo provedeno srovnání činnosti dvou kulturních domů, které se však nachází v rozdílné situaci. KD v Čejkovicích je v majetku soukromé společnosti, kdežto KD ve Ždánicích spadá do kompetence obce.

Výsledkem závěrů práce je syntéza veškerých poznatků, které se mi podařily nashromáždit během výzkumu.

---

¹³ Osobní korespondence s Marií Gonzálezovou, vedoucí šetření KD v ČR v rámci NIPOS.

¹⁴ Heřmanová, E., Chromý, P. a kolektiv: *Kulturní regiony a geografie kultury*, Praha: ASPI, 2009.

2 Státní řízení kultury v 2. polovině 20. století

2.1 Definice KD

Pro ujasnění pojmosloví v této kapitole je nutné upřesnit výraz „kulturní dům“. Dobová literatura označuje KD několika názvy: kulturně osvětová zařízení, kulturně osvětová zařízení klubového typu, kulturní dům klubového typu, dům kultury a vzdělání, dům kultury, kulturní dům a jiné. Především šlo o „*typ účelového objektu, který svým stavebním programem, dispozičně funkčním řešením, úrovní interiéru a stupněm vybavení vytváří předpoklady pro poskytování vymezeného rozsahu kulturních služeb, pro rozvoj diferencovaných aktivit a možnosti uplatnění lidí ve sféře kultury a pro neformální styk lidí s různými stupni kontaktů.*“¹⁵ Ze zákona č. 52/1959 Sb.¹⁶ vyplývá, že označení „kulturní dům klubového typu“ je termín kulturně organizační a zahrnuje např. tyto jednotky: osvětová beseda, závodní klub ROH, dům kultury ROH, družstevní klub JZD atd., kdežto „kulturní dům“ je termín architektonicko-urbanistický a rozumí se jím objekt, který komplexně řeší společenskou a kulturní vybavenost daného místa na rozdíl od jednoúčelových kulturních zařízení.¹⁷

V československé státní normě č. 73 5252 z roku 1961 Projektování kulturních domů je názvosloví vymezeno následovně:

„Kulturní dům (osvětové zařízení klubového typu) – kulturní a společenské zařízení univerzálního typu, sloužící obyvatelům příslušného územního obvodu k jejich kulturnímu a společenskému životu a zájmové činnosti

Osvětový dům – metodické středisko kulturně-osvětové práce a instituce pomoci a výchovy osvětových pracovníků a členů lidové tvořivosti.“¹⁸

V usnesení vlády č. 3 z roku 1961 jsou stanoveny 3 základní kategorie osvětových zařízení klubového typu:

- osvětová zařízení klubového typu, která jsou tvořena knihovnou a maximálně 2 klubovny, které se mohou změnit v malý sál do 100 sedadel;
- základní typ KD, který zahrnuje víceúčelový sál, nejméně dvě klubovní místnosti, knihovnu a čítárnu, bufet, popř. jídelnu a foyer;

---

¹⁵ Hromádka, M.: K některým otázkám optimálního modelu sítě kulturních zařízení v podmínkách vesnického osídlení. *Sociologie a historie zemědělství*, 2, Praha 1966, s. 102.

¹⁶ Zákona č. 52/1959 Sb. O osvětové činnosti.

¹⁷ Hromádka, M., Studený, A.: *Sít' kulturních zařízení v podmínkách vesnického osídlení a její problematika*, Praha: Osvětový ústav, 1966, s. 178–181.

¹⁸ ČSN 73 5252 Projektování kulturních domů, 1961.

- rozšířený typ KD (větší počet kluboven, studoven, pracoven atd.).¹⁹

Ať už bylo pojmenování pro KD různorodé, šlo o veřejnou budovu, která měla sloužit občanům k pořádání kulturních a společenských aktivit a skládala se alespoň ze sálu, který byl víceúčelové povahy.

2.2 Společenská situace po roce 1948

Po převratu roku 1948 začala Komunistická strana Československa uplatňovat kulturní politiku k populistické propagandě socialistických idejí. Základní kritérium společenského pokroku a tím i základní kritérium rozvoje kultury a kulturních hodnot byl považován rozvoj výrobních sil a všestranný rozvoj osobnosti člověka.²⁰ Cíle socialistické kulturní revoluce byly shrnuty do již zmiňovaného zákona č. 52/1959 Sb. O osvětové činnosti, který měl za úkol vytvořit podmínky pro bohatý kulturní život v ČSSR a díky němuž měla být lépe šířena socialistická osvěta a prosazována tak politika Komunistické strany Československa.

Orgány, které měli za úkol vyvíjet osvětovou činnost a poté ji kontrolovat, byly zejména národní výbory, organizace sdružené v Národní frontě, JZD, umělecké, vědecké a kulturní složky ozbrojených sil. Ministerstvo školství a kultury pak mělo veškerou tuto činnost sledovat a popřípadě doporučovat vhodná opatření. Činnost výše zmíněných orgánů měla být vyvíjena v osvětových zařízeních. Mezi hlavní články sítě těchto zařízení patřil KD²¹, který měl být zřízen orgány ROH, společenskými organizacemi sdruženými v Národní frontě, národními výbory, na vesnicích pak radou národního výboru či jednotnými zemědělskými družstvy. Tyto orgány měly dbát na to, aby osvětová zařízení byla vhodně umístěna, vybavena, plně využita, účelně rozmístěna a podporovat úsilí občanů při svépomocné výstavbě objektů.²² Zákon taktéž hovoří o právním postavení zařízení, která byla zřízena výkonným orgánem národního výboru. V takovém případě se osvětová zařízení stávala právními osobami, kterým byl převeden určený majetek do správy.²³ Tento zákon zrušil platnost zákona č. 67/ 1919 Sb. O organizaci lidových kursů občanské výchovy a dekret č. 130/1945 Sb. O státní péči osvětové. Zrušen byl pak v roce 1990.

Princip „demokratizace“ kultury souvisel úzce se socialistickou kulturní politikou státu. Myšleno tím bylo zpřístupnění kultury a kulturních aktivit všem pracujícím bez rozdílu.

¹⁹ Příloha k *Usnesení vlády č. 3 z ledna 1961 O zásadách rozvoje, úpravy a výstavby kulturních zřízení klubového typu*, s. 5. Uloženo: Národní archiv ČR.

²⁰ Hromádka, M.: *Státní řízení kultury*, Praha: Orbis 1975, s. 47.

²¹ V zákoně KD označen jako osvětové zařízení klubového typu.

²² Zákon č. 52/1959 Sb. O osvětové činnosti, § 12.

²³ Zákon č. 52/1959 Sb. O osvětové činnosti, § 14. Nutno doplnit, že správa tohoto majetku se musela řídit obecnými předpisy o správě národního majetku.

Podmínkou pro demokratizaci kultury bylo vytvoření institucionální základny, která se začala po roce 1948 rozrůstat. KD začaly být hojně budovány na vesnicích.²⁴

V rámci dlouhodobého plánu rozvoje kultury proběhlo v roce 1965 orientační šetření prostorů pro kulturní a společenský život, které mělo v režii Ministerstvo školství a kultury.²⁵ Z šetření vyplynulo, že téměř ve všech obcích od 1000 obyvatel jsou k dispozici prostory pro kulturní život. Mezi prostory pro kulturní život byly řazeny pohostinství, tělocvičny, školy, administrativní budovy, knihovny, obytné budovy, školy, památkové objekty, kulturní domy a jiné. Největší počet těchto prostorů se nacházelo v pohostinstvích, KD, které vznikaly přestavbou jiných objektů či novou výstavbou, obsadily třetí místo.²⁶ Nejčtenějším prostorem využívaným ke kulturním potřebám byl sál. Celkový počet KD v ČSSR v roce 1965 činil 3 892.²⁷ Největší část z KD byla spravována národními výbory, dále ROH, závody a JZD.²⁸

Politické uvolnění v Československu nastalo v lednu roku 1968, kdy se stal prvním tajemníkem ÚV KSČ Alexander Dubček. Schválením Akčního programu KSČ začala liberalizace poměrů, která však byla zastavena 20. srpna 1968 vpádem vojsk zemí Varšavské smlouvy. V dubnu roku 1969 byl novým tajemníkem ÚV KSČ zvolen Gustav Husák a tím začala doba označovaná jako normalizace. V roce 1971 se konal 14. sjezd Komunistické strany Československa, který si vytyčil jako jeden z důležitých úkolů upevňovat řídicí funkci socialistického státu ve všech oblastech společenského života.²⁹ Kultuře jako takové byla věnována značná pozornost. Důraz byl kladen především na smysl ideologického využití kultury a stranickosti umění. Politický přístup komunistické strany ke kulturnímu systému vycházel z leninské teorie a programu kulturní revoluce.³⁰ Strana měla za úkol koncipovat program rozvoje kultury a realizovat jej prostřednictvím socialistického státu, který měl nástroje legislativní, ekonomické, fundovaný aparát a instituce, jež vychovávají lidský faktor, který je zásadní pro fungování celého aparátu. Posláním socialistického státu bylo vyjadřovat třídní potřeby a zájmy dělnické třídy a vytvářet předpoklady pro jejich rozvíjení a uspokojování, aby bylo dosaženo rozvoje celé socialistické společnosti.³¹ Na důležitost socialistického umění jako ideové zbraně poukázal Gustav Husák svým přednesem o činnosti

---

²⁴ Hromádka, M.: *Státní řízení kultury*, Praha: Orbis, 1975, s. 161.

²⁵ Hromádka, M., Studený, A.: *Rozbor využívání vybraných kulturních domů o podmínkách vesnického osídlení*, 1. díl, Praha: Osvětový ústav, 1968, s. 1.

²⁶ Tamtéž, s. 5.

²⁷ Započítávají jen vesnice do 5000 obyvatel.

²⁸ Hromádka, M., Studený, A.: *Rozbor využívání vybraných kulturních domů o podmínkách vesnického osídlení*, 1. díl, Praha: Osvětový ústav, 1968, s. 13.

²⁹ Hromádka, M.: *Státní řízení kultury*, Praha: Orbis, 1975, s. 6.

³⁰ Tamtéž, s. 129.

³¹ Tamtéž, s. 130.

strany a vývoji společnosti a dalších úkolech strany: „*Před významným a složitými úkoly je umění a oblast kultury vůbec. V minulosti – ačkoli nebyly přijímány špatné rezoluce o ideovosti a stranickosti umění, o jeho významu v ideologickém boji – se podcenila reálná hrozba nástupu pravicových sil, idealizovala se situace na kulturní frontě. Období narůstání nesocialistických, maloburžoazních tendencí v této oblasti vyvrcholilo hlubokým politickým zneužitím umění a kultury v roce 1968 po politickomocenské cíle bloku revizionistických a protisocialistických sil. (...) Socialistické umění je velkou ideovou zbraní. Literatura, divadlo, kinematografie, televize, výtvarné umění, hudba atd. mají důležité poslání při formování socialistického člověka, při jeho výchově v duchu naší společnosti.*”³²

2.2.1 Střediskový systém

Odstraňování rozdílů mezi městem a vesnicí, vyrovnání se zemědělství na úroveň průmyslu, jeho kulturně technický pokrok, vytváření socialistického životního prostředí a stylu na vesnici bylo jedním z hlavních cílů přeměny společnosti. Efektivní rozvoj měst a vesnic byl shledán v přestavbě struktury vesnického osídlení a vzniku střediskového systému. V zásadě šlo o koncentraci občanské a technické vybavenosti do ekonomicky významnějších celků. Menším obcím měla být nadále umožňována bytová výstavba, ovšem bez nároků na veřejná zařízení.³³

Cílem strany bylo soustředit investiční výstavbu do těch center, která měla optimální podmínky pro další ekonomický a společenský rozvoj. Problematikou venkovského osídlení se vláda ČSSR začala zabývat od 60. let 20. století a uložila tehdejší Státní plánovací komisi a Státní plánovací komisi pro techniku stanovit pracovní postup pro určení sídel místního, obvodního a oblastního významu.

V roce 1971 byla usnesením vlády ČSR č. 283³⁴ zavedena tzv. středisková soustava osídlení, na jejímž vypracování se podílelo Ministerstvo výstavby a techniky a Rada Státní plánovací komise. Podle střediskové soustavy osídlení se všechna sídla rozdělila do následujících kategorií:

---

³² Husák, G.: Zpráva o činnosti strany a vývoji společnosti od 13. Sjezdu KSČ a další úkoly strany. In: *14. Sjezd KSČ, Praha 25. května – 29. května 1971*. Praha 1971, s 63–65.

³³ Příloha k *Usnesení vlády České socialistické republiky ze dne 24. listopadu 1971 č. 283 k návrhům dlouhodobého vývoje osídlení v České socialistické republice*. Zpráva o posouzení dlouhodobého vývoje osídlení vypracovaného a předloženého jednotlivými krajskými národními výbory a návrh dalšího postupu, s. 1. Uloženo: Národní archiv ČR.

³⁴ *Usnesení vlády České socialistické republiky ze dne 24. listopadu 1971 č. 283 k návrhům dlouhodobého vývoje osídlení v České socialistické republice*. Uloženo: Národní archiv ČR

- *Střediska oblastního významu*, která plnila současně funkci střediska obvodního významu
- *Střediska obvodního významu*
- *Střediska místního významu*
- *Nestředisková sídla trvalého významu*³⁵ a *nestředisková sídla ostatní*³⁶

Soustava měla tři kategorie center: oblastní, obvodní, místní. Středisko oblastního významu bylo povětšinou okresní město, středisko obvodního významu pak větší sídlo v okrese, které mělo zabezpečovat vyšší kulturní vybavenost. Na tato sídla byla napojena střediska místního významu, okolo nichž se sdružovaly obce trvalého významu a ostatní nestředisková sídla.

Bylo dbáno, aby střediskové obce i nestřediskové obce trvalého významu měly kulturně společenská střediska se sálovými a klubovými prostory nebo zde byly vybudovány víceúčelové sály.³⁷ Uplatněním střediskové soustavy byla preference výstavby a investic do středisek osídlení, nerozvojové obce byly odsouzeny zániku. Byl to regresivní nástroj, který potlačil rozvoj nejmenších sídel. Počet obcí klesl postupně na 4 104 obcí.³⁸

V rámci Jihomoravského kraje byla střediska obvodního významu určena následující města: Blansko, Boskovice, Brno, Břeclav, Bystřice nad Pernštejnem, Gottwaldov, Hodonín, Holešov, Hustopeče, Ivančice, Jihlava, Kroměříž, Kyjov, Mikulov, Moravské Budějovice, Moravský Krumlov, Prostějov, Rosice, Slavkov, Tišnov, Třebíč, Uherský Brod, Uherské Hradiště, Valašské Klobouky, Velké Meziříčí, Veselí nad Moravou, Vyškov, Znojmo, Žďár nad Sázavou, Nové Město na Moravě, Židlochovice.³⁹

Střediska místního významu a nestředisková sídla byla navržena ministerstvem výstavby a techniky a schválena pak Radami krajských národních výborů.⁴⁰

2.3 Nástroje státního řízení

Pro dosažení komunistických cílů v rozvoji kulturního života byly využívány následující nástroje:

- Legislativa

³⁵ Obce s trvalou funkcí zemědělskou, výrobní, ubytovací, rekreační, lázeňskou, kulturně-historickou.

³⁶ Beneš, J.: *Kulturní dům klubového typu*. Praha: Ústav pro kulturně výchovnou činnost v Praze, 1976, s. 26

³⁷ Tamtéž.

³⁸ Perlín, R.: Venkov, typologie venkovského prostoru. In: *Česká etnoekologie: Etnologické semináře v Liběchově*. Praha: Cargo Publishers, 1999, s. 95.

³⁹ *Usnesení vlády České socialistické republiky ze dne 24. listopadu 1971 č. 283 k návrhům dlouhodobého vývoje osídlení v České socialistické republice*. Uloženo: Národní archiv ČR.

⁴⁰ Navrženo jen 838 obcí v rámci ČSR.

V ČSR platily pro oblast kultury následující zákony:

- Zákon č. 94/1949 Sb., o vydávání a rozšiřování knih, hudebnin a jiných neperiodických publikací
- Zákon č. 40/ 1956 Sb., o státní ochraně přírody
- Zákon č. 55/ 1967 Sb., o divadelní činnosti
- Zákon č. 56/ 1957 Sb., o umělecké řemeslné práci a o lidové umělecké výrobě
- Zákon č. 81/1957 Sb., o koncertní a jiné hudební činnosti
- Zákon č. 82/ 1957 Sb., o estrádách, artistických produkcích a lidové zábavě
- Zákon č. 22/1958 Sb., o kulturních památkách
- Zákon č. 52/1959 Sb., o osvětové činnosti
- Zákon č. 53/ 1959 Sb., o jednotné soustavě knihoven
- Zákon č. 54/1959 Sb., o muzeích a galeriích
- Zákon č. 56/1963 Sb., o národních umělcích
- Zákon č. 17/1964 Sb., o československém rozhlasu
- Zákon č. 18/ 1964 Sb., o československé televizi
- Zákon č. 35/1965 Sb., o dílech literárních, vědeckých a uměleckých⁴¹ atd.

Na základě těchto zákonů byly vydávány další vládní nařízení, vyhlášky ministerstev, nařízení národních výborů, směrnice, metodické pokyny a další.

- Ekonomické nástroje

Ekonomické nástroje měly především formu:

- přímého financování státem prostřednictvím státního rozpočtu;
- využití části důchodů vytvořených ve výrobní podnikové sféře pro financování výstavby a činnosti kulturních zařízení zejména v působnosti ROH a pro dotování fondů kulturních a sociálních potřeb;
- vlastních finančních zdrojů kulturních institucí.

Ekonomické prostředky vložené do oblasti kultury byly brány jako investice do člověka a především do formování jeho socialistického uvědomění.⁴²

- Kádrová a personální činnost

Lidský faktor byl pro fungování a rozvoj socialistického kulturního systému klíčový. Dbalo se na:

- politické uvědomění;

---

⁴¹ Hromádka, M.: *Státní řízení kultury*, Praha: Orbis, 1975, s. 191 – 192.

⁴² Tamtéž, s. 194 – 195.

- kvalitu prováděné činnosti (ve smyslu spojování politických, odborných a morálních rysů);
- socialistické sociální vztahy (smysl pro spolupráci, společenskou integraci, socialistický vztah k lidem);
- Jednotu odborného a všeobecného vzdělání.⁴³
- Institucionální základna

Institucionální základna měla vytvářet podmínky pro uspokojování kulturních potřeb a zájmů společnosti v souladu s třídně sociálními cíli, podmínky pro tvorbu uměleckých hodnot, zabezpečovat ochranu duchovních a materiálních výsledků lidské činnosti.

Některé kulturní instituce mohly plnit i několik funkcí. V zásadě byly kulturní instituce děleny následovně:

- Univerzální typ kulturních zařízení (klubová zařízení – KD)
- Víceúčelový typ kulturních zařízení (parky kultury a oddechu⁴⁴)
- Jednoúčelový typ kulturních zařízení (divadla)⁴⁵

2.4 Vznik KD

Osvětová práce se stala neoddělitelnou součástí při budování vyspělé socialistické společnosti. Materiální a technická základna byla důležitá pro politickou agitaci a rozvíjení občanů v marxisticko-leninském duchu. Předpokládalo se, že postupným přechodem ke komunismu bude současně docházet ke změnám ve způsobu života lidí a sice tak, že zvyšující se produktivita práce umožní zkracování pracovní doby a přinese více volného času, který bude využíván občany ke kulturnímu oddechu. Proto se jevílo jako nutné, vytvořit vhodné materiální podmínky a prostředí, které budou rozvíjet společenský a kulturní život lidí. Ideální se zdála být výstavba osvětových zařízení klubového typu v sídlištích všeho druhu i v rekreačních prostorách.⁴⁶ KD se tak měly stát součástí kulturní vybavenosti obcí a jejich dominantou. Vlastní provádění osvětové práce mělo postupně přejít na společenské organizace a JZD.⁴⁷

⁴³ Hromádka, M.: *Státní řízení kultury*, Praha: Orbis, 1975, s. 198–200.

⁴⁴ Typ kulturního zařízení vytvářející svým působením a vybavením předpoklady pro rozvoj krátkodobé rekreace a kulturního oddechu obyvatel velkých měst. Je pro něj charakteristická snaha využívat přírodního prostředí. Soustřeďuje nejruznější formy kulturních osvětových a uměleckých pořadů, aktivního odpočinku, společenské zábavy a vzdělání.

⁴⁵ Hromádka, M.: *Státní řízení kultury*, Praha: Orbis, 1975, s. 205.

⁴⁶ Osvětová zařízení klubového typu měla být převážně budována jako kulturní zařízení univerzálního typu = kulturní domy.

⁴⁷ Příloha k *Usnesení vlády č. 3 z ledna 1961 O zásadách rozvoje, úpravy a výstavby kulturních zařízení klubového typu*, s. 1–4. Uloženo: Národní archiv ČR.

Po sjezdu socialistické kultury v roce 1959 dostalo Ministerstvo školství a kultury od PB ÚV KSČ za úkol vypracovat zásady rozvoje, úpravy a výstavby kulturních zařízení klubového typu. Politické byro ÚV KSČ vycházelo při stanovení úkolu ze situace, že 30 % obcí nemělo zatím vhodné zařízení klubového charakteru (tj., alespoň sál s nejnětnejším vybavením), a že vedle toho je k dispozici asi 4000 sálů, které jsou vinou nedostatečné údržby ve špatném stavu. Usnesení bylo přijato vládou v roce 1961, která ho vzala se souhlasem na vědomí a uložila:

- Ministerstvu školství a kultury jeho zapracování do hypotézy rozvoje školství a kultury do roku 1980 při jejím projednávání se Státní plánovací komisí. Současne nařídila radám krajských národních výborů vypracovat konkrétní plány rozvoje osvětových zařízení klubového typu do roku 1965. V rámci schváleného třetího pětiletého plánu a navrhnout další plány do budoucna v rámci koncepce rozvoje národního hospodářství do roku 1980.
- Ministerstvu školství a kultury a Ministerstvu výstavby (ve spolupráci s dalšími orgány)uložila vláda vypracovat typové podklady pro základní tři kategorie osvětových zařízení klubového typu a pro úpravu a modernizaci stávajících zařízení a publikovat je pro potřeby národních výborů a ROH.
- Ministerstvu výstavby a radám krajských národních výborů uložila zajistit výstavbu těchto zařízení podle plánů rozvoje osvětových zařízení klubového typu.
- Ministerstvo zemědělství, lesního a vodního hospodářství v dohodě s Ministerstvem financí a radami krajských národních výborů mělo vydat směrnice o způsobu úhrady nákladů spojených s výstavbou a provozem KD na vesnici. Ty měly být vybudovány JZD nebo s jejich finančních účastí.
- Předseda Ústřední rady odborů měl projednat dohody s radami krajských národních výborů o tom, ve kterých místech budou KD budovat orgány ROH a kde je budou budovat národní výbory.⁴⁸

Dle tohoto usnesení měly být KD kulturním a společenským střediskem všech obyvatel příslušného územního obvodu a této funkci měly odpovídat prostory pro divadlo, koncerty, kino i společenskou zábavu. Dále měly plnit funkci středisek klubového života a kulturní zájmové činnosti pracujících, čemuž měly odpovídat prostory pro klubovny, divadlo, hudbu, knihovnu, čítárnu, dílny, laboratoře a zlepšovateľskou činnost, herny atd. V místech, kde by nebylo vyhovující pohostinství, se mělo počítat s vybudováním jídelny jako

---

⁴⁸ *Usnesení vlády ČSSR č. 3 z ledna 1961 O zásadách rozvoje, úpravy a výstavby kulturních zřízení klubového typu*, s. 1–2. Uloženo: Národní archiv ČR.

základního typu provozovny veřejného stravování, které by taktéž mohlo být napojeno na komplex KD.⁴⁹

Československá státní norma č. 73 5252 z roku 1961 Projektování kulturních domů stanovila, jaké KD mají být projektovány, jak je možné upravovat stávající kulturní zařízení či jiné objekty na kulturní domy. Výjimky mohlo povolit jen Ministerstvo školství a kultury po dohodě se všemi dotčenými ústředními úřady a orgány a s Úřadem pro normalizaci.⁵⁰ Norma měla především:

- celostátně sjednotit zásady pro projektování KD,
- sjednotit názor přehodnocení projektů,
- vytvořit podklad pro rozvíjení typizace,
- zvýšit ekonomii při projektování, výstavbě i provozu.

KD byly rozříděny do následujících kategorií:

- a) podle umístění (vestavěné nebo přistavěné k budově jiného účelu; samostatné budovy);
- b) podle velikosti sálů (kategorie I. – do 100 sedadel; kategorie II. – od 101 do 400 sedadel; kategorie III. – nad 401 sedadel);
- c) podle charakteru (v sídlištích všeho druhu; v rekreačních oblastech).

Rozsah a kategorie KD pro určitou lokalitu se měla stanovit na základě studie o dislokaci kulturní a společenské činnosti a potřeb obyvatelstva a územního plánu obce. KD největšího rozsahu měl obsahovat divadelní část s příslušenstvím⁵¹, kino s příslušenstvím⁵², hudební část (koncertní síň, šatny), klubovou a společenskou část (př. taneční sál), administrativní a doplňkovou část (př. kanceláře JZD, restauraci, jídelnu).

V normě byla také určena nejvyšší dovolená hladina hluku a požadavky požární ochrany. Urbanistické požadavky spočívaly v umístění KD v parkové zeleni a v centru, poblíže dopravních tepen, jejich situování s odstupem od komunikace a neumístění v blízkosti nadměrného hluku, znečištění ovzduší a zápachu. KD měl mít ve své blízkosti dostatek parkovacích míst.

Technické požadavky měly především zabezpečit, aby únikové komunikace byly navrženy tak, aby se při nebezpečí dostali všichni návštěvníci čas z budovy.⁵³

---

⁴⁹ Příloha k *Usnesení vlády ČSSR č. 3 z ledna 1961 O zásadách rozvoje, úpravy a výstavby kulturních zřízení klubového typu*, s. 4. Uloženo: Národní archiv ČR.

⁵⁰ Tato norma se nevztahovala na projekty schválené do 31. 3. 1963.

⁵¹ Podle *ČSN 73 5250 Projektování divadel*.

⁵² Podle *ČSN 73 5251 Předpisy pro projektování investiční výstavby. Kina*.

⁵³ *ČSN 73 5252 Projektování kulturních domů*. Schválena 28. 12. 1961, s. 1-12. Tato norma byla několikrát pozměněna, nahrazena normou 73 5245 z roku 1988 Kulturní objekty s hledištěm. Podmínky viditelnosti.

Osvětová zařízení klubového typu měla být vybudována do konce roku 1970, a to buď úpravou stávajících prostor, nebo novou výstavbou. Předpokládalo se, že KD základního typu (II. kategorie) budou budovány především v rámci akce Z a nebudou stát v průměru více než 1 000 000 Kč, KD III. kategorie do 5 000 000 Kč, ve městech popř. 8 – 10 000 000 Kč.

Ministerstvo školství a kultury se problémem stavu kulturních zařízení klubového typu intenzivně zabývalo. Řada opatření byla v roce 1964 směřována na vypracování urbanistických zásad pro rozmístování a stanovení velikosti kulturních zařízení klubového typu v podmínkách vesnického osídlení.⁵⁴ V roce 1966 tak Osvětový ústav v Praze vydal studii, která na příkladu obce Hrušovany nad Jevišovkou a jejího spádového území nastiňovala optimální rozmístování kulturních zařízení a jejich velikost. Tato studie měla sloužit jako pomůcka národním výborům a kulturním zařízením a poukázat tak na možnosti aplikace těchto zásad. V potaz byla brána demografická a ekonomická situace obyvatel jednotlivých obcí ve spádové oblasti, občanská vybavenost, veřejné stravování, veřejná doprava i stav stávajících prostor pro pořádání kulturních aktivit. Vypracování koncepce optimálního modelu sítě kulturních zařízení vycházelo ze tří základních předpokladů:

- 1) z uvažovaného demografického a urbanistického vývoje,
- 2) z uvažovaného vývoje rozsahu kulturních služeb v jednotlivých obcích,
- 3) ze současného a předpokládaného zájmu lidí.⁵⁵

Do spádového území Hrušovan nad Jevišovkou se řadilo 9 obcí. Ze studie je zřejmý požadavek na výstavbu 2 nových objektů a modernizaci ostatních 7 stávajících kulturních domů. Rozdíl mezi kapacitou sálu a počtem prostor jednotlivých objektů byl dán počtem obyvatel. Můžeme tedy vysledovat, že ideální model tehdejší sítě kulturních domů spočíval v existenci kulturního domu v každé obci, rozdíl měl být jenom v kapacitě těchto zařízení.⁵⁶

Zájem na rozvoji kulturní úrovně lidí na venkově a uspokojování jejich kulturních potřeb vedl v roce 1969 ČSÚ k šetření, dle něhož bylo zjištěno, že:

- KD realizují část kulturních potřeb ve všech velikostních skupinách obcí,
- největší četnost těchto zařízení je spojena s knihovnami a okresními kulturními středisky.
- Využití těchto zařízení u vyšších velikostních skupin obcí klesá mimo samostatné víceúčelové sály. Nejnižší využití se objevuje u závodních klubů, největší u samostatných, víceúčelových sálů.

---

⁵⁴ Hromádka, M., Studený, A.: *Sít kulturních zařízení v podmínkách vesnického osídlení a její problematika*, Praha: Osvětový ústav, 1966, s. 5.

⁵⁵ Tamtéž, s. 125.

⁵⁶ Tamtéž, s. 215.

- Závěr šetření dospěl k tomu, že četnost těchto zařízení je dostačující a je potřeba se soustředit na jejich modernizaci.

Ještě v roce 1971, kdy proběhly volby do zastupitelských orgánů, byla ve volebních programech jednotlivých národních výborů všech stupňů mnohdy zakotvena výstavba nových nebo rekonstrukce zastaralých kulturních zařízení.⁵⁷

Strategický přístup k plánování staveb KD z hlediska jejich ekonomického přínosu podal v roce 1976 Bohuslav Beneš. Ve své studii *Kulturní dům klubového typu* upozorňoval na problémy, které jsou s výstavbou spojeny a to především architektonické řešení stavby z hlediska její provozní vybavenosti a naddimenzovanou kapacitu objektů.⁵⁸ V knize se snaží podat souhrn metodologických zásad a investičních a provozně ekonomických aspektů kulturního domu klubového typu. Kládl důraz na to, aby bylo před stavbou zjištěno, zda bude KD prospěšný a nezbytný. Poukazoval na provedení průzkum sociální potřebnosti, aby bylo zjištěno, jak je místo vybaveno existujícími kulturními zařízeními, rozsah zájmu obyvatel, úroveň komunikací, očekávaný ekonomický, populační a kulturní vývoj místa. Základním ukazatelem měla být podle něj velikost obce a počet obyvatel k počtu a druhu kulturních zařízení.⁵⁹ Ideálním velikostní poměr KD se mu jevil 80 míst k sezení na 1000 obyvatel.⁶⁰

2.4.1 Funkce kulturních domů a jejich využití

Kulturní domy měly především sloužit občanům jako místo pro střetávání. Vzhledem k tomu, že socialistická politika dávala důraz na kolektivní pospolitost⁶¹ a rozvíjení kulturní úrovně lidu, sloužily tyto objekty i účelně k propagandě socialistických myšlenek. Stavba jako taková měla pak reprezentovat obec, společnost a dobu. Kulturní zařízení tedy sloužila k uspokojování kulturních potřeb a současně k zabezpečování nejrůznějších činností, kde se jednalo především o aktivity spojené s politickým uvědomováním a organizováním občanů, vzdělávací, umělecké činnosti, zábavní a oddechové činnosti či nejrůznější činnosti manuálního charakteru.⁶²

Kulturní domy měly plnit funkci kulturní, společenskou, výchovnou a rekreační. Vedlejší aspekt byl připisován podílu kulturního systému na příjmové složce státního rozpočtu, potažmo tvorbě národního důchodu.⁶³

⁵⁷ Beneš, J.: *Kulturní dům klubového typu*, Praha: Ústav pro kulturně výchovnou činnost v Praze, 1976, s. 152.

⁵⁸ Tamtéž, s. 8.

⁵⁹ Tamtéž, s. 56–59.

⁶⁰ Tamtéž, s. 111.

⁶¹ Tamtéž, s. 7.

⁶² Tamtéž, s. 20.

⁶³ Hromádka, M.: *Státní řízení kultury*, Praha: Orbis, 1975, s. 116–119.

Činnost KD byla vyvíjena v obvodu působnosti zřizovatele a v dohodě se zainteresovanými národními výbory i v přilehlých spádových obcích. Při svém využití měly KD vycházet z obecného principu, kulturně politických zásad a směrnic stranických a státních orgánů a z konkrétních potřeb MNV.⁶⁴

Aktivita KD spočívaly v organizování kulturních, uměleckých a společenských akcí (např. oslavy svátku MDŽ, plesy a jiné taneční zábavy, koncerty, divadelní představení atd.), Díky svým prostorám a svému vybavení poskytovaly prostory pro kulturní zájmovou činnost (např. nácviky tanečních folklórních souborů, umístění knihovny do KD), ale také pro cílevědomé prosazování politiky KSČ (schůze politických organizací, oslavy státních svátků, JZD či jiných podniků).

2.4.2 Správci KD a organizátoři kulturního života

Jak již bylo zmíněno výše, správcem KD mohly být orgány ROH, společenské organizace sdružené v Národní frontě, městské národní výbory či jednotná zemědělská družstva.⁶⁵

Základní organizační jednotkou sítě osvětových zařízení na vesnici bylo osvětové zařízení klubového typu. Osvětovým zařízením mohla být:

- Osvětová beseda – jako zařízení národního výboru⁶⁶
- Družstevní klub – jako zařízení JZD
- Závodní klub ROH⁶⁷

V celostátním šetření ministerstva školství a kultury byl již v roce 1965 vysledován pokles činnosti i návštěvnosti kulturních zařízení. Tento pokles byl shledáván v důsledku změny způsobu života lidí, v koncepci a v organizačních principech. KD nebyly rovnoměrně rozmístěny a budování se uskutečňovalo bez souvislosti perspektivou osídlení, kapacita byla určována bez ohledu na počet obyvatel, porušovaly se zásady ekonomie při výstavbě KD tím, že mnohdy byly stavěny „živelně“, bez ohledu na stávající občanskou vybavenost.⁶⁸

Právní postavení a působnost kulturních zařízení národního výboru bylo určeno zákonem 52/1959 Sb. O osvětové činnosti. Kulturní zařízení byly samostatné státní

---

⁶⁴ Sova, L.: *Výstavba systému střediskových kulturních zařízení klubového typu*, Praha: Ústav pro kulturně výchovnou činnost, 1975, s. 26.

⁶⁵ Hromádka, M., Studený, A.: *Rozbor využívání vybraných kulturních domů o podmínkách vesnického osídlení, I. díl*, Praha: Osvětový ústav, 1968, s. 10.

⁶⁶ Později přetvořena v kulturní kluby MNV.

⁶⁷ Příloha k *Usnesení vlády č. 3 z ledna 1961 O zásadách rozvoje, úpravy a výstavby kulturních zařízení klubového typu*, s. 7. Uloženo: Národní archiv ČR.

⁶⁸ Hromádka, M., Studený, A.: *Rozbor využívání vybraných kulturních domů o podmínkách vesnického osídlení, I. Díl*, Praha: Osvětový ústav, 1968, s. 17–18.

organizace, které měly právní subjektivitu, užívaly majetek, který jim byl svěřen do správy a hospodaří podle vlastního rozpočtu, schváleného řídicím národním výborem. Přebytky neodváděly do rozpočtu NV, ale používaly jich v dalších letech ke své činnosti. Z hlediska nutnosti jejich hospodaření kontrolovaly NV.⁶⁹

Národní výbor byl při zřizování povinen vydat zřizovací listinu společně se statutem, určit majetek, který převede do jeho správy, jmenovat vedení kulturního zařízení. Existovaly i platové právní předpisy pro kulturní zařízení spravované národními výbory, které se např. řídily výnosem ministerstva kultury ČSR ze dne 8. 11. 1973 O odměňování některých prací (činností) konaných mimo pracovní poměr.⁷⁰

Prostudováním dostupných materiálů můžeme dojít k závěru, že státní řízení kultury během let 1948 – 1989 mělo velký podíl na vzniku velkého množství KD. KSČ si byla vědoma potřeby institucionální základny, která měla umožnit uplatňování socialistické kulturní politiky. Vládní usnesení, zákony či státní normy soustřeďovaly pozornost na zásady rozvoje výstavby, zatímco teoretici kultury se snažili navrhnout optimální model rozmístění kulturních zařízení a upozornit na nedostatky při jejich budování. Z dnešního rozmístění, velikosti a počtu KD je patrné, že ne vždy byla tato doporučení zohledňována. I přesto je nutné ocenit pozitivní přínos a zásluhu na vybudování sítě KD. V současné kulturní politice státu by se asi těžko našly prostředky pro stavbu kulturních zařízení na vesnicích.

---

⁶⁹ *Místní kulturní zařízení – II*, Břeclav: Okresní kulturní středisko Břeclav, 1986, s. 5.

⁷⁰ Kondrát, J.: *Klubová práce III*, Břeclav: Okresní kulturní středisko Břeclav, 1976, s. 24.

3 Současný stav kulturních domů na Hodonínsku

Kulturní hodnoty nehmotné povahy ve venkovském prostředí jsou významným fenoménem. I když současný kulturní charakter tradic a zvyků přešel více ke komerčním formám, hodnoty pro budoucí generace zachovává a má tak podíl na jedinečnosti kultury v naší republice. Jižní Morava je bohatá na dochovanou materiální (tradiční obydlí, kroje) i duchovní (zvyky, tradice, hudební, slovesný folklór) složku kultury. Folklórních festivalů, nejrůznějších slavností, nebo třeba tradičních hodů se zde koná nepřehledné množství. Každý region či obec má své ustálené tradice, o to více se však v posledních letech objevuje uměle vytvořených či obnovených „tradic“, které přitahují turisty nejen z České republiky. Toto nehmotné bohatství se dá výborně marketingově využít a přilákat množství návštěvníků.

Kulturní domy jsou v mnoha vesnicích jedinými místy, která poskytují prostory pro tyto akce a vytváří tak stabilní základnu pro jejich organizátory. KD jsou důležitou součástí vesnic pro zachování a udržení jejich kulturní úrovně. Nabízejí prostory k střetávání lidí za nejrůznějšími účely a přispívají k soudržnosti lidí v obcích.

3.1 Problematika pojmenování KD

Je nutné se nejprve zastavit nad názvy, kterými bývá víceúčelový kulturní objekt pojmenován. Závisí vždy na individuálním označení, které je v té které obci užíváno, ale i na mnoha dalších faktorech. Především záleží na období, kdy byly tyto objekty zřizovány, nebo kým byly zřizovány. Obecně lze vysledovat, že 1. polovina 20. století byla dobou vzniku sokoloven a orloven či katolických domů. V 2. polovině 20. století se ustálil název kulturní dům, po roce 1989 se mimo pojmenování KD objevují názvy jako je společenský dům, obecní dům, kulturně-společenské centrum atd.

Následující kapitola si vytyčila jako cíl zaznamenat celkový stav všech zmiňovaných prostor v okrese Hodonín.

Pojem „kulturní dům“ je však užíván většinou a obecně jej můžeme označit jako sjednocující. Je to objekt, který slouží obci a občanům k pořádání kulturních a společenských aktivit a jeho součástí je alespoň sál a pódium.

3.2 Zájem o KD po roce 1989

Velmi výstižně charakterizovala dnešní situaci na poli kultury Ludmila Kučerová: „Dříve se oficiální kultura pohybovala v nesvobodných mantinelech, ale v materiální jistotě. Dnes je svobodná, ale má mnoho existenčních starostí.“⁷¹

Kulturní domy obvykle nabízí svými prostory místo pro nejrůznější aktivity, ať již zábavního, vzdělávacího či sportovního charakteru. Jako jedny z mála subjektů jsou schopné samofinancování do výše cca 50 %.⁷²

V 90. letech lze postřehnout snahu některých radnic zbavit se zpravidla prostorově naddimenzovaných budov, jejichž údržba si vyžadovala obrovské investice. V řadě míst k prodeji došlo, ale zanedlouho se trend zvrátil a obce usilovaly o možnost odkoupit či jinak získat KD opět pod svou správou. V poslední době je naopak možné v některých místech zaznamenat úvahy o výstavbě nových multikulturních center.

Kulturní dům většinou působí jako příspěvková organizace zřizovaná obcí, případně s.r.o., výjimečně a.s, málokdy jako soukromý subjekt. Na management je delegována pravomoc (povinnost) starat se komplexně o kulturní nabídku v místě.⁷³

Jak již bylo řečeno, Národní informační středisko pro kulturu (NIPOS) – útvar CIK, příspěvková organizace MK, začalo v rámci statistiky kultury v roce 2007 poprvé kulturní domy, městská kulturní střediska apod. statisticky sledovat s cílem získat porovnatelné údaje, ze kterých bude možné vyvodit nějaké závěry. V souvislosti s šetřením bylo osloveno 422 zpravodajských středisek, tedy kulturních domů, center a dalších podobných institucí, z nichž 65 vůbec nereagovalo a 72 bylo z různých důvodů vyřazeno (zánik, sloučení, zúžení činnosti atd.). Roční výkaz vyplnilo zbylých 285 subjektů, z nichž 235 je zřizováno orgány samosprávy, 11 občanskými sdruženími a církvemi, 39 z nich jsou podnikatelské subjekty. Převážná část těchto subjektů vyvíjí činnost ve vlastních prostorách.⁷⁴ V roce 2008 bylo do šetření zahrnuto dalších 295 subjektů, v roce 2009 dalších 373 kulturních zařízení. Databáze se neustále vytváří, seznam je rozšiřován a aktualizován. V České republice je přibližně 6000 měst a obcí, podchyceno bylo do dnešních dnů cca 3,5 tisíce z nich.⁷⁵ Ve statistických výkazech v roce 2007, 2008 a 2009 byl sledován typ kulturního zařízení (instituce s vlastními prostory, bez vlastních prostor, objekt je pronajímán) a jím provozovaná činnost (zájmově-

⁷¹ Kučerová, L.: *Různé podoby místní kultury a její trendy*. IV. Národní sněm regionů soudržnosti, 26. – 27. 8. 2008., Český Krumlov, dostupné z:// <http://culture-management.blog.cz/0809/ruzne-podoby-mistni-kultury-a-jej-trendy-zaznamenane-behem-cca-15-let-existence-casopisu-mistni-kultura>, cit. 20.1. 2011.

⁷² Tamtéž.

⁷³ Tamtéž.

⁷⁴ Heřmanová, E., Chromý, P.: *Kulturní regiony a geografie kultury* (kulturní realie a kultura v regionech Česka), Praha: ASPI, 2009, s. 254.

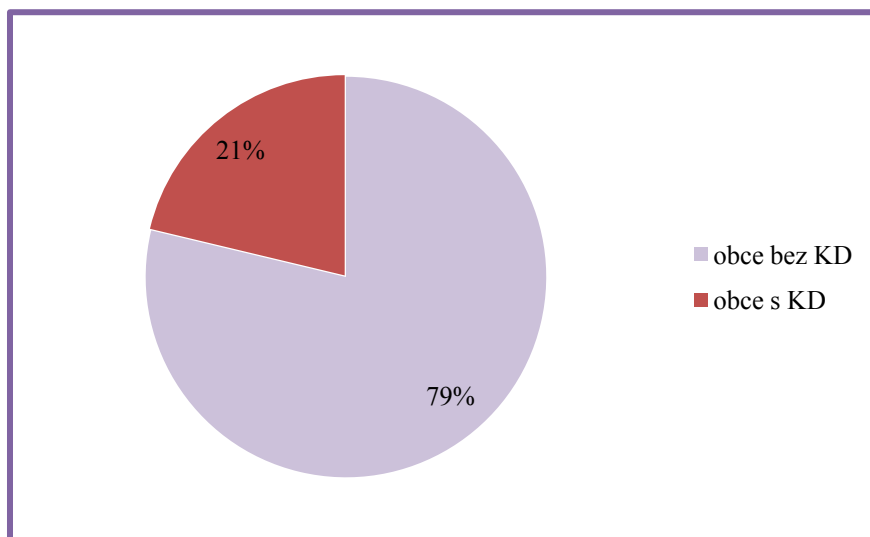
⁷⁵ Osobní korespondence s Marií Gonzálezovou, vedoucí šetření KD v ČR v rámci NIPOS.

vzdělávací, zájmově-umělecká atd.), její zřizovatel (orgány státní správy, občanské sdružení, o.p.s. a církve, podnikatelské subjekty) a hospodaření. V současnosti ještě nelze vyvozovat obecnější závěry, objevují se však náznaky, že kulturní život v menších obcích by časem mohl být stále více organizován podnikatelskými subjekty a především vznikajícími občanskými sdruženími, která organizují kulturní, společenský a sportovní život v obci.⁷⁶

počet KD zjištěných statistickým šetřením			
2007	2008	2009	celkem
285	295	373	953

Tabulka č. 1: Statistické šetření kulturních domů v rámci NIPOS v letech 2007 – 2009. (Sčítání stále probíhá, doposud sečteny KD jen v 3 500 obcích.)

Graf č. 1: Procentuální vyjádření počtu KD v 3 500 zjišťovaných obcích.⁷⁷

3.3 Situace na okrese Hodonín

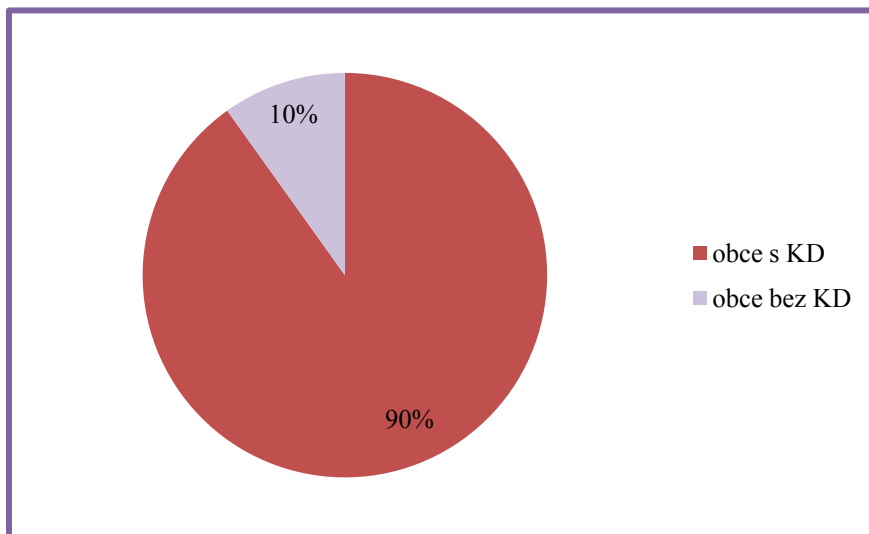
Na základě provedeného dotazníkového šetření se podařilo zjistit, že na okrese Hodonín je situace naprosto opačná. Počet KD či podobných typů objektů zde dosahuje 90%. Z celkového počtu 82 obcí, je bez kulturního zařízení jen 9.⁷⁸ V některých z nich byl kulturní dům postaven, později byl však prodán soukromé osobě do vlastního užívání a hlavní

⁷⁶ Gonzálezová, M: Kulturní domy. *Základní statistické údaje o České republice 2009. IV. Edukace a veřejná osvěta.* (online) 2010. Dostupné z: http://www.nipos-mk.cz/wp-content/uploads/2009/03/Statistika_2009_4dil_final_101207.pdf, cit. 18. 3. 2011.

⁷⁷ Vlastní zpracování dle statistiky NIPOS, dostupné z: http://www.nipos-mk.cz/wp-content/uploads/2009/03/Statistika_2009_4dil_final_101207.pdf, cit. 18. 3. 2011.

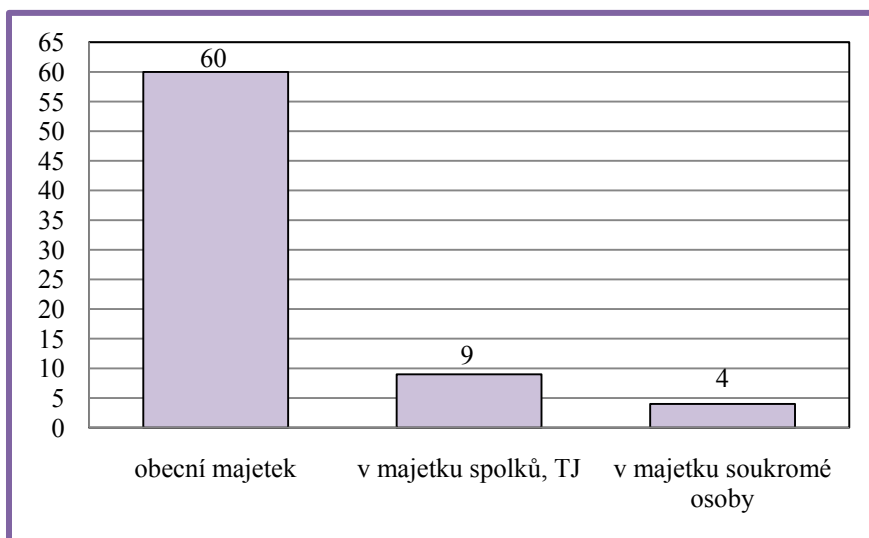
⁷⁸ Dražůvky, Labuty, Petrov, Ratiškovice, Skalka, Strážovice, Terezín, Sudoměřice a Vřesovice.

pracovní činnost již nemá s kulturní oblastí co dočinění. Tyto obce k uspořádání nejrůznějších společenských akcí využívají většinou tělocvičenu místních základních škol.

Graf č. 2: Procentuální vyjádření počtu KD v okrese Hodonín.⁷⁹

Majiteli KD v okrese Hodonín jsou převážně obce. Výjimku tvoří jen 9 objektů, jejichž vlastníky je TJ Sokol nebo TJ Orel, v jednom případě Společnost katolického domu. Kulturní domy, které patří soukromé osobě, jsou v tomto okrese jenom čtyři.⁸⁰ Následující tabulka ukazuje poměr mezi vlastníky KD:

Graf č. 3: Vyjádření počtu KD ve vztahu k vlastnictví.⁸¹

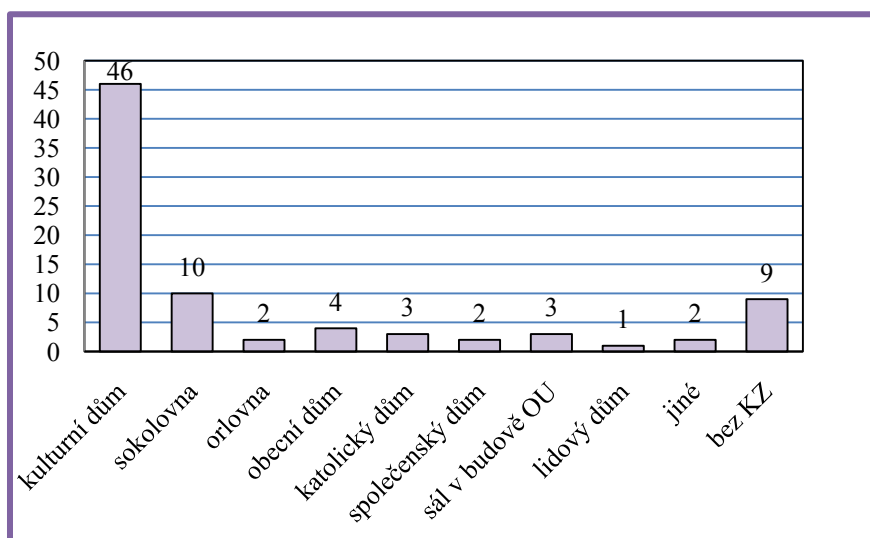
⁷⁹ Vlastní zpracování dle dotazníkového šetření.

⁸⁰ KD v Čejkovicích, Archlebově, Vnorovech a Žarošicích.

⁸¹ Vlastní zpracování dle dotazníkového šetření.

Jak již bylo řečeno, vlivem individuálního vývoje se pro kulturní zařízení vžila různá pojmenování a názvy. Dotazníky bylo zjištěno, že nejčastěji převládá pojmenování kulturní dům. Ne vždy to znamená, že bylo toto zařízení postaveno po roce 1948, kdy byla zahájena hromadná výstavba těchto objektů. Tento název je užíván pro 46 objektů v okrese, ale jen 41 z nich bylo postaveno v 2. polovině 20. století. Druhým nejčastěji se vyskytujícím typem kulturních zařízení jsou sokolovny, v menším zastoupení jsou zde orlovny, katolické domy, obecní domy nebo třeba lidové domy. Názvy jako společenský dům, sportovně společenské centrum či kulturně sportovně vzdělávací centrum nesou objekty vystavěné po roce 1990. V některých obcích jsou jen sály v budovách obecních úřadů, v takovém případě se většinou jedná o velmi malé vesnice, pro které jsou tyto prostory dostačující a i proto jsou v práci zahrnuty do celkového počtu KD v okrese Hodonín.

O počtu a typech jednotlivých kulturních zařízení hovoří následující graf:

Graf č. 4: Počet jednotlivých druhů kulturních zařízení v okrese Hodonín.⁸²

⁸² Vlastní zpracování dle dotazníkového šetření.

Pro bližší představu o obcích okresu Hodonín a typech kulturních zařízení, která se zde nachází, je k práci připojena následující tabulka:

	KD	sokolovna	orlovna	obecní dům	katolický dům	lidový dům	sál v budově OÚ	společenský dům	sportovně-společenské centrum	obce bez KD
Archlebov										
Blatnice pod Sv. Antonínkem										
Blatnička										
Bukovany										
Bzenec										
Čejč										
Čejkovice										
Čeložnice										
Dambořice										
Dolní Bojanovice										
Domanín										
Dražůvky										
Dubňany										
Hodonín										
Hovorany										
Hroznová Lhota										
Hrubá Vrbka										
Hýsly										
Javorník										
Ježov										
Josefov										
Karlín										
Kelčany										
Kněždub										
Kostelec										
Kozojídky										
Kuželov										
Kyjov										
Labuty										
Lipov										
Louka										
Lovčice										
Lužice										
Malá Vrbka										
Mikulčice										
Milotice										
Moravany										
Moravský Písek										
Mouchnice										
Mutěnice										
Násedlovice										

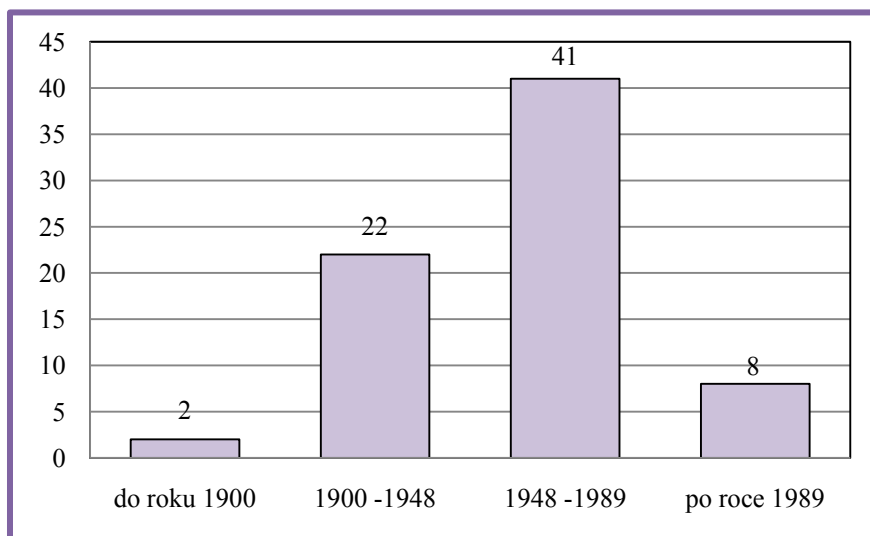
	KD	sokolovna	orlovna	obecní dům	katolický dům	lidový dům	sál v budově OÚ	společenský dům	sportovně-společenské centrum	obce bez KD
Nechvalín										
Nenkovice										
Nová Lhota										
Nový Poddvorov										
Ostrovánky										
Petrov										
Prušánky										
Radějov										
Ratíškovice										
Rohatec										
Skalka										
Skoronice										
Sobůlky										
Starý Poddvorov										
Stavěšice										
Strážnice										
Strážovice										
Sudoměřice										
Suchov										
Svatobořice-Mistřín										
Syrovín										
Šardice										
Tasov										
Těmice										
Terezín										
Tvarožná Lhota										
Uhřice										
Vacenovice										
Velká nad Veličkou										
Veselí nad Moravou										
Věteřov										
Vlkoš										
Vnorovy										
Vracov										
Vřesovice										
Žádovice										
Žarošice										
Ždánice										
Želetice										
Žeravice										
Žeraviny										
celkem:	46	11	3	4	3	1	3	2	2	9

Tabulka č. 2: Seznam obcí v okrese Hodonín a jejich druhy kulturních zařízení.⁸³

Období, kdy se kulturní zařízení budovaly nejvíce, byla právě léta 1948 – 1989. V této době bylo vystavěno 41 objektů, povětšinou v rámci akce Z za přispění JZD, národních podniků či ZO ROH atd. Velká část kulturních zařízení byla postavena již v 1. polovině 20. století, kdy byly v souvislosti s rozmachem sportovních spolků Orel či Sokol budovány objekty, které měly sloužit pro jejich sportovní i kulturní aktivity.

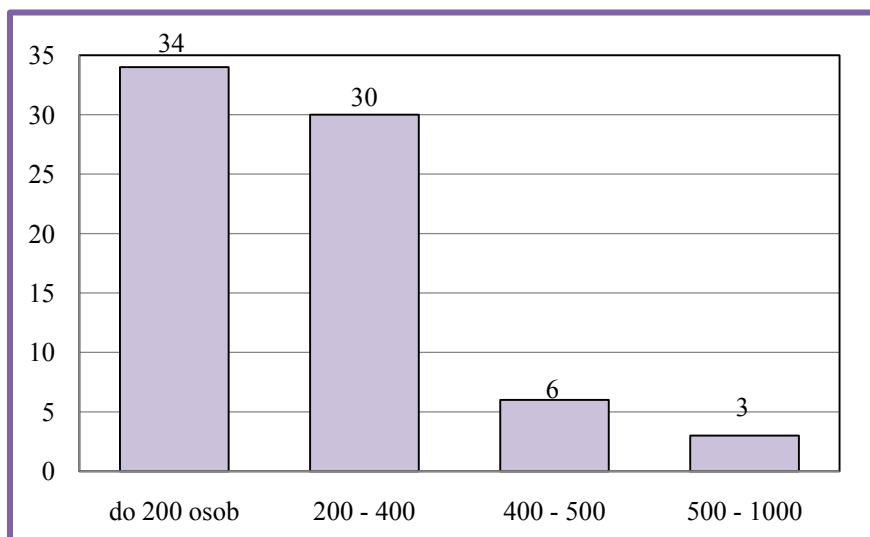
⁸³ Vlastní zpracování dle dotazníkového šetření.

Překvapivým zjištěním bylo, že i po roce 1989 bylo vybudováno dalších 8 kulturních zařízení.

Graf č. 5: Počet kulturních zařízení v okrese Hodonín a doba jejich vzniku.⁸⁴

Kapacitně ve sledovaném okrese převládají kulturní zařízení, které nabízí 200 – 400 míst k sezení. Výjimkou je KD v Hodoníně, který je schopen pojmout až 1000 osob. Mezi největší KD v okrese Hodonín patří KD v Čejkovicích. Větší prostory (nad 400 osob) nabízí i KD ve Ždánicích, Mikulčicích, Kyjově, Strážnici, Bzenci, Vlkoši či Tvarožné Lhotě.

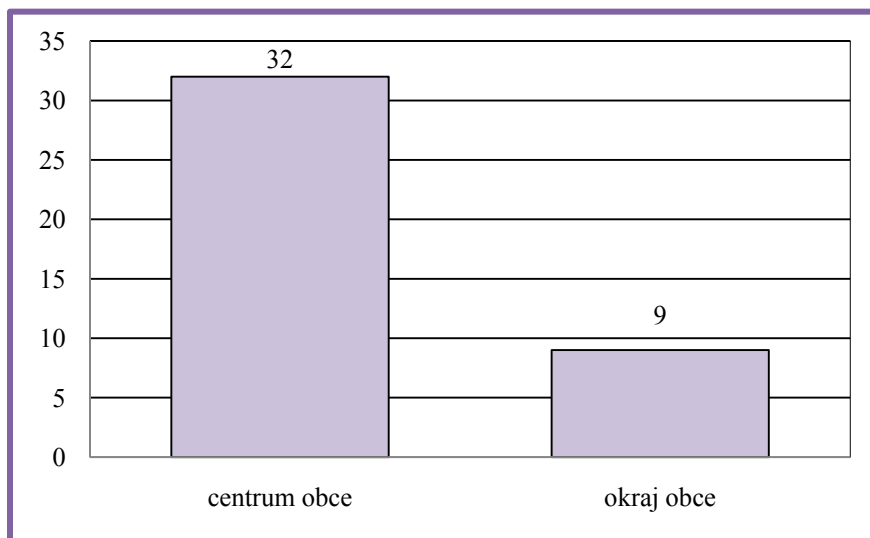
Graf č. 6: Počet kulturních zařízení na Hodonínsku a jejich kapacita.⁸⁵

Lokace KD byla sledována především u objektů, které byly postaveny v letech 1948 – 1989. Převážná část byla postavena v centru obce, zbylých 9 KD na okraji vesnice. Jelikož

⁸⁴Vlastní zpracování dle dotazníkového šetření.

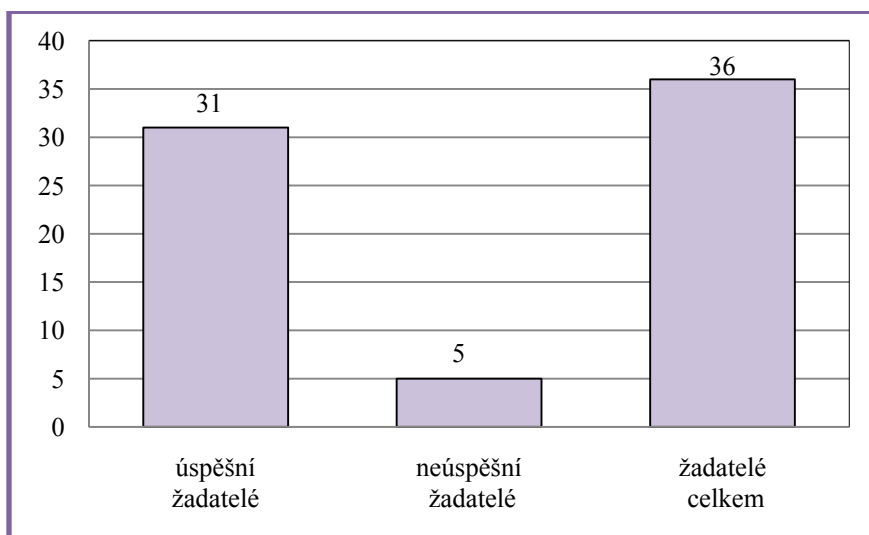
⁸⁵ Vlastní zpracování dle dotazníkového šetření.

měly být KD středem obce a reprezentovat ideovou politiku strany, potažmo být protiváhou kostelům, byly stavby situovány spíše v centru. Pokud byly KD postaveny na okraji obce, jednalo se většinou o KD závodů či JZD, kterým sloužily zároveň pro potřeby zaměstnanců.

Graf č. 7: Počet kulturních zařízení a jejich lokace v obcích v okrese Hodonín.⁸⁶

Dotazníky se podařilo zjistit, že 36 majitelů KD se v minulosti pokusilo zažádat o dotace. Získané prostředky byly nejčastěji použity na rekonstrukci střechy, výměnu oken, novou elektroinstalaci, úpravu sociálních zařízení, pořízení nového nábytku, zateplení budovy či kompletní rekonstrukci objektu, některá nově postavená společenská centra byla celá hrazena z dotačních programů.

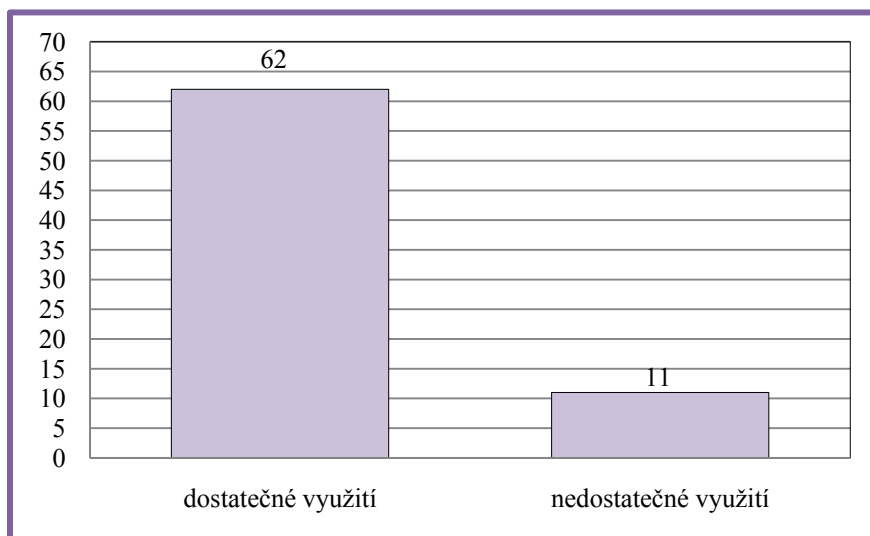

Graf č. 8: Počet a úspěšnost žadatelů dotací.⁸⁷

⁸⁶ Vlastní zpracování dle dotazníkového šetření.

⁸⁷ Vlastní zpracování dle dotazníkového šetření.

Většinu dotazovaných se jeví jejich kulturní dům jako dostatečně využitý. Záporně odpovědělo jen 11 respondentů.

Graf č. 9: Využití KD na okrese Hodonín.⁸⁸

Vzhledem k široké škále aktivit, odlišným podmínkám a velikostem obcí i KD je složité srovnávat a posuzovat kulturního dění v obcích a využití KD na okrese Hodonín objektivně.

Kulturní domy slouží nejčastěji místním občanům k pořádání společenských a kulturních akcí jako jsou plesy, hody, karnevaly, koncerty, divadelní představení, výstavy vín, obrazů, atd.

Díky kapacitně větším prostorám se zde mohou konat i soukromé oslavy – svatby, výročí narození či smuteční hostiny.

V některých KD se nachází klubovny či menší sály, které jsou využívány nejrůznějšími spolky k setkávání se či k nácvikům tanců, divadelních představení atd. V mnoha obcích si své spolky zakládají důchodci, popřípadě místní OÚ pořádají několikrát v roce setkání s důchodci.

Kulturní domy jsou využívány i k sportovním účelům. Prostory jsou vhodné k cvičení maminek či babiček s dětmi, nově k cvičení aerobiku, zumbly. Menší obce, v jejichž ZŠ není tělocvična, využívají prostory KD k hodinám tělesné výchovy. Prostory KD bývají nabízeny i prodejčům nejrůznějšího zboží či k předváděcím akcím.

⁸⁸ Vlastní zpracování dle dotazníkového šetření.

využití prostor KD	
<i>typ využití</i>	<i>příklad</i>
společenské a kulturní akce	ples
soukromé akce	svatba
spolková činnost	zkoušky tanečních souborů
sportovní akce	cvičení žen

Tabulka č. 3: Příklady využití KD.⁸⁹

3.4 Zhodnocení činnosti a významu pro obce

Kulturní domy hrají důležitou roli v životě obcí. Jejich přítomnost má nemalý podíl na rozvoji místní kultury. Lidé mají potřebu se scházet a společně tak vytvářet určité kulturní hodnoty.

Okres Hodonín je specifický rozmanitou regionální kulturou. Tradice a zvyky jsou zde udržovány v hojném počtu. Ale nejen ty. Mnoho obcí se snaží nabídnout svým občanům rozmanitou škálu kulturního a společenského vyžití a mnohdy jedinými prostory, které zastřešují toto počínání, jsou právě kulturní domy.

Četnost akcí, které se zde pořádají, je v obcích tohoto okresu odlišná. Většinouými zřizovateli KD jsou obecní úřady, které současně zajišťují kulturní nabídku. Mnohdy ale více záleží na iniciativě místních spolků a samotných občanů. Kulturní klima a s tím spojené využívání KD může být pak v jednotlivých obcích naprosto odlišné.

Tato kulturní zařízení mohou mít nejrůznější názvy, mají však obdobné rysy a činnosti v nich provozované jsou téměř totožné. Celkový počet 73 objektů na okrese Hodonín je překvapivě vysoký. Pokud bychom nezařadily sály, které jsou jen součástí budov obecních úřadů, jsme stále na vysokém čísle 70.

Šedesát dva respondentů spatřovalo svůj KD jako dostatečně využitý a kladně hodnotil jeho přítomnost v obci téměř každý.

---

⁸⁹ Vlastní zpracování.

4 Obec Čejkovice

4.1. Stručná charakteristika Čejkovic

Vinařská obec Čejkovice leží na jižní Moravě asi 40 km jihovýchodně od Brna. V obci je stabilizovaný počet obyvatel, který se pohybuje kolem čísla 2530.⁹⁰ Ze statistického šetření konaného v roce 2001 plyne, že průměrný věk v obci je 38,23 let. V Čejkovicích se 87 % obyvatel hlásí k římskokatolickému vyznání, k Církvi československé husitské 2 % a 11 % je bez vyznání.

Obec má charakter městečka, z hlediska rozvoje má lokální význam. Jedná se o stabilizovanou obec s dostatečným rozvojovým potenciálem, zejména pro zemědělství a vinařství a na ně vázané aktivity. Z hlediska spádovosti má obec vztahy převážně k okresnímu městu Hodonín.

statistické údaje	
oficiální název	Obec Čejkovice
kraj	Jihomoravský
počet částí	1
katastrální výměra	2 506 ha
zastavěná plocha	115 ha
nadmořská výška	182 - 326 m n. m.
počet obyvatel	2530
průměrný věk	38,23
počet zastupitelů	15
kulturní dům	ano
sokolovna	ano
orlovna	ano
tělocvična	ano
sportovní hřiště	ano
pošta	ano
zdravotnické zařízení	ano
policie	ne
škola, školka	ano
vodovod	ano
plynifikace	ano
kanalizace (ČOV)	ano

Tabulka č. 4: Základní údaje o obci Čejkovice.⁹¹

Obec je v širším regionu obecně považována za centrum vinařství. V posledních letech se v obci rozvíjí malé a střední podnikání spojené právě s vinohradnictvím a vinařstvím. Vznikají tak nové pracovní příležitosti, mimo pozic dělnických i místa vyžadující vyšší

⁹⁰ Dostupné z: <http://cejkovice.cz/index.php?nid=986&lid=CZ&oid=73941>, cit. 12. 1. 2011.

⁹¹ Vlastní zpracování.

dosažené vzdělání. Ať už se jedná o odborníky na pěstování révy vinné nebo technology vinařské výroby.

Obec Čejkovice leží na okraji národopisného regionu „hanácké Slovácko“. Hanácké Slovácko je přechodnou oblastí. Přívlastek „hanácké“ má své opodstatnění v určitých znacích regionu Hané (nářečí, kroj), které jsou pro část hanáckého Slovácka typické. O oblast hanáckého Slovácka se zajímali mnozí badatelé. Z hlediska etnografického vymezil tento region např. Lubor Niederle, Richard Jeřábek. Josef Klvaňa rozdělil oblast podle znaků kroje na severní a jižní,⁹² čemuž odpovídá až na výjimky i dvojí nářečí.⁹³ V jižní části se hovoří přechodným dialektem slováckým, zatímco v severní části na Kloboucku a Ždánicku převažuje hanácké nářečí.

4.1.1 Historie Čejkovic

Archeologické nálezy v okolí Čejkovic jsou dosud málo početné, důvodem je ve většině případů neuspokojivý stav archeologického bádání. Kromě ojedinělých starších nálezů a drobných záchranných terénních akcí, byly na čejkovickém katastru vedeny pouze dva rozsáhlejší archeologické odkryvy. V souvislosti s opravou zámku a v trati Úlehle bylo v roce 1984 zkoumáno významné pohřebiště z doby stěhování národů. Nejstarším osídlením katastru Čejkovic je pozdně eneolitická kultura se zvoncovými poháry, doložené v nálezů keramiky v trati Nový Újezd. Další doložená kultura, která sídlila v okolí Čejkovic je starobronzová kultura únětická. Její pozůstatky byly nalezeny v trati Padělky, kde bylo zjištěno pohřebiště a v trati Panské, se našlo sídliště ze stejné doby.

Střední doba bronzová je zastoupena v obci kulturou mohylovou. Ta je doložena nálezem keramické zásobnice z trati Panské odměry. Mladší doba železná, označovaná jako laténská, je na území Čejkovic zastoupena sídlištními nálezy z Padělků u Mlíčka. Z katastru Čejkovic pochází významný soubor památek pozdní doby stěhování národů z pohřebiště v trati Úlehle. Pohřebiště s 38 odkrytými hroby je připisováno Langobardům. V nalezišti byla řada železných, bronzových, skleněných a keramických nálezů.

První písemná zmínka o Čejkovicích pochází z roku 1248, kdy břeclavský údělník Oldřich ze Spanheimu daroval čejkovickým templářům čtyři statky v Rakvicích. Templáři v obci započali s výstavbou opevněného areálu v místech dnešní tvrze. Lze také předpokládat,

---

⁹² Klvaňa, J.: Lidové kroje na moravském Slovensku. In: Niederle, L. (red.): *Moravské Slovensko I*. Praha 1922, sv. 2, s. 109.

⁹³ Srov. Kovařík, J., Hudeček, P.: *Krajem zavádky*. Praha: Ústav pro kulturně výchovnou činnost, 1987, s. 7.

že vesnice získala v předchozích letech kostel, který sloužil jak vesničanům, tak řádovým bratřím.

Na počátku 14. století, po zrušení templářského řádu, přechází panství do držení různých šlechtických pánů (např. páni z Lipé, z Víckova). Mezi významnější vlastníky patřil od roku 1608 Jan Adam z Víckova, jehož život byl spjat s protestantstvím a vzpourou proti panovníku. To bylo důvodem zabavení jeho majetku.

Čejkovice se tak dostávají v roce 1642 do držení jezuitského řádu. Řád byl však roku 1773 zrušen a jeho majetek přešel do studijního fondu, odkud čejkovické panství kupuje rod Habsburků. Rod Habsburků panství vlastnil až do roku 1918.

Během první světové války bojovali také někteří občané Čejkovic jako legionáři, převážně ve francouzských, italských a ruských legiích. Během období druhé světové války přišlo o život mnoho občanů Čejkovic. Konec války pro Čejkovice nastal 14. dubna 1945, kdy byla obec osvobozena sovětskou armádou.

V roce 1950 bylo založeno JZD v Čejkovicích, které čítalo pouhých 28 členů, a do roku 1953 přibyli jen další 2 členové. Postupné zpříšňování nucených dodávek, silný nátlak na soukromníky a likvidace jednotlivých hospodářství vedlo rolníky k vstupování do JZD. Na konci 50. let se už jednalo o přímé likvidace, které byly v Čejkovicích završeny rokem 1960. Sloučením JZD v Čejkovicích a JZD ve Starém a Novém Poddvorově vzniklo k roku 1974 JZD Jiskra se sídlem v Čejkovicích.⁹⁴ Toto sloučené družstvo obhospodařovalo 2274 ha. JZD Jiskra bylo velmi úspěšné, jak v pěstování révy vinné, tak ve výrobě osiv či chovu skotu.

V roce 1969 dochází k výstavbě nové školy, stará budova neodpovídala moderním standardům a svou kapacitou byla nedostačující. Na počátku roku 1975 byla stavba nového školního komplexu dokončena za tehdy obrovskou sumu 20 500 000 Kč. Na konci 70. let dochází k zahájení rekonstrukčních prací na zdevastované tvrzi. Jen do roku 1987 na ni bylo proinvestováno 26 mil. korun. Celkové náklady na rekonstrukci činily cca 50 mil. Kč. V roce 1995 byla rekonstrukce ukončena. První veřejnosti zpřístupněnou částí se stala bývalá jezuitská kaple upravená na obřadní síň. V následujících letech byl zámek po částech přebudováván na hotel s dvoulůžkovými pokoji, restaurací a dalšími prostory.

Změna politické situace iniciovala u občanů již v prosinci 1989 zájem o stav domku T. G. Masaryka a jeho sochy. Znovuodhalení sochy T. G. M. proběhlo 7. března 1990 a po generální opravě byl slavnostně otevřen také jeho rodný domek, kde byla instalována expozice o jeho životě a díle.

---

⁹⁴ Štěpánek, V.: Poválečný vývoj zemědělského hospodaření a združstevnění. In: Jan, L. – Štěpánek, V. (eds.): *Čejkovice 1248–1998*. Čejkovice: Obecní úřad, 1998, s. 290.

Rok 1998 byl rokem 750. výročí první písemné zmínky o Čejkovicích. V témž roce byl obci udělen znak obce.⁹⁵

4.1.2 Významné osobnosti spjaté s Čejkovicemi

Na přelomu 30. a 40. let 19. století ovlivňoval veřejné dění v obci zdejší c. k. poštovník a obchodník Josef Wurm, rodák z Klobouk u Brna, kde se později stal starostou. Byl zvolen poslancem zemského sněmu a v 60. letech vystupoval jako uznávaná vůdčí osobnost národního hnutí na jižní Moravě. V Čejkovicích se mu v roce 1837 narodil syn Josef Svatopluk, vlastenecký publicista, který přispíval do četných periodik⁹⁶ pod pseudonymem Josef Svatopluk Čejkovský.

V letech 1856 – 1862 prožil v čejkovicích podstatnou část svého dětství T. G. Masaryk. S přestávkou jednoho roku v Čejči zde žil od šestého do jedenáctého roku. Do Čejkovic se Masaryk později vrátil ještě jako pomocný praktikant v obecné škole. V dochovaném domku, spojeném s dětstvím T. G. M. je instalována stálá expozice ze života prvního československého prezidenta v Čejkovicích.

Mezi významné osobnosti, s jejichž jménem se Čejkovice spojují, patří i Dominik Pecka, čejkovický rodák, jehož dílem se prolínají tři hlavní oblasti zájmu – filozofie, teologie a pedagogika. Mimo to, že vyučoval na gymnáziích v Jihlavě a v Brně, přispíval do řady převážně teologických časopisů, z nichž některé sám redigoval (Museum, Jitro, Úsvit, Akord, Archa). Je také autorem několika beletristických děl (např. Neviditelný prsten z roku 1946). V padesátých letech byl protiprávně vězněn.⁹⁷ Na jeho počest nese jedna z čejkovických ulic jméno Peckova.

4.1.3 Kultura a cestovní ruch v Čejkovicích

V současnosti jsou Čejkovice obcí poměrně vyhledávanou turistů, kteří navštěvují jižní Moravu za účelem poznání vína a tradičního folkloru. Výroba vína má v Čejkovicích dlouholetou tradici. První zprávy o pěstování vinné révy pochází ze 13. století,⁹⁸ kdy do Čejkovic přichází řád templářských rytířů. Charakter hospodaření, jehož důležitou součástí je vinohradnictví, si tato vesnice udržela do dnešních dnů.

⁹⁵ Jan, L., Štěpánek, V. (eds.): *Čejkovice 1248 – 1998*. Čejkovice: Obecní úřad, 1998, s. 21–279.

⁹⁶ Např. časopis Čas a Národní listy.

⁹⁷ Dostupné z: <http://www.phil.muni.cz/fil/scf/komplet/pecka.html>, cit. 4. 3. 2011.

⁹⁸ Jan, L.: S templářským křížem. In: Jan, L. – Štěpánek, V. (eds.): *Čejkovice 1248–1998*. Čejkovice: Obecní úřad, 1998, s. 44.

Čejkovice jakožto jedna z největších vinařských obcí České republiky pořádají i řadu vinařských akcí – výstavy vín, Vinné trhy, Den otevřených sklepů, Zarážení hory, Žehnání vína, Svatomartinský košt či Vinařský ples.

Vinné trhy se konají od roku 1995 a jejím pořadatelem je Obecní úřad spolu s občanským sdružením Čtvrtečníci. Víkendový program tradičně nabízí výstavu vín, prezentaci významných čejkovických vinařských firem, vystoupení národopisných souborů a večerní zábavu při poslechu dechové hudby. OS Čtvrtečníci zpravidla připraví přes 500 vzorků vín čejkovických drobných vinařů, která jsou prezentována a degustována v místní Sokolovně a širokou nabídku produkce dvaadvaceti vinařských firem, jejichž košty probíhají v historických prostorách gotické tvrze.

Další vinařská akce, Den otevřených sklepů, zve návštěvníky na ochutnávku místních vín přímo do sklepů jednotlivých vinařů. Tato akce historicky pramení z tradičního obcházení sklepů a koštování vín vinaři a jejich přáteli. Novodobé pojetí otevírání vinných sklepů vychází ze snahy nabídnout zájemcům možnost ochutnat širokou škálu místních vín a přiblížit jim atmosféru vinných sklepů.

Zarážení hory navazuje na starou vinařskou tradici symbolického uzavírání vinic před sklizní, které je mělo ochránit před zloději a jinými nezvanými hosty. Akce se pořádá první víkend v září. O kulturní program se každoročně stará divadelní ochotnický spolek z Čejkovic.

Žehnání vína se koná pravidelně 27. prosince a je pořádána OÚ Čejkovice. Místní vinaři se sejdou v prostorách Orlovny a každý s sebou přinese vzorek svého mladého vína, jemuž místní pan farář požehná. Dle místní tradice, by měl každý vinař svůj požehnaný vzorek rozlít ve vinném sklepě do všech sudů. Po posvěcení se koná košt. Je hodno podotknout, že celé události předchází mše svatá v místním Chrámu Páně sv. Kunhuty „Za pěstitele vína a poděkování za úrodu.“⁹⁹

Svatomartinský košt se koná v den svatého Martina 11.11 v 11:00. Zdejší vinaři byli jedni z prvních producentů těchto mladých vín v jejich novodobé historii. Sdružení Čtvrtečníci proto začalo pořádat od roku 2008 degustaci mladých vín, a to na nádvoří starobylé templářské Tvrze. Celé akci za zvuku famfár předchází příjezd Martina na bílém koni, který symbolicky přiveze jednu láhev mladého vína a předává tak své požehnání.

Vinařský ples je nejmladší kulturní akcí pořádanou taktéž OS Čtvrtečníci. V rámci plesu je pořádána degustace mladých vín z produkce místních vinařů. Tento ples tak úspěšně

---

⁹⁹ Čejkovický zpravodaj 2/2006, s. 7.

rozšiřuje pestrou nabídku tradičních čejkovických vinařských akcí, kterými se OS Čtvrtečníci snaží návštěvníky oslovit vysokou úrovní nejen co do kvality vín, ale i dobrou organizací a zajímavou a vřelou atmosférou.

Turistické služby se ve vesnici Čejkovice stále rozšiřují. Nabídka vinařství a ubytovací kapacity se navzájem doplňují a ovlivňují. Turistika je velkým přínosem pro podnikatelské subjekty i obec. V obci je možné navštívit mnohé historické i přírodní zajímavosti. Ovšem největším lákadlem této vesnice je víno a je nutno podotknout, že kdyby obec Čejkovice neměla v nabídce vinařské produkty, jen zřídka by si turisté na tuto vesnici vzpomněli. Obec Čejkovice je řazena do Velkopavlovické vinařské cyklostezky (délka trasy měří 110km).¹⁰⁰ Tato skutečnost je pro místní podnikatele opět velkým přínosem, neboť přitahuje další škálu turistů. Cyklisté jsou motivováni poznáváním způsobu pěstování vína v tradičních vinařských oblastech, ochutnávkami vín, procítěním atmosféry vinných sklepů, vináren a vinoték, nákupem archivních i mladých vín.

V Čejkovicích se také sportuje. Dlouhou tradici má soutěž ve skoku vysokém – Čejkovická laťka, jejíž první ročník se konal už v roce 1968. Další atletickou soutěží bývají memoriály, na kterých převažují vrhačské disciplíny.

kalendář akcí pro rok 2011	
8.1.2011	Myslivecký ples
22.1.2011	Rodičovský ples
29.1.2011	Krojový ples
5.2.2011	Reprezentativní ples vinařů a přátel vína
19.2.2011	Hasičský ples
11.3.2011	Čejkovická laťka
24.4.2011	Velikonoční zábava
21.5.-22.5.2011	Vinné trhy
21.-23.8.2011	Tradiční krojované hody
28.8.2011	Bylinkové slavnosti
3.9.2011	Otevřené sklepy
4.9.2011	Zarážání hory
11.11.2011	Žehnání svatomatinských vín
18.12.2011	Zpívání u vánočního stromku před radnicí
27.12.2011	Žehnání vína

Tabulka č. 5: Kalendář kulturních akcí v obci Čejkovice.¹⁰¹

¹⁰⁰ Stávek, J.: *Velkopavlovická vinařská podoblast*. Praha: Radix, 2008, s. 52–53.

¹⁰¹ Z toho je jen 5 akcí pořádáno v KD Zemědělské a.s. Čejkovice (plesy a Čejkovická laťka).

návštěvnost kulturních akcí v roce 2010	
Vinné trhy	2000
Otevřené sklepy	800
Žehnání svatomartinských vín	150
Bylinkové slavnosti	3500
domek T.G.M.	430

Tabulka č. 6: Návštěvnost některých akcí v roce 2010.

4.2 SWOT analýza obce Čejkovice

• Kvalita životního prostředí

Příjemné životní prostředí patří k silným stránkám vesnice. I v minulosti byly Čejkovice známy svými rozsáhlými a dobře udržovanými plochami zeleně. Vesnice se může chlubit svým vysokým ekologickým a rekreačním potenciálem. I přes rozvinutou zemědělskou činnost je zachována značná část prakticky nedotčené přírody. Zachovalých lokalit nelesní vegetace je dnes už jen několik a jedná se především o stepní biotopy.¹⁰² Nejcennější jsou bezesporu dvě stráně 1,8 – 2,1 km severovýchodně až severozápadně od Čejkovic, nazývané Čejkovické Špidláky, jež jsou chráněnou přírodní rezervací.

• Doprava a komunikace

Dopravní systém v obci je relativně uspokojivý. V Čejkovicích existují čtyři autobusové zastávky. Obec je součástí Integrovaného dopravního systému JMK. Občané mají možnost využívat v rámci jedné jízdenky městskou dopravu, cestovat regionálními autobusy a vlaky a navíc i tramvajemi, trolejbusy a autobusy v Brně. V roce 2009 byla zahájena stavba dopravní komunikace v obci. První část byla již dokončena. Je zřejmé, že tato stavba vede k jistým dopravním komplikacím, nutno podotknout, že po skončení prací budou mít Čejkovice opravenou a zmodernizovanou silniční vozovku. Poloha vesnice je též velmi výhodná z pohledu napojení se na hlavní dálniční tah. Také je třeba zmínit, že Čejkovice jsou křižovatkou několika vinařských cyklostezek.

• Podnikatelské subjekty a zaměstnanost v obci

Současná ekonomická struktura Čejkovic je obrazem staršího i nedávného vývoje obce. Míra nezaměstnanosti (k 1. 1. 2008) činila 7,64%. Ekonomicky aktivní obyvatelstvo dosahuje počtu 1217 osob.¹⁰³

¹⁰² Cvan, J.: *Čejkovice v historii dávné i nedávné*. Brno, 1997, s. 5–7.

¹⁰³ *Sčítání lidu, domů a bytů 2001*. (online) 2005. Dostupné z: <http://www.czso.cz/sldb/sldb2001.nsf/obce/586102?OpenDocument> cit. 12. 1. 2011.

Mezi největší zaměstnavatele ve vesnici patří Zemědělská a.s., která v současné době obhospodařuje na 272 ha vinic, pro které potřebuje početnou a kvalitní pracovní sílu, dále to je Vinařské družstvo, Templářské sklepy, jenž se řadí mezi největší dodavatele vína v ČR a v neposlední řadě Sluneční brána s.r.o., vyrábějící bio produkty (čaje, oleje, koření a speciality).

Místní malé a střední podnikání je na velmi dobré úrovni a stále se dynamicky rozvíjí. Firem a podnikatelů, kteří zaměstnávají pracovníky, je zde přes třicet¹⁰⁴. Díky vhodným podmínkám pro pěstování vinné révy se v devadesátých letech 20. století rozvinulo vinařství a v dnešních dnech je v Čejkovicích přes dvacet malých vinařských podniků.¹⁰⁵

- **Řízení obce**

Obecní úřad Čejkovice se snaží sestavovat vyrovnaný rozpočet. Zastupitelstvo obce má 15 členů a obecní rada 5 členů. V posledních letech byly nutné velké investice do zateplení a výměny oken základní školy a školky. Další velké výdaje souvisí s opravou hlavní silnice a s tím spojenou rekonstrukcí kanalizace. V současnosti dochází k budování nové čtvrti rodinných domů v lokalitě Nový újezd. Negativní je ta skutečnost, že Čejkovice mají nedostatečnou identifikaci potřeb v oblasti sociální péče. V místě je nulový počet veřejných budov s bezbariérovým přístupem a nízká podpora mobility pro všechny. V roce 2009 bylo vybudováno Podporované bydlení pro seniory v počtu šesti jednotek.

---

¹⁰⁴ Dostupné z: <http://cejkovice.cz/index.php?nid=986&lid=CZ&oid=73978>, cit. 22. 3. 2011.

¹⁰⁵ Dostupné z: <http://cejkovice.cz/index.php?nid=986&lid=CZ&oid=1315060>, cit. 22. 3. 2011.

rozpočet obce Čejkovice 2009			
příjmy (v tis.Kč)		výdaje (v tis.Kč)	
daně	19 500 Kč	cestovní ruch	100 Kč
poplatky	400 Kč	komunikace	1 500 Kč
dotace kraj	620 Kč	ČOV a kanalizace	16 136 Kč
dotace obce	150 Kč	mateřská škola	2 180 Kč
čistírna odpadních vod	2 450 Kč	základní škola	2 600 Kč
knihovna	5 Kč	základní škola opravy	26 277 Kč
sportovní pavilon	90 Kč	sportovní pavilon	580 Kč
kultura	350 Kč	kultura, knihovna	720 Kč
tvrz	1 285 Kč	tvrz	600 Kč
byty	25 Kč	tělovýchova	280 Kč
pohřebnictví	10 Kč	volný čas	50 Kč
odpady	1 020 Kč	byty opravy	20 Kč
těžba-nafta	150 Kč	veřejné osvětlení	2 900 Kč
regionální správa	39 645 Kč	pohřebnictví	100 Kč
příjmy celkem:	65 700 Kč	odpady	900 Kč
		veřejná prostranství	400 Kč
		sociální služby - charita	70 Kč
		požární ochrana	50 Kč
		zastupitelstvo obce	730 Kč
		regionální správa	9 507 Kč
		výdaje celkem:	65 700 Kč

Tabulka č. 7: Rozpočet obce Čejkovice 2009.¹⁰⁶

¹⁰⁶ Vlastní zpracování, zdroj: <http://cejkovice.cz/index.php?nid=986&lid=CZ&oid=73947>, cit. 13. 2. 2011.

rozpočet obce Čejkovice 2010			
příjmy (v tis.Kč)		výdaje (v tis.Kč)	
daně	19 000 Kč	cestovní ruch	100 Kč
poplatky	400 Kč	komunikace	2 650 Kč
dotace kraj	620 Kč	ČOV a kanalizace	2 276 Kč
dotace obce	50 Kč	mateřská škola	580 Kč
čistírna odpadních vod	2 400 Kč	základní škola	2 200 Kč
knihovna	5 Kč	základní škola opravy	300 Kč
sportovní pavilon	90 Kč	sportovní pavilon	600 Kč
kultura	350 Kč	kultura, knihovna	600 Kč
tvrz	1 330 Kč	tvrz	600 Kč
byty	25 Kč	tělovýchova	280 Kč
pohřebnictví	10 Kč	volný čas	20 Kč
odpady	1 100 Kč	byty opravy	120 Kč
těžba-nafta	150 Kč	veřejné osvětlení	1 800 Kč
regionální správa	990 Kč	pohřebnictví	100 Kč
příjmy celkem:	26 520 Kč	odpady	1 100 Kč
		veřejná prostranství	400 Kč
		sociální služby - charita	120 Kč
		požární ochrana	50 Kč
		zastupitelstvo obce	1 500 Kč
		regionální správa	15 534 Kč
		výdaje celkem:	30 930 Kč

Tabulka č. 8: Rozpočet obce Čejkovice 2010.¹⁰⁷

¹⁰⁷ Vlastní zpracování, zdroj: <http://cejkovice.cz/index.php?nid=986&lid=CZ&oid=73947>, cit. 13. 2. 2011.

rozpočet obce Čejkovice 2011			
příjmy (v tis.Kč)		výdaje (v tis.Kč)	
daně	19 000 Kč	cestovní ruch	150 Kč
poplatky	400 Kč	komunikace	500 Kč
dotace kraj	1 000 Kč	ČOV a kanalizace	2 700 Kč
dotace obce	90 Kč	mateřská škola	580 Kč
čistírna odpadních vod	2 737 Kč	základní škola	2 200 Kč
knihovna	5 Kč	základní škola opravy	100 Kč
sportovní pavilon	90 Kč	sportovní pavilon	600 Kč
kultura	350 Kč	kultura, knihovna	600 Kč
tvrz	1 352 Kč	tvrz	600 Kč
byty	165 Kč	tělovýchova	505 Kč
pohřebnictví	10 Kč	volný čas	20 Kč
odpady	1 136 Kč	byty opravy	150 Kč
těžba-nafta	228 Kč	veřejné osvětlení	1 800 Kč
regionální správa	1 800 Kč	pohřebnictví	100 Kč
příjmy celkem:	28 363 Kč	odpady	1 100 Kč
		veřejná prostranství	400 Kč
		sociální služby - charita	120 Kč
		požární ochrana	80 Kč
		zastupitelstvo obce	1 600 Kč
		regionální správa	14 458 Kč
		výdaje celkem:	28 363 Kč

Tabulka č. 9: Rozpočet obce Čejkovice 2011.¹⁰⁸

Pokud si povšimneme výdajů na kulturu, můžeme vidět, že uvolněné finanční prostředky se snížily. V roce 2009 se vydalo 720 000 Kč, v roce 2010 už jen 600 000 Kč, což je naplánováno i pro rok 2011. Příjmy bývají kolem 350 000 Kč, kultura se je tedy schopna v Čejkovicích samofinancovat z více než 50%.

- **Sport, cestovní ruch, kultura**

V Čejkovicích je vybudován atletický stadion, který je spíše vhodný pro lehkou atletiku. V minulém roce byly použity dotace z Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a příspěvek z obecního rozpočtu pro rekonstrukci tohoto atletického stadionu. Další sportovní vyžití nabízí kuželková dráha a tenisové kurty. V místní Základní škole T. G. M. je posilovna, školní krytý bazén a dvě školní tělocvičny. V minulém roce se v obci vedly dohady ohledně výstavby fotbalového stadionu. Bylo rozhodnuto vybudovat prozatímní hřiště v podobě

¹⁰⁸ Vlastní zpracování, zdroj: <http://cejkovice.cz/index.php?nid=986&lid=CZ&oid=73947>, cit. 13. 2. 2011.

upravovaného trávníku, aby se zjistilo, zda se bude hřiště dostatečně využívat. Můžeme tedy konstatovat, že sportovních aktivit je v této obci dostatek.

Mezi největší turistická lákadla patří zdejší gotická tvrz, v níž je v současné době provozován Hotel Zámek a.s. Tvrz je prostřednictvím sklepení propojena s Vinárnou Templářských rytířů a Templářskými sklepy. Dalším turistickým cílem je v neposlední řadě domek prvního československého prezidenta T. G. Masaryka.

V obci se nacházejí všechny důležité objekty základní občanské vybavenosti: ZŠ T. G. Masaryka (pro žáky 1. až 9. tříd), mateřská škola, zdravotní středisko s obvodními lékaři pro děti i dospělé, zubní lékař, lékárna, kulturní dům při Zemědělské a.s. Čejkovice, obecní kino Sedmikráska, sokolovna, orlovna, Česká pošta a několik prodejen se smíšeným zbožím.

Ubytování a stravu poskytují celkem tři zařízení, výčtově Hotel a Penzion Albor, Hotel Zámek a Zemědělská a.s. Čejkovice. Jen ubytovací kapacity nabízí např. Penzion v Parku či Penzion Vinopol. Vinné sklepy jsou často přestavovány, aby sloužily jako ubytování pro turisty. Ubytovací kapacity v Čejkovicích shrnuje následující tabulka:

ubytovací kapacity obce Čejkovice		
	počet lůžek	cena/osobu
Hotel Zámek Čejkovice	51	1 100 Kč
Hotel a penzion Albor	60	900 Kč
Penzion Vinopol	4	350 Kč
Sklep u Zámecké zahrady	15	170 Kč
ubytovna Zemědělské a.s.	46	250 Kč
Penzion v Parku	10	350 Kč
Budišová Jarmila - ubytování na chalupě	6	250 Kč
Marie Navrátilová - ubytování v soukromí	6	350 Kč
U Šťavíků	6	370 Kč
Víno Sýkora	50	600 Kč
Ubytování v Moravském sklípku	14	350 Kč
Ubytování Mezi sklepy	8	300 Kč
celkem	276	

Tabulka č. 10: Ubytovací kapacity obce Čejkovice.¹⁰⁹

Mezi další restaurační zařízení v obci patří Sklepní vinárna U Templářů. Posedět s přáteli můžete v Baru Nevada, v Pohostinství Kuželna a v Pohostinství Pod Újezdem. Čejkovice sice disponují dostatečným množstvím stravovacích i ubytovacích kapacit, problém však nastává vždy při pořádání velkých ať už vinařských, či folklorních akcí, kdy jsou turisté

¹⁰⁹ Vlastní zpracování.

nuceni vyhledat si ubytovny v okolí. Největší počet návštěvníků jednoznačně do Čejkovic míří za vínem a místními tradicemi. Tyto se vážou se slavnostmi pořádanými v průběhu roku.

- **Lidské zdroje**

V obci Čejkovice je stabilizovaný počet obyvatel. Tato hodnota byla (k 1. 1.2008) vyčíslena na 2646 (z toho v produktivním věku 1584 obyvatel). Ekonomicky aktivní obyvatelstvo bylo vyčísleno na 1217. Z toho evidovaní uchazeči o zaměstnání 101, dosažitelní uchazeči 93. Míra nezaměstnanosti (k 1. 1. 2009) činila 13,80%.¹¹⁰

V posledních letech se rozvíjí malé a střední podnikání, které je převážně spojené s vinohradnictvím a vinařstvím. Vznikají tak nové pracovní příležitosti, mimo pozic dělnických i místa vyžadující vyšší dosažené vzdělání. Ať už se jedná o odborníky na pěstování révy vinné nebo technology vinařské výroby.

- **Spolkový život v Čejkovicích**

Spolkový život v Čejkovicích je poměrně bohatý. Nejvíce spolků spadá do kategorie kultury, sportu a volného času. Jedná se převážně o občanská sdružení zabývající se sportem, z nichž nejpočetnější jsou sportovní kluby, dále pak spolky, které nabízí volno-časové aktivity a kulturní spolky.¹¹¹ Z organizací kulturních bych zmínila Folklorní soubor Zavádka¹¹² a mužský sbor Révokaz.

Název Folklorního souboru Zavádka, je odvozen od starobylého obřadního hodového tance, který je typický pro region Hanáckého Slovácka, jehož jsou Čejkovice součástí. Folklorní soubor Zavádka tvoří příznivci folklóru z Čejkovic a blízkého okolí, kteří se snaží udržovat a obnovovat tradiční lidové tance a písně z celé oblasti Slovácka, Valašska, ale i sousedního Slovenska. Zavádka se účastnila folklorních festivalů v ČR (např. Kraje beze stínu v Krumvíři, Mezinárodního folklorního festivalu ve Strážnici, MFF v Dambořicích, festivalu v Tvrdonicích aj.) a v zahraničí (např. španělského MFF v Galdakau aj.), vystupuje se svým programem na kulturních akcích obcí a měst a tím tak občanům obce zvyšuje povědomí a prestiž.

Podobný přínos pro naši obec má i mužský pěvecký sbor Révokaz, jenž byl založený v roce 2000, někdejšími tanečníky výše zmíněného FS Zavádka. Soubor oživuje málo známé písně z oblasti Hanáckého Slovácka a také uvádí do života novinky současných autorů

---

¹¹⁰ Dostupné z:

http://cygni.risy.cz/http://projekt.jiznicechy.org/cz/img/pruvodce_projektem/index.php?pid=231&kraj=1&zuj=586102#socialni_oblast, cit. 24. 1. 2011.

¹¹¹ Dostupné z: <http://www.cejkovice.cz/index.php?nid=986&lid=CZ&oid=73954>, cit. 24. 3. 2011.

¹¹² Dostupné z: <http://www.zavadka.com/>, cit. 24. 3. 2011.

folklorních skladeb. Zpěv čejkovických „mužáků“¹¹³ nás tak doprovází na spoustě zdejších kulturních akcí, např. Žehnání vína, Vinných trzích, aj.

Ze sportovních sdružení je třeba zmínit Kuželkářský klub KK Jiskra Čejkovice, fungující již devatenáct let. V současné době má 20 aktivních hráčů, kteří jsou rozděleni do 2 dospělých a 1 dorosteneckého týmu. KK Jiskra Čejkovice se účastní republikových kuželkářských klání a některé turnaje (např. Štěpánský) v Čejkovicích organizuje i sám.¹¹⁴

Atletický klub provozuje svoji činnost na atletickém stadionu s 300 m dlouhou škvárovou dráhou. Sektory pro skoky a hod oštěpem jsou pokryty umělým povrchem. AC Čejkovice pořádá dva tradiční závody. V únoru je to Čejkovická laťka, jejíž 1. ročník byl v r. 1968. Tento halový výškařský mítink je nejstarším halovým závodem v ČR. Pravidelně se ho zúčastňuje kolem stovky závodníků ve všech kategoriích. Hlavní závod mužů a žen doprovází cimbálová muzika a účastní se ho přední závodníci z ČR i zahraničí. Druhým tradičním závodem je vrhačský mítink Čejkovické memoriály. (Memoriál Milana Novotného a Miroslava Malíka v hodu kladivem a Memorial Ludvíka Daňka v netradičních vrhačských disciplínách). I na těchto závodech můžeme vidět přední závodníky z ČR i zahraničí.

Nejaktivnější občanským sdružením v Čejkovicích je OS Čtvrtečníci. Členy tohoto sdružení jsou mladí vinaři, kteří si jako cíl vytyčili propagaci Čejkovic a zdejšího vinařství. Toto sdružení pořádá nebo se podílí na mnoha kulturních akcích v obci, jako jsou např. Vinné trhy, Den otevřených sklepů, Vinařský ples atd.

přehled spolkové činnosti v obci
Hnutí Brontosaurus
Klub seniorů
TJ Sokol
AC Čejkovice
Hokejbalový klub
Kuželkářský klub
Nohejbal
Mládežnická dechová hudba Vinařinka
Folklórní soubor Zavádka
Mažoretky
Mužský sbor Révokaz
Divadelní soubor
Čvrtečníci

Tabulka č. 11: Přehled spolkové činnosti v obci Čejkovice.¹¹⁵

¹¹³ „Mužáci“ označení pro zpěváky z folklorních pěveckých sborů.

¹¹⁴ Dostupné z: <http://www.cejkovice.cz/index.php?nid=986&lid=CZ&oid=76795>, cit. 24. 3. 2011.

¹¹⁵ Vlastní zpracování.

Silné stránky (Strong points)	Slabé stránky (Weak points)
<ul style="list-style-type: none"> • tradice vinařství • existence vinařských podnikatelských firem • kvalitní občanská vybavenost • místní spolky, vytvářející silnou lokální kulturu • zajímavá historie obce a dochované památky • rozvíjející se obec • existence Velkopavlovické vinařské cyklostezky • pořádání konferencí, festivalů a dalších kulturních akcí spojených s vínem • reklama a propagace čejkovických vín na celostátních vinařských soutěžích • internetový portál www.vinozcejkovic.cz 	<ul style="list-style-type: none"> • špatný stav komunikací • absence železniční sítě • nedokončená plánovaná úprava centra obce, nedostatek parkovacích míst v centru obce • nedostatečná modernizace sportovišť, chybí fotbalové a víceúčelové hřiště • absence bezbariérových přístupů
Příležitosti (Opportunities)	Hrozby (Threats)
<ul style="list-style-type: none"> • dokončení hlavní průjezdní komunikace • tvorba nových ubytovacích míst • mediální propagace obce Čejkovice • pořádání nových kulturních akcí spojených s vínem • oprava sportovišť, vybudování fotbalového a víceúčelového hřiště • podpora vinařství v obci 	<ul style="list-style-type: none"> • zhoršení životního prostředí • ztráta turistů a návštěvníků obce • zdoluhavé budování průtahu obce • generační nezájem v pokračování vinařské tradice • vinařská konkurence • krach místních firem • ztráta obecního majetku

Tabulka č. 12: SWOT analýza obce Čejkovice.¹¹⁶

¹¹⁶ Vlastní zpracování.

5 Kulturní dům v Čejkovicích

5.1 Historie KD v Čejkovicích¹¹⁷

V Čejkovicích měly svá kulturní zařízení vystavěny spolky Orel a Sokol. Prostory orlovný byly v 2. polovině 20. století brány jako kulturní dům, ke kterému náležel i kinosál. V roce 1974 přišel tehdejší předseda JZD Jiskra Oldřich Horák s myšlenkou vybudovat nový kulturní dům, který by zároveň sloužil jako sociální zázemí pro družstevníky. Systém centrálního plánování a výstavby neumožňoval JZD vystavět toto zařízení, jelikož povolené stavební limity JZD nesplňovalo. Proto se JZD dohodlo s Místním národním výborem Čejkovice, který se stal oficiálním investorem stavby. Rozpočtová část objektu byla odsouhlasena ve výši 4 339 000,- Kčs. Stavba byla uskutečněna v rámci Akce Z¹¹⁸ a nemohla tedy přesáhnout rozpočet více než 5 miliónů. Obec byla sice oficiální investor akce, v reálu však veškeré výdaje se stavbou hradilo JZD Jiskra Čejkovice.¹¹⁹

Nejprve byla schválena stavba sociální části stavby:

- závodní jídelna,
- salónek,
- kanceláře
- a sklepní prostory pro zpracování a uskladnění vína.

V inženýrsko-geologickém posudku pro stavbu „sociálního zařízení“ JZD Čejkovice se dočteme následující: „JZD Čejkovice plánuje pro zlepšení životního prostředí svých členů výstavbu sociálního zařízení v těsné blízkosti svého hospodářského střediska. Stavební obvod byl určen na jihozápadním okraji obce při státní silnici na Velké Bílovice“¹²⁰ Okresní národní výbor Hodonín – odbor výstavby a územního plánování vydal 10. 12. 1973 rozhodnutí o přípustnosti stavby. Generálním projektantem se stal Agroprojekt Brno s projektanty stavby ing. arch. Písaříkem a J. Vitoulem. Nejprve byly zhotoveny plány pro sociální zařízení JZD, které zahrnovalo šatnovou část vč. záchodů, sklady a vinný sklep. V přízemí byla postavena kuchyň, jídelna a salónek.

V návaznosti na tuto rozestavěnou budovu sociálního zařízení a stávající administrativní budovu JZD byl vytvořen další projekt víceúčelového sálu MNV Čejkovice. Stavba se tudíž z důvodu plánovaného rozšíření musela u Ministerstva výstavby a techniky

---

¹¹⁷ Viz. příloha č. 3.

¹¹⁸ Zvelebování měst a obcí svépomocí.

¹¹⁹ Z rozhovoru s Oldřichem Horákem, bývalým předsedou JZD Jiskra Čejkovice.

¹²⁰ *Inženýrsko-geologický posudek pro stavbu sociálního zařízení JZD Čejkovice.* Uloženo v soukromém archivu Zemědělské a.s. Čejkovice.

znovu přeregistrovat a schválit další rozpočet. Projektantem stavby byl taktéž AGP Brno, závod 06 a jeho odpovědný projektant byl J. Vitoul. Technický dozor investora nad stavbou vykonával František Loveček, vedoucí stavební skupiny JZD Čejkovice.

Architektonické řešení víceúčelového sálu bylo podřízeno návaznosti na rozestavěnou stavbu sociálního zařízení a okolní situaci. Sál byl navržen jako přízemní stavba s částečným podsklepením v místě jeviště. Dominantou určující architekturu bylo zastřešení sálu žlabovými nosníky (ocelová konstrukce + dřevo), které vypočítal Ing. J. Špaček.¹²¹ Prostor mezi obvodovým zdívem a střechou byl prosklený po celé délce bez výrazného členění. Velikost sálu byla navržena 18 x 24 m pro 400 až 500 sedících. Je zjevné, že stavba byla značně naddimenzována, vzhledem k tomu, že Čejkovice nebyly ani střediskovou obcí, tou se staly až roku 1985.¹²² V místní kronice bylo v roce 1974 zaznamenáno: „*Pokračovalo se na stavbě sociálního a kulturního zařízení MNV Čejkovice. Stavba se již začíná rýsovat nad zemí.*“¹²³

Zásobování elektrickou energií bylo vyřešeno napojením na vlastní rozvod JZD Čejkovice. Vzorem kulturního domu v Čejkovicích byl KD v Práčích,¹²⁴ který byl v té době velmi věhlasný.¹²⁵ Architektem této stavby byl prof. Miroslav Martinek jako zaměstnanec společnosti Agroprojekt Brno.

Dodavatelský systém byl následující. Hrubou stavbu a vybavení celého interiéru si samozásobilo družstvo. JZD mělo stavební skupinu, která např. v roce 1974 sčítala 37 členů: „*Stavební skupina má 37 členů. Z toho 22 zedníků, 3 tesaři, 1 pokryvač, 1 klempíř a 10 pomocníků. Hlavní náplní práce skupiny sušička na zelenou práci v hodnotě 5 000 000,- Kčs. Postavena a dokončena do 31. 12. 1975. Sociální budova – pokračováno ve výstavbě.*“¹²⁶ V rámci JZD působila i stolařská skupina, která měla zakázky nejen pro obec.¹²⁷ „*Stolařská skupina má 8 členů stolařů. Vyrábí atypický nábytek. Většinu roku 1975 vyráběla nábytek pro hotel U Tří pštrosů na Malé Straně v Praze. Dále hotovila nábytek a zařízení do restaurace v Ďáblicích.*“¹²⁸ Další záznam o pracích stavební skupiny na KD Čejkovice nalezneme v kronice roku 1975: „*Stavební skupina měla letos plné ruce práce. Kromě hlavní nosné stavby sociálního a kulturního zařízení to bylo dokončení sušky, vyomítání 72 bytových*

---

¹²¹ Viz. příloha č. 4.

¹²² *Čejkovický zpravodaj* 1/1985, s. 9.

¹²³ *Pamětní kniha městečka Čejkovic*, OA Hodonín, OÚ Čejkovice, MNV – Če, č. 18., s. 551.

¹²⁴ Viz. příloha č. 5.

¹²⁵ Z rozhovoru s Oldřichem Horákem, předsedou JZD Jiskra Čejkovice v letech 1974 – 1978.

¹²⁶ *Pamětní kniha městečka Čejkovic*, OA Hodonín, OÚ Čejkovice, MNV – Če, č. 19, s. 32.

¹²⁷ Z rozhovoru s Oldřichem Horákem vyplynulo, že tato stolařská skupina měla nemalé zakázky přímo na Pražském hradě.

¹²⁸ *Pamětní kniha městečka Čejkovic*, OA Hodonín, OÚ Čejkovice, MNV – Če, č. 19, s. 32.

*jednotek ČND Hodonín, pomoc při dobudování mateřské školy v Poddvorově, komunikace na farmě Poddvorov, (...).*¹²⁹ Elektrické rozvody byly zajištěny státním podnikem STS Hodonín, ústřední topení zavedlo Slokov Hodonín, ocelovou konstrukci zastřešení postavilo ZSS Blansko. Divadelní služba Újezd u Brna dodalo montáž a instalaci opony a nezbytných doplňků jeviště.

Dokončení se plánovalo na listopad 1977. Ve stavebním deníku se však můžeme dočíst, že ještě roku 1978 nebyla stavba kompletní. V kronice je roku 1978 následující zápis: *„Dále pokračovala dostavba kulturního sálu MNV a JZD. Za rok 1978 bylo prostavěno 1 076 000 Kčs. Stavba byla dokončena, avšak vnitřní úpravy se budou provádět v roce 1979.*¹³⁰

*„Po dostavbě se to jmenovalo Sdružený závodní klub MNV a JZD. To byla jakási podmínka, protože veškerý ten stavební limit šel, no formálně to bylo napsaný, že to je z prostředků obce a dá se říct okresu.*¹³¹ Celkové náklady se vyšplhaly na 12 000 000,- Kč.¹³² V roce 1983 proběhlo kolaudační řízení a následně byla stavba hospodářskou smlouvou převedena do majetku JZD Jiskra Čejkovice.¹³³

KD se začal využívat již v roce 1980. Svědčí o tom zápis v obecním zpravodaji: *„Letošní výroční schůze JZD Jiskra se uskutečnila v novém kulturním zařízení MNV a JZD v Čejkovicích. Tento nový kulturní dům přispěje ke zlepšení kulturního vyžití nejširší veřejnosti.*¹³⁴ V témže roce zde byl uspořádán i první ples: *„V závěru plesové sezóny se v novém kulturním zařízení uskutečnil ples Klubu mladých zemědělských odborníků při OV SSM.*¹³⁵ Správcem tohoto objektu byla od roku 1980 Milada Směřičková.

Zpočátku se kulturní akce pořádaly ve starém i novém kulturním domě. Starý kulturní dům (orlovna) byl postupně z kulturní oblasti vypuštěn a několik let zde byla prodejna průmyslového zboží. *„Pro kulturní využití našich občanů má naše obec dostatek zařízení. Převodem nového kulturního zařízení do správy JZD Jiskra Čejkovice a postupnou realizací rekonstrukce tvrze, bylo rozhodnuto o vypuštění starého kulturního domu z oblasti kultury. O jeho využití bude ještě rozhodnuto.*¹³⁶

Společenskou a kulturní činnost v obcích řídily po roce 1948 osvětové besedy. V 70. letech byly zřizovány kulturní kluby při MNV. V Čejkovicích byl Okresním kulturním

---

¹²⁹ *Pamětní kniha městečka Čejkovic*, OA Hodonín, OÚ Čejkovice, MNV – Če, č. 19, s. 32.

¹³⁰ Tamtéž, s. 226.

¹³¹ Josef Pavka, bývalý předseda MNV Čejkovice.

¹³² Je nutno podotknout, že ve zdejším KD jsou použity kvalitní materiály a na interiéru se rozhodně nešetřilo.

¹³³ Z rozhovoru s Josefem Pavkou, bývalým předsedou MNV Čejkovice.

¹³⁴ *Čejkovický zpravodaj*, 1/ 1980.

¹³⁵ Tamtéž.

¹³⁶ *Pamětní kniha městečka Čejkovic*, OA Hodonín, OÚ Čejkovice, MNV – Če, č. 19, s. 287.

střediskem ustanoven Klub MNV v roce 1974. Místní JZD cítilo potřebu ustanovit svůj kulturní klub a převzít tak iniciativu nad kulturním děním v obci.

Od roku 1984 byl proto založen Kulturní klub JZD Jiskra v Čejkovicích, jakožto jeho příspěvková organizace: „*Od února r. 1984 byl v naší obci zrušen stávající Klub MNV, který plnil funkci klubového zařízení v obci. Novým zařízením, které má za úkol uspokojování kulturních, osvětových a sociálních zájmů družstevníků i ostatních občanů a mládeže je Kulturní klub JZD Jiskra v Čejkovicích. Klub plní funkci kulturního zařízení JZD a na základě pověření MNV Čejkovice i funkci klubového zařízení v obci. Činnost klubu řídí rada klubu, jejímiž členy jsou zástupci JZD, MNV a všech organizací NF. Rada je odpovědná za ideovou, obsahovou a uměleckou náplň všech akcí klubu. Klub bude vyvíjet svoji činnost především v kulturním a sociálním zařízení JZD. Tento objekt slouží především vlastní činnosti klubu, ostatním organizacím a institucím bude propůjčován dle příslušných předpisů v souladu s jednotným plánem kulturně výchovné činnosti pro celou obec.*¹³⁷ Vedoucí pracovníci klubu byla Marie Ritterová, která v této funkci zůstala až do roku 1988. Jedenkrát ročně se musel sestavit Jednotný plán kulturní výchovné činnosti, aby byly sladěny termíny akcí JZD, MNV a všech organizací NF.¹³⁸ „*Metodickou pomoc nám v té době poskytovalo okresní kulturní středisko, i když oni nám nijak nevěleli, co máme dělat, ale byla to jakási taková zaštiťující organizace nad veškerou kulturou. Zajímalo je, co se kde děje. Nějaké porady tam probíhaly, ale že by nám říkali, co si máme objednat, to ne.*“¹³⁹

V roce 1988 se stala vedoucí pracovníci klubu Marcela Korfeilová. Správcem objektu, vedoucím závodní jídelny a později i ubytovny, byla od roku 1980 Milada Směřičková. Po převratu v roce 1989 byl kulturní klub zrušen a akce konané v KD se staly soukromou záležitostí nově vzniklého Zemědělského družstva se sídlem v Čejkovicích, později akciové společnosti. Kultura v obci se tak opět začala řešit v rámci obecního úřadu.

5.2 Využívání KD před r. 1989

Kulturní dům začal být intenzivně využíván hned po jeho dostavění v roce 1980. V roce 1982 je dochovaný zápis o 37 akcích, tj. průměrně 1 akce za 10 dní. Ve stejné době bylo provedeno ozvučení sálu v hodnotě 150 000,- Kčs.¹⁴⁰ O různorodosti i návštěvnosti KD v roce 1984 svědčí následující zápis:

¹³⁷ *Pamětní kniha městečka Čejkovic*, OA Hodonín, OÚ Čejkovice, MNV – Če, č. 19, s. 317.

¹³⁸ Z rozhovoru s Marií Ritterovou, bývalou pracovníci Kulturního klubu JZD Jiskra Čejkovice.

¹³⁹ Marie Ritterová, bývalá pracovníce Kulturního klubu JZD Jiskra Čejkovice.

¹⁴⁰ *Pamětní kniha městečka Čejkovic*, OA Hodonín, OÚ Čejkovice, MNV – Če, č. 19, s. 293.

„Některé akce pořádané kulturním klubem v roce 1984:

- *V pořadu „Křeslo pro hosta“ se čejkovickým divákům představil národní umělec Vladimír Menšík, zasloužilý umělec Bohumil Berouška a Slávka Budínová. Pořad navštívilo 370 diváků.*
- *Koncertu skupiny Tučňáci s Michalem Tučným se zúčastnilo 308 diváků.*
- *Součástí prvomájových oslav bylo vystoupení členů operety Státního divadla v Ostravě. Spolu s herci účinkoval i zasloužilý umělec Josef Koba. Operetní kabaret „Po starých zámeckých schodech“ s písničkami Karla Hašlera navštívilo 360 diváků.*
- *„Příliš silná káva“ byl název komedie, s níž se představili členové divadla na Vinohradech. Hlavní roli hrála Iva Janžurová. Početnému publiku se divadelní představení velmi líbilo.*
- *V bohatém programu Okresní přehlídky souborů ZVČ se 250 divákům představily hudební soubory různých žánrů. V programu vystoupily tyto soubory: Dechová hudba Šohajka, Taneční orchestr Vermona, country skupina „Z mechu a kapradí“, Tradicional jazz, soubor lidových písní a tanců Zavádka, spontánní divadlo. Program tedy byl pestrý, divácký ohlas dobrý.*
- *Beseda u cimbálu s herečkou Andreou Čunderlíkovou a televizním hlasatelem Alexandrem Hemalou za hudebního doprovodu cimbálové muziky Zavádka měla velmi dobrý u 150 přítomných diváků. Tito měli možnost klást hostům otázky týkající se práce v televizi a filmu.*
- *U příležitosti oslav 39. výročí osvobození naší obce předvedli na slavnostním večeru své taneční umění členové národopisného souboru Zille z Lotyšské SSR. Toto vystoupení mělo vysokou uměleckou úroveň a všem se velmi líbilo*
- *Host Strážnických slavností finský soubor „Karkelo Omlainen“ se představil také divákům v kulturním domě v Čejkovicích. Je škoda, že toto pěkné vystoupení navštívilo pouze 100 diváků.*
- *Pro děti z mateřských škol a nejmenší žáky ze základní školy v Čejkovicích uspořádal kulturní klub divadelní představení „Pomozte nám, kouzelníku!“ Loutkové pohádky se tak 345 dětí seznámilo se základy dopravní výchovy.*
- *V prosinci byla v kulturním domě JZD Jiskra v Čejkovicích uspořádána výstava obrazů malíře Jaroslava V. Staňka. Čejkovice byly jednou z vesnic, kam J. V. Staněk rád zajížděl a také tady několik svých obrazů namaloval. Spisovatel František Kožík napsal o malíři J. V. Staňkovi: Staněk nám zanechal obrazy, s nimiž je nám dobře.*

Jejich tvůrcem byl člověk, který vášnivě a potivě plnil dílem svůj osud, člověk, který nám byl a je dosud věrný. Písně vyvanuly. Malířské dílo našťěstí zůstává.“¹⁴¹

Občané Čejkovic měli možnost navštívit země východního bloku. V roce 1985 byla uspořádána výstava s názvem Týden u černého moře: „*Týden u Černého moře – takový byl název výstavy, kterou pořádalo v kulturním domě JZD v Čejkovicích ve dnech 15. – 19. dubna zastupitelství bulharské asociace pro cestovní ruch a rekreaci a Bulharské kulturní a informační středisko v ČSSR ve spolupráci se Správou rekreační péče českého svazu družstevních rolníků. Na výstavě bylo možno shlédnout objekty cestovního ruchu na bulharském černomořském pobřeží i vnitrozemí, dále výstavku bulharských výtvarných prací včetně nákupu bulharských suvenýrů. Výstava byla hojně navštěvována občany Čejkovic dospělými i školní mládeží; přijeli se podívat i lidé z blízkého i širokého okolí.*“¹⁴²

Návštěvnost akcí pořádaných kulturním klubem byla podporována i ostatními JZD v okolí. Ty v rámci péče o své členy nakoupily vstupenky a zaručily tak vysokou návštěvnost. Navíc k tomu přispíval fakt, že v okolních vesnicích nebyl KD podobných rozměrů a vzhledu. Spíše se množily stížnosti na malou návštěvnost akcí místními občany: „*Máme v obci kulturní zařízení, jakým se nemohou chlubit ani některá města, a přesto lze říci, že není využíváno a navštěvováno, jak by si zasloužilo. Probíhají zde sice koncerty, vystoupení folklórních souborů, plesy, divadla, taneční diskotéky apod. Všichni si máme z čeho vybrat. Omlouváním malé účasti na akcích tím, že je kulturní dům daleko, počasí je špatné nebo zase příliš dobré, vstupné příliš vysoké, sobota je špatný termín, neděle ještě horší dokazujeme často své pohodlí, nezájem o dění kolem sebe, o práci lidí, kteří nám chtějí svým uměním zpříjemnit chvíle volna. Že kultura nikdy nebyla, není a nebude výdělečný podnik, většina z nás ví. Je jen málo výdělečných akcí, pořadatelé jsou rádi, když třeba pokryje veškeré náklady. Co však říct na akce typu divadelního představení herců profesionálů operety Státního divadla v Ostravě. Hrál se „František Kmoch – český muzikant“ určené nejširší veřejnosti. Zúčastnilo se 135 diváků, z toho bylo 90 z Čejče! Výsledek minus 3906 Kčs mluví za vše.*“¹⁴³ Počet zápisů v kronice, které svědčily o špatné návštěvnosti kulturních programů, se nadále zvyšoval:

- „*Tanečnímu umění Slovenského ľudového kolektivu a Bratislavy tleskali diváci ve všech světadílech kromě Austrálie. V Čejkovicích jim tleskali také, poměr však 117 nadšenců, z nichž bylo 50 z Prušánek.*

¹⁴¹ Pamětní kniha městečka Čejkovic, OA Hodonín, OÚ Čejkovice, MNV – Če, č. 19, s. 334 – 336.

¹⁴² Tamtéž, s. 363.

¹⁴³ Tamtéž, s. 363.

- *Den BSP JZD Jiskra se tradičně uskutečnil v listopadu, v kulturním programu se představil soubor Musica Bohemica z Prahy. Kvalita jejich vystoupení by si zasloužila větší počet diváků.*
- *U příležitosti oslav VŘSR a zahájení MČSP byl uspořádán koncert Symfonického orchestru pracujících v Hodoníně. Opět slabá návštěvnost.¹⁴⁴*

Pozitivní ohlas měla např. výstava obrazů malíře J. V. Staňka a folklórní přehlídka místních zpěváků nazvaná „Zpívá celá dědina“:

- *„V prosinci byla po 14 dnů otevřena v kulturním domě výstava obrazů akademického malíře J. V. Staňka. Výstava byla prodejní, shlédlo ji asi 500 návštěvníků.*
- *Jednou z nejzdařilejších akcí roku 1985 byla akce nazvaná „Zpívá celá dědina“. Účinkujících bylo víc než dost, hodně přišlo i diváků – přes 600.¹⁴⁵*

Kulturní klub JZD se proto pokusil přilákat návštěvníky obměnou kulturního programu a uspořádal např. módní přehlídku či mezinárodní soutěž ve společenských tancích:

- *„Kulturní klub JZD uspořádal v rámci oslav MDŽ módní přehlídku družstva umělecké výroby „Slovač“ z Uherského Hradiště. Všech 420 přítomných žen odcházelo domů spokojeno.*
- *S velmi dobrým ohlasem u obecnstva se setkalo uspořádání mezinárodní soutěže ve společenských tancích, které se konalo 21. března v kulturním domě. Bylo se opravdu na co dívat.¹⁴⁶*

Náplní činnosti Kulturního klubu JZD bylo i mimoškolní vzdělávání mládeže a dospělých. Kulturní klub organizoval hudební kurzy pro děti, kde byla možnost naučit se hře na housle, klavír, dechové nástroje či akordeon. U dospělých byly oblíbené kurzy šití či kurz němčiny: „Z činnosti kurzovní je každoročně zájem o kurzy šití a střihů pro ženy, tyto kurzy se letos uskutečnily tři s celkovou účastí 27 žen. Zájem byl také o jazykový kurz němčiny pro dospělé.“¹⁴⁷

KD byl využíván k nejrůznějším členským, výročním schůzím a to nejen blízkým okolím. Často si zde pořádaly svá sezení i podniky z Brna. Ve prospěch KD svědčila kapacita 500 míst k sezení u stolu a kuchyně schopna zajistit stejný počet jídel.

V rámci JZD Jiskra působila i kulturní komise, která organizovala pro členy družstva tuzemské i zahraniční rekreace, tematické zájezdy či kulturní akce. O zájmu a využívání těchto příležitostí svědčí zápis v kronice: „Tuzemské rekreace výběrové včetně rodinné se

¹⁴⁴ Pamětní kniha městečka Čejkovic, OA Hodonín, OÚ Čejkovice, MNV – Če, č. 19, s. 364.

¹⁴⁵ Tamtéž, s. 364.

¹⁴⁶ Tamtéž, s. 365.

¹⁴⁷ Tamtéž, s. 283.

*letos zúčastnilo 216 družstevníků a jejich rodinných příslušníků. Zahraničí navštívilo celkem 207 osob. Tuzemské dětské letní rekreace v pionýrských táborech se zúčastnilo 50 dětí, 2 děti navštívily zahraničí. Jednotlivá střediska uskutečnila 16 zájezdů s účastí 720 družstevníků. Kulturní komise organizuje oslavy MDŽ, setkání důsledků členů JZD, sportovní turnaje jednotlivých středisek, zájezdy na plavání a společné bruslení. Průměrné čerpání z FKSP na 1 člena činí 1232,- Kčs.*¹⁴⁸

Sál KD býval využit i k tanečním zkouškám folklórního souboru Závádka, jehož zřizovatelem bylo právě JZD Jiskra Čejkovice.

5.3 Analýza současného využití KD

JZD Jiskra Čejkovice bylo v roce 1992 privatizováno a vzniklo Zemědělské družstvo se sídlem v Čejkovicích, které se v roce 1997 stalo hlavním akcionářem nově založené Zemědělské a.s. Čejkovice. KD je nadále v majetku této společnosti, která se stará o jeho údržbu, provoz restaurace, jídelny, vinárny, ubytovny a sálu. Hlavní činnost této společnosti spočívá v pěstování obilí, kukuřice, révy vinné, řepky olejné a chovu dobytka. Z uvedeného výčtu vyplývá, že KD a ubytovna je pouze okrajovou záležitostí. Dle vlastních slov ředitele Zemědělské a.s. Čejkovice je KD danajským darem. Nicméně o prodeji vedení neuvažuje.

V současné době se v KD nachází:

- restaurace s kapacitou 60 míst,
- vinárna s kapacitou 70 míst,
- jídelna pro 60 osob,
- salónek pro 60 osob,
- sál, kde je kapacita 500 míst k sezení,
- 2 vinné sklepy určené pro výrobu a uskladnění vína,
- degustační místnost s prodejnou,
- kanceláře,
- šatna pro návštěvníky,
- zázemí pro účinkující.

Restaurace umístěná v suterénu budovy má samostatnou kuchyni a je otevřena od pondělí do pátku. Zajišťuje především snídaně pro hosty ubytovny Zemědělské a.s. Čejkovice a obědová menu. V průměru se zde vydá 25 – 30 obědů denně.

---

¹⁴⁸ *Pamětní kniha městečka Čejkovic*, OA Hodonín, OÚ Čejkovice, MNV – Če, č. 19, s. 394.

Vlastník objektu využívá denně jídelnu k výdeji obědů pro své zaměstnance i externí odběratele. Kuchyně uvaří cca 180 obědů, ale je schopná připravit až 500 jídel. Toto množství odpovídá plně obsazenému sálu.

Celkový počet zaměstnanců KD včetně ubytovny je 10:

- 1 pracovnice – vedoucí stravování,
- 1 pracovnice – provoz kuchyně, ubytovny, KD,
- 3 kuchařky,
- 2 uklízečky,
- 2 číšnice,
- 1 údržbář.¹⁴⁹

Sál KD je využíván ke společenským účelům nejvíce v zimě. V lednu se zde pravidelně koná Myslivecký ples pořádaný čejkovickým mysliveckým sdružením. Dalším v pořadí je ples společenský v režii Sdružení přátel školy, dále pak ples krojový, který pořádá místní KDU-ČSL a plesovou sezónu zakončuje ples vinařský. Ten je počinem sdružení místních vinařů Čtvrtečníci. V posledních třech letech si zde svůj školní ples pořádala i obec Hovorany. Počet těchto společenských událostí se tedy zvýšil, není však vyloučeno, že tento stav bude trvalý. Poslední pravidelnou akcí je atletická soutěž Čejkovická laťka, která přitahuje velký počet diváků. Sál KD je někdy pronajímán společnostmi, které zde uspořádají semináře či výroční schůze. Je nutno podotknout, že takovéto akce se konají zřídka a nahodile. V uplynulém roce 2010 bylo pořádáno cca 110 akcí, z toho jen 10 v místním sále.

V KD jsou nejčastěji využívány prostory jako jídelna, restaurace či vinárna. Konají se zde rodinné oslavy, svatby, smuteční hostiny, firemní večírky atd. V průměru se zde uspořádá 80 – 100 akcí ročně. Nutno dodat, že se jedná o akce menšího rozsahu a nejsou vždy zaplněny všechny prostory, které KD nabízí. Reklamou pro zdejší kuchyni jsou jen spokojení zákazníci, na základě jejichž projeveného zájmu se odehrává celá nabídka služeb.

Ubytovna je využívána turisty, kteří navštíví Čejkovice a okolí mnohem častěji. Ubytovna byla původně postavena pro sezónní brigádníky a nárokům dnešní doby již plně neodpovídá. I tak se zde ubytuje ročně kolem 2300 osob.¹⁵⁰

5.3.1 Současná ekonomická situace

Zájemci o pronájem prostor KD v Čejkovicích si mohou zarezervovat i pouze některé části tohoto objektu.

---

¹⁴⁹ Z rozhovoru s Miroslavou Bařinovou, vedoucí stravování.

¹⁵⁰ Z rozhovoru s Lenkou Švehlovou, provozní KD a ubytovny.

Cena pronájmu sálu činí 1300 Kč/hod. Místním spolkům a sdružením jsou prostory sálu nabízeny zdarma či za sníženou cenu a to nejčastěji formou sponzorského daru od Zemědělské a.s. Čejkovice.

Za pronájem salónku či vinárny je hodinová sazba 300 Kč/hod. Jídelna stanovenou sazbu nemá. V případě pořádání oslav či jiných akcí spjatých s konzumací jídla uvařeného místní kuchyní, jsou prostory nabízeny bezplatně.

Částečnou výhodou je, že Zemědělská a.s. Čejkovice má i ubytovnu, která je od KD vzdálena cca 150 m. Má k dispozici 46 lůžek. Cena za lůžko je 250/noc/osoba.

Nejvyšší náklady jsou na provoz sálu, který není aktivně využíván. Současným problémem jsou netěsnící okna a zastaralý systém vytápění. V roce 2010 se ztráta vyšplhala na 1 000 000 Kč. Nejvyšší podíl na ztrátě měl provoz sálu (-692 000 Kč).¹⁵¹

ceník	
cena za pronájem sálu	1300 Kč/hod
cena za pronájem salónku	300 Kč/hod
cena za pronájem vinárny	300 Kč/hod
cena za lůžko	250 Kč/os/noc
cena snídaně	90 Kč/os

Tabulka č. 13: Ceník KD Zemědělské a.s. Čejkovice.¹⁵²

5.4 Stanovení zásad pro současnou strategii a budoucnost KD v Čejkovicích

Tato kapitola je pojata, jako marketingová studie vhodná pro další zpracování či následnou realizaci pro zvolený KD v Čejkovicích.

V současnosti je KD vnímán vedením společnosti Zemědělská a.s. Čejkovice jako velká finanční zátěž. Ekonomická a politická situace byla před rokem 1989 naprosto odlišná. Finanční situace JZD Jiskra Čejkovice byla velmi příznivá a KD byl vystavěn z vlastních prostředků. Předpokládalo se jeho hojné využívání k společenským, politickým a dalším akcím. Po roce 1989 se však situace obrátila a transformované Zemědělské družstvo, později akciová společnost, se nedokázala úspěšně asimilovat na tržní prostředí. KD se postupně ocitl z hlediska využívání tamějších prostor na okraji zájmu.

Největším problémem KD je nedostatek finančních prostředků, které by Zemědělská a.s. Čejkovice vyčlenila ze svého rozpočtu na jeho rekonstrukci. Dalším rizikovým faktorem, který nepodílí na současné nepříznivé ekonomické situaci, je nezájem vedení o zefektivnění

¹⁵¹ Z rozhovoru s Lenkou Švehlovou, provozní KD.

¹⁵² Vlastní zpracování dle informací poskytnutých Lenkou Švehlovou, provozní KD.

provozu celého objektu. Nedostatečná propagace a nulová marketingová strategie jsou bezesporu další příčinou vzniklé situace.

Vedení KD v Čejkovicích by mělo v rámci svého rozvoje a prosperity vytvořit strategický plán, který by dokázal dostupnými ekonomickými prostředky, lidskými zdroji a kreativitou zajistit jeho aktivní využití a eliminaci problémů, se kterými se KD potýká.

5.4.1 Konkurenční prostředí

Nejprve bude přiblíženo konkurenční prostředí, v kterém se KD v Čejkovicích nachází.

Na konkurenci se v této situaci musíme dívat z více úhlů pohledu. Pokud mluvíme o KD, který je vhodný pro pořádání veřejných kulturních akcí, v samotné obci Čejkovice je takovým konkurentem orlovna, jejímž majitelem je OÚ Čejkovice. Kapacita sálu je zde podstatně menší (150 – 200 osob), umístění je v centru obce, a proto se většina současných kulturních akcí odehrává zde. KD je kapacitně předimenzován. V minulosti se zde pořádaly např. maškarní plesy, koncerty dechových hudeb, přehlídky žáků navštěvujících hudební kurzy nebo vystoupení ochotnických divadelních souborů, to se však neosvědčilo. Naopak pro uspořádání plesů je tento KD ideální. Členitost prostor umožňuje přítomnost 3 hudebních těles (dechová hudba, cimbálová hudba, country kapela), restaurace zajistí velké množství večeří.

Dalšími konkurenty jsou ostatní kulturní zařízení na okrese Hodonín. Jako příklad lze uvést obec Hovorany, která sice své vlastní kulturní zařízení má, ale pro uspořádání školního plesu potřebuje větší kapacitu. Proto již třetím rokem využívá KD v Čejkovicích. Vzhledem k popsané skutečnosti vybízí se jako zajímavé oslovit i jiné obce v okolí, které buď kulturní zařízení nemají, nebo jejich KD neodpovídají kapacitně nebo jsou např. v rekonstrukci.

Nabízet KD ke sportovním aktivitám je v Čejkovicích bezpředmětné. V místní ZŠ se nachází 2 tělocvičny, v centru obce je navíc postavena sokolovna, která je pro toto využití z hlediska vybavenosti vhodnější.

Co se týče nabídky restauračního zařízení, prostor vinárny nebo sálu ke konferencím, salónku a jídelny k soukromým oslavám, jen v obci Čejkovice nalezneme hned několik velkých konkurentů. Především se jedná o Hotel zámek Čejkovice, vinárnu U Templářských rytířů, Hotel Albor nebo i soukromé sklepy a degustační místnosti místních vinařských firem. Kulturní dům má oproti ostatním výhodu v pojmutí největšího počtu osob a nabídky několika prostor (sál, salónek, jídelna, restaurace, vinárna) v jednom. Další předností kulturního domu

může být vzhled samotného objektu, případně jeho lokace na okraji obce a dostatek parkovacích míst.

Další konkurenční výhodou by mohl být pracovník, který by byl schopen zajistit kvalitní poskytnutí služeb, ale také uspořádat kulturní akce širšího dopadu. Osoba, která by efektivně KD propagovala a tamější prostory a služby nabízela na trhu, by byla pro KD jistě přínosem.

5.4.2 SWOT analýza KD v Čejkovicích

SWOT analýza nám pomůže poznat situaci, v níž se právě KD nachází. Jedná se o analýzu vnitřního prostředí, která je tvořena z analýzy silných a slabých stránek organizace a analýzy vnějšího prostředí, které je tvořené analýzou příležitostí a hrozeb organizace.¹⁵³

Silné stránky (Strong points)	Slabé stránky (Weak points)
<ul style="list-style-type: none"> • architektonické řešení stavby • dobrý stav stavby • kapacita • dostatek parkovacích míst • dobový interiér • použití kvalitních stavebních materiálů • vlastní restaurace • velkokapacitní kuchyně • přítomnost vinárny • přítomnost vinného sklepu • členitost prostor • umístění objektu • výborná akustika • vlastní ubytovací kapacity 	<ul style="list-style-type: none"> • špatný management • absence webových stránek • nedostatečný marketing • kapacita • absence strategického plánu • nekvalifikované vedení • nedostatečná údržba • absence bezbariérových přístupů • špatný stav sanitárního zázemí • v majetku zemědělské společnosti • umístění KD na okraji obce • špatná střešní izolace • zastaralé vytápění • platba v hotovosti
Příležitosti (Opportunities)	Hrozby (Threats)
<ul style="list-style-type: none"> • individuální kulturní potřeby • zvyšující se turistický ruch a povědomí o Čejkovicích • dotační programy • cílený marketing • reklama 	<ul style="list-style-type: none"> • konkurence • malá návštěvnost • vysoké náklady • ztráta turistů a návštěvníků obce • prodej KD třetí osobě • bankrot společnosti

¹⁵³ Škarabelová, S.: *Marketing ve veřejném sektoru*, DSO, Brno: MU ESF, 2005, s. 36.

<ul style="list-style-type: none"> • vytvoření webových stránek • rozšíření povědomí díky sociální síti facebook • modernizace restauračního zařízení • modernizace vytápění • rozšíření nabídky akcí pro potenciální zákazníky • zvýšení atraktivity místa • vzájemná spolupráce s ubytovacími zařízeními v obci • spolupráce s OÚ Čejkovice 	<ul style="list-style-type: none"> • nepřítomnost kulturní komise v obci • nezájem občanů a kulturní dění • nedostatečná údržba budovy
---	---

Tabulka č. 14: SWOT analýza KD v Čejkovicích.¹⁵⁴

Hlavní problém KD Zemědělské a.s. Čejkovice tkví v chybějícím efektivním managementu. Není zde zaměstnanec, který by zastával manažerskou funkci se zaměřením na propagaci a aktivní vyhledávání potenciálních zákazníků.

Současná hlavní provozní má sice snahu o dosažení výdělečnosti KD a podařilo se jí snížit ztrátu o nemalou částku. Za tímto zlepšením však nestojí investice do marketingu a získávání nových zákazníků, ale vyšší tržby ze soukromých oslav, večírků atd.

Neexistuje zde žádný strategický plán či plán rozvoje, marketing KD zcela postrádá. Kulturní dům nemá vytvořenou webovou doménu a jedinou zmínku o něm lze nalézt na oficiálních stránkách Zemědělské a.s. Čejkovice v sekci „stravování“.¹⁵⁵ Nabídka je velmi stručná, stránky postrádají fotografie, ceník za pronájem, a dokonce i kontakt je těžce dohledatelný. Informace o přítomnosti KD nejsou k dispozici ani na oficiálním webu OÚ Čejkovice. Lze tedy předpokládat, že propagace nabídky služeb KD se koná jen prostřednictvím doporučení od občanů či osob, které jej někdy navštívily.

Mezi hlavní problémy patří také vysoké náklady na provoz. Zisk z akcí konaných během roku stačí sotva na zaplacení inkasního poplatku. Nízká hladina příjmů z aktivit KD je pro akciovou společnost zatěžující. Jednou z možností je prodej objektu třetí osobě. To by mohlo znamenat odmítnutí využívat KD ke kulturním účelům, k nimž je tato budova maximálně přizpůsobena.

Údržba KD spočívá jen v nutných opravách. Vedení společnosti neshledává investice do KD smysluplnými a efektivními. Hlavní činnost Zemědělské a.s. Čejkovice spočívá

¹⁵⁴ Vlastní zpracování.

¹⁵⁵ Dostupné z: <http://www.zemedelskaas-cejkovice.cz/>, cit. 14. 3. 2011.

v oboru zemědělství, jak již bylo zmíněno výše. Přesto je stav vnitřních prostor velmi dobrý. Jako nejdůležitější se jeví investice do opravy střechy, venkovního schodiště, výměny oken a změny způsobu vytápění.

Stávající nabídka šíře služeb KD Zemědělské a.s. Čejkovice:

- zajištění akcí soukromým firmám (např. firemní večírky, semináře, workshopy)
- zajištění akcí pro veřejné instituce (např. přednášky, semináře, besedy)
- rodinné oslavy (svatby, oslavy narozenin, pohřební hostiny)
- poskytnutí prostor sálu pro uspořádání plesů, koncertů, sportovních akcí aj.

Problém je i ve špatné reklamě, propagaci a informovanosti potenciálního zákazníka.

5.4.3 Návrh marketingových cílů

Stanovení marketingových cílů je nejdůležitější částí marketingového plánu. Jejich správná formulace pomůže uvědomit si, čeho chceme dosáhnout nebo kam se chceme dostat. Rozlišujeme dva typy cílů: **akční a cíle v oblasti image.**

Mezi akční cíle jsou zahrnovány konkrétní, specificky zaměřené a měřitelné výsledky (např. počet akcí, návštěvníků, množství získaných peněz atd.). Mezi cíle v oblasti image se řadí vize a poslání organizace.¹⁵⁶

Navrhované akční cíle KD v Čejkovicích:

- vyrovnaný rozpočet, popř. zisk
- zvýšení počtu pořádaných akcí na sále

Cíle v oblasti image:

- rozšířit povědomí o KD mezi širší veřejnost, firmy, eventové agentury atd.
- dosažení udržitelné konkurenční výhody
- spokojenost zákazníka

5.4.4 Marketingový mix

Marketingový mix je soubor 4 marketingových nástrojů – produkt, cena, distribuce a propagace, které umožňují dosáhnout vytyčených cílů na trhu.

• produkt

Hlavním produktem je nabídka pronájmu prostor KD v Čejkovicích a poskytnutí restauračních služeb. Právě prostory a služby, které je tato instituce schopna nabídnout, jsou na dobré úrovni. Jak již bylo mnohokrát naznačeno, problém nastává u způsobu vlastní

---

¹⁵⁶ Škarabelová, S.: *Marketing ve veřejném sektoru*, DSO, Brno: MU ESF, 2005, s. 37.

prezentace objektu. Pokud by chtěla tato instituce zvýšit svou atraktivitu, měla by se soustředit na diverzifikaci produktu – např. založit svou image na „retro stylu“, který je u tohoto konkrétního objektu

- **cena**

Ceny za stravování jsou srovnatelné s okolními restauracemi, cena za ubytování je odpovídající typu ubytovny. Co se týče pronájmu sálu, sazba 1300 Kč/hod je ve srovnání s KD v Hodoníně velmi přívětivá.¹⁵⁷

- **distribuce**

Cílem distribuce je získání nových zákazníků a rozšíření pole své působnosti. V případě KD Zemědělské a.s. Čejkovice je prioritním cílem zvýšit povědomí občanů o jeho existenci. Jako přínosné se jeví nabídnout služby např. velkým společnostem, které by mohly mít zájem zde pořádat semináře, školení atd., prezentovat KD eventovým agenturám, které by mohly využít sál k uspořádání svých společenských a kulturních akcí.

- **propagace**¹⁵⁸

5.4.5 Plán marketingové komunikace

Komunikační mix neboli propagace, je soubor nástrojů, které pomohou dostat organizaci do povědomí zákazníků. Skládá se z reklamy, podpory prodeje, PR a direkt marketingu.¹⁵⁹

- **Reklama**

Reklamní kampaň je vhodné zahájit zřízením vlastních webových stránek nebo alespoň úpravou stávajících webových stránek Zemědělské a.s. Čejkovice. Z hlediska času a finanční nákladnosti je to nejjednodušeji realizovatelný druh propagace. Nově vytvořená webová stránka by měla obsahovat základní informace o organizaci:

- název, logo KD;
- charakteristiku objektu, popř. obce Čejkovice;
- základní informace o KD (email kontakt, tel. kontakt);
- nabídku služeb;
- fotogalerii;
- ceník za pronájem prostor;
- ceník za uspořádání soukromých oslav apod.

---

¹⁵⁷ Srovnej: <http://www.dkhodonin.eu/cs/sluzby/pronajmy/hlavni-sal>, cit. 15. 4. 2011.

¹⁵⁸ Viz. níže.

¹⁵⁹ Johnová, R.: *Marketing kulturního dědictví a umění*, Praha: Grada publishing, 2008, s. 196.

Jako bezplatná varianta se jeví dohoda s OÚ Čejkovice, který by na základě budoucí spolupráce mohl reklamu umístit na svůj internetový portál. Oslovením místních firem a spolků by se dala propojit propagace lokálních aktivit na základě vzájemné reklamy na webových stránkách.

V dnešní době je vhodné využívat také sociální sítě jako např. Facebook. Efektivní reklamou by v tomto kontextu mohlo být zřízení profilu KD na tomto portále.

Tištěná reklama by se dala umístit na propagační materiál Zemědělské a.s., která se díky výrobě vína prezentuje na nejrůznějších veletrzích a výstavách vín. Propagační leták sice existuje,¹⁶⁰ grafická úprava je však nepřehledná a málo reprezentativní.

Do propagačního materiálu by KD mohla zařadit i obec Čejkovice. Při příležitosti konání čejkovických Vinných trhů obec vydává katalog vín, která jsou zde vystavována. V katalogu je nechán prostor pro umístění jakékoliv reklamy, proto by bylo vhodné do budoucna považovat i o této možnosti, vzhledem k vysoké návštěvnosti této akce.

Cestovní ruch v Čejkovicích má velký potenciál a může toho spoustu nabídnout. Globální strategický cíl tkví v zásadě trvale udržitelného rozvoje obce. Díky množství kvalitních vinařských firem, přítomnosti bývalé templářské tvrze, templářských sklepů, domku T. G. Masaryka, a v neposlední řadě kulturním akcím, které jsou v průběhu celého roku pořádány, se Čejkovice staly povědomými a navštěvuje je čím dál více turistů. Bylo by proto vhodné zvážit umístění viditelné reklamy v centru obce nebo alespoň před vlastní budovou KD s dodržением určitých estetických zásad.

- **Podpora prodeje**

Pokud se bude jednat o pronájem sálu, salónku či vinárny, jistě by bylo vhodné zavést systém slev např. při zaplnění kapacity sálu atd.

- **Public relations**

Image tohoto objektu bude nutno postupně vytvořit. V celé míře záleží na přístupu vedení, kvalitě služeb, které zde budou poskytovány a míry prosazení se na trhu například pomocí dostání se do povědomí širší veřejnosti.

- **Direkt marketing**

Bylo by možné využít také elektronickou poštu k zasílání prezentace a nabídky co nejširšímu okruhu potencionálních zákazníků. Její využití je beznákladové a mohlo by efektivně oslovit širokou škálu jedinců.

---

¹⁶⁰ Viz. příloha č. 21.

5.4.6 Reklamní plán

- **Strategie**

Nejdůležitějším bodem strategie je pro KD posilování kladného postoje veřejnosti k vlastní činnosti, stejně jako rozrůstání povědomí a jeho existenci vůbec. Bylo by vhodné vyzdvihnout dobový architektonický styl budovy, jeho členitost, množství prostor, které jsou využitelné k nejrůznějším účelům, spojit nabízení prostor s ochutnávkou vín, zajištěním tradiční muziky, kuchyně atd.

- **Média**

Pro snadnější a rychlejší zjištění jednotlivých informací o fungování a službách KD se jeví možnost zapsání KD do všech bezplatných katalogů firem. Tyto katalogy jsou dostupné v internetových vyhledávačích, jako jsou např. www.seznam.cz, www.centrum.cz. Využitím bezplatných katalogů by se mohl zvýšit počet zákazníků.

- **Cílové skupiny**

Pro vytvoření dobré reklamy pro nabízené služby je dobré si ujasnit, pro koho, že je vlastně určena. Z tohoto hlediska je vhodné soustředit „mediální snažení“ na tyto cílové skupiny:

- soukromé firmy,
- veřejné instituce,
- politické organizace,
- sdružení a spolky,
- OÚ v širokém okolí, které nemají vlastní KD,
- samotní občané Čejkovic a okolí,
- eventové agentury.

5.4.7 Positioning

Aby KD získal konkurenční výhodu, je nutné odlišit jeho nabídku od nabídky konkurentů. Především je třeba brát v úvahu a zhodnotit kvalitu nabízených služeb, jejich cenu, způsob distribuce a komunikaci se zákazníky.

V současném kontextu konkurenčního prostředí se kulturní dům musí specializovat. Vytvářet určitý image, profilovat své působení, hledat aktivně své diváky, zákazníky a příznivce.

Zajímavá by byla například nabídka zajištění večírků v retro stylu, který by vhodně korespondoval se vzhledem budovy i zdejšími interiérem. Design webových stránek může

ovlivnit a přilákat zákazníky, proto by se měl být osloven profesionál, který dokáže podtrhnout přední stránky tohoto KD.

6 Srovnání KD v Čejkovicích s KD ve Ždánicích

KD ve Ždánicích byl vybrán pro srovnání s KD v Čejkovicích z několika důvodů. Počet obyvatel je v obou obcích přibližně stejný. Oba kulturní domy byly vybudovány v 2. polovině 20. století a patří mezi největší KD na okrese Hodonín. V Čejkovicích zbudovalo KD místní JZD, ve Ždánicích národní podnik a kulturní aktivity se více méně odehrávaly v režii těchto institucí.

Po roce 1989 se osudy těchto kulturních domů rozešly. KD ve Ždánicích se stal majetkem obce, která se začala aktivně podílet na kulturním využití tohoto objektu. V Čejkovicích tomu bylo naopak. KD zůstal v majetku zemědělského družstva, později akciové společnosti a využití těchto prostor začalo postupně směřovat více k restauračním službám. Tomu nahrával fakt, že obec má v majetku orlovnu, která je umístěna v centru Čejkovic a kapacitně více vyhovuje k pořádání společenských a kulturních akcí pro místní občany.

6.1 KD ve Ždánicích

Kulturní dům ve Ždánicích byl postaven v roce 1965 národním podnikem Šroubárna Ždánice. Byl postaven svépomocí místních občanů, především pracovníky závodu. Provoz KD řídil závod Šroubárna až do roku 1990, poté byla budova bezplatně převedena do majetku města, které je správcem a zřizovatelem tohoto objektu dodnes.

Kulturní dům má kapacitu kolem 400 osob, je však schopen pojmout až 600 osob. V KD se nachází:

- taneční sál s pódiem,
- šatny,
- kancelář,
- klubovny,
- vestibul,
- kavárna pro 80 – 120 sedících osob.

Před rokem 1989, kdy vlastnil KD národní podnik Šroubárna Ždánice, se zde konalo mnoho akcí různého charakteru. Byly pořádány besedy, diskotéky, mládežnické večery při svíčkách, taneční zábavy, soutěže místních ROH závodů ve Ždánicích atd.

V současnosti je nejčastěji využívána kavárna, vestibul, pódium na zkoušky tanečních souborů, pěveckých folklórních sborů a cimbálových muzik. Nejméně jsou využívány klubovny.

KD ve Ždánicích se nejvíce potýká s nedostatkem financí a sníženým zájmem občanů o kulturní akce. Snaží se proto získat finanční prostředky z dotačních programů. V loňském roce se díky dotacím podařilo opravit kavárnu. Pokud se městu podaří získat dotace i v letošním roce, budou opravy KD pokračovat.

Vedoucí pracovnice Kulturního domu Ždánice Věra Hrubá je zaměstnancem MěÚ Ždánice. V její režii jsou veškeré kulturní aktivity i chod KD. Ročně je zde pořádáno cca 40 akcí. Jedná se o plesy, soutěže ve zpěvu, tanci, přehlídky folkových skupin či folklórních souborů, degustace vín, koncerty, divadelní představení, taneční zábavy, hody, silvestrovská zábava ale i prodejní akce či rodinné oslavy v místní kavárně.

6.2 Srovnání z hlediska využívání objektů

KD Čejkovice x KD Ždánice		
	Čejkovice	Ždánice
počet obyvatel	2500	2600
orlovna	ano	ne
sokolovna	ano	ne
tělocvična	ano	ano
KD	ano	ano
majitel KD	soukromá společnost	MěÚ Ždánice
kapacita KD	500 - 800	400 - 600
lokace	okraj obce	střed obce
kuchyně v KD	ano	ne
restaurace	ano	ne
kavárna	ne	ano
vinárna	ano	ne
počet akcí v sále KD	cca 10	cca 40

Tabulka č. 15: Srovnání kulturních domů v Čejkovicích a Ždánicích.¹⁶¹

Ceny za pronájem KD Čejkovice:

Pronájem sálu – 1300 Kč/hod

Pronájem salónku či vinárny – 300 Kč/hod

Ceny za pronájem KD ve Ždánicích:

Pronájem sálu – 4000 Kč/za akci

Pronájem kavárny – 2000 Kč/ za akci

Klubovny – 100 Kč

Prodejní a prezentační akce – 1840 Kč

¹⁶¹ Vlastní zpracování.

Současná činnost a využívání kulturních domů je u obou zmiňovaných KD naprosto odlišné. Hlavní rozdíly spočívají ve dvou základních faktorech:

- Zřizovatel KD (soukromý subjekt x veřejná správa)
- Počet kulturních zařízení v obci

Ždánický kulturní dům je v majetku města, aktivity KD i propagace pořádaných akcí i samotných prostor tohoto objektu spočívají na veřejné správě, potažmo na pověřené osobě – zaměstnanci MěÚ Ždánice.

Na webu Města Ždánice lze nalézt kalendář akcí, informace o provozu a službách, fotogalerie, kontakt atd.¹⁶²

Veškeré akce, které jsou v tomto KD pořádány, bývají inzerovány v lokálním tisku a televizi, popřípadě jsou vytvořeny plakáty atd. Vedoucí pracovnice KD využívá řadu marketingových prostředků, aby byly tyto prostory maximálně využity a nabídka kulturního programu byla široká.

Kulturní dům v Čejkovicích se nachází v naprosto odlišné situaci. Majitelem je soukromý subjekt a jeho prostory slouží více ke komerčním účelům (soukromým oslavám, pronájmům prostor atd.). Vedení Zemědělské a.s. Čejkovice shledalo pořádání kulturních akcí jako prodělečné. Tomuto subjektu chybí kulturní pracovník či manažer, který by byl schopen objekt lépe propagovat. Spolupráce s místními veřejnoprávními subjekty (radnice, spolky) či soukromými subjekty je v současnosti velmi omezená, čemuž nasvědčuje i fakt, že během roku se v sále KD koná 10 akcí, z toho jen 6 akcí je společenských, pořádaných pro širokou veřejnost. Pro propagaci a reklamu KD v Čejkovicích byl vytvořen leták,¹⁶³ grafická úprava je však nepřehledná a málo reprezentativní.

Kulturnímu domu ve Ždánicích dozajista pomáhá to, že je jako samostatná instituce součástí veřejného rozpočtu. Nelze však tvrdit, že by se KD v Čejkovicích nemohl efektivním vedením vyrovnat ždánickému. Vzhledem k tomu, že v obci Čejkovice se nachází ještě obecní orlovna či sokolovna patřící TJ Sokol, KD by se měl více zaměřit na kulturní a společenské akce širšího dopadu a na nabídku prostor širšímu spektru zájemců. To vše ale závisí na kvalitních lidských zdrojích.

---

¹⁶² Dostupné z: <http://www.muzdanice.cz/kd.htm>, cit. 22. 4. 2011.

¹⁶³ Viz. příloha č. 21.

7 Závěr

Předložená diplomová práce postihuje fenomén kulturních domů z historického hlediska, věnuje se současné situaci KD v okrese Hodonín a poté se především zaměřuje na KD v Čejkovicích, pro který stanovuje zásady pro současnou strategii tohoto objektu.

Kulturní domy a jim podobná zařízení jsou v současnosti na okraji badatelského zájmu. Metodologickým východiskem analýzy se pro nedostatek současné literatury a informací k tématu vůbec staly prameny v podobě nejrůznějších vládních dokumentů, kroniky, dobová literatura, dotazníkové šetření, polostrukturované rozhovory nebo např. osobní korespondence.

V první části práce byla pozornost soustředěna především na období po roce 1948, které bylo počátkem rozmachu v budování kulturní infrastruktury na vesnicích. Jedním z cílů tehdejší socialistické politiky, která zaměřovala svůj zrak na proletariát a snažila se vesnici pozdvihnout na úroveň města, byl bohatý kulturní život a zpřístupnění kultury všem občanům. Díky tomu mohly být socialistické ideje šířeny účinněji a ve větším měřítku. Kulturní domy měly být společenským a klubovým střediskem všech obyvatel příslušné vesnice, města či územního obvodu. Úkolem kulturních domů bylo vytvářet potřebné podmínky pro rozvoj kulturních činností obyvatel a uspokojování jejich potřeb. Hlavním pilířem pro vznik KD se stal zákon č. 52/1959 Sb. O osvětové činnosti a následně rozpracování zásad rozvoje, úprav a výstavby kulturních zařízení klubového typu (KD) v Usnesení vlády č. 3 z roku 1961. To vše bylo upřesněno československou státní normou č. 73 5252 Projektování kulturních domů, která byla platná do konce 80. let 20. století.

Ze statistického šetření z roku 1965 vyplývá skutečnost, že se počet KD v ČSR vyšplhal na téměř 4 tisíce. V období normalizace budovatelské nadšení neutichlo, spíše naopak. Zavedením tzv. střediskové soustavy byla stanovena přítomnost kulturně společenských středisek, víceúčelových sálů, klubových prostor atd. ve střediskových obcích a nestřediskových obcích trvalého významu. Obec Čejkovice, která v době stavby kulturního domu nespádala do této kategorie, je příkladem toho, že vládní ustanovení nebylo vždy dodržováno a výstavba KD závisela mnohdy na jiných okolnostech.

Aby práce přispěla i měřitelnými výsledky, bylo v její další části zjišťováno rozmístění kulturních domů v okrese Hodonín. Do 82 obcí okresu Hodonín byly zaslány dotazníky, díky kterým se podařilo zjistit, že v 90 % obcích tohoto okresu se kulturní zařízení nachází. Kvůli

celistvosti analýzy byly do šetření zahrnuty veškeré druhy kulturních zařízení, tedy i sokolovny, orlovný, obecní domy, katolické domy atd.

Po výzkumu, který byl díky této práci uskutečněn, se přikláním k tvrzení, že KD mají velký význam pro kulturní a společenský život v obcích v tomto okrese stejně jako pro udržení lokální kultury.

Převážná většina KD na Hodonínsku je v majetku obcí a o jejich provoz se starají zaměstnanci obecních úřadů. Také společenské události v obci a kulturní aktivity jsou povětšinou v režii obecních úřadů, avšak místní spolky a jiné iniciativy mají také svůj podíl na veřejném společenském životě v obcích. Většině dotazovaných se jeví jejich kulturní domy dostatečně využívané. Odlišný postoj byl vysledován jen u několika mála objektů, což bylo překvapivým zjištěním. Na počátku tohoto výzkumu bylo předpokládáno nedostatečné či neadekvátní využití kulturních zařízení v obcích. Postupným zjišťováním a ucelováním informací od dotazovaných osob byl tento názor vyvrácen. Přítomnost těchto objektů v obcích je vnímána pozitivně. Samozřejmě je poukazováno na nedostatek financí na modernizaci budov, vnitřního vybavení, rozšíření prostor atd. I přesto se dá usuzovat, že vybudování kulturních domů bylo přínosné pro společenský a kulturní život na vesnicích.

Větší část práce je zaměřena na obec Čejkovice a zdejší kulturní dům, jehož majitelem je Zemědělská a.s. Čejkovice. Na jeho příkladu byl posouzen charakter a využití prostor kulturní povahy. Vzhledem k tomu, že tento objekt spadá do kompetence soukromé společnosti, jejímž hlavním oborem je zemědělství, je zde situace specifická. Špatná finanční situace společnosti, která KD vlastní, neochota vedení investovat prostředky do tohoto objektu a nedůvěra ke kulturním aktivitám, zúžila provoz v kulturním domě na poskytování restauračních služeb na úkor využití sálu a pořádání kulturních akcí. Zdejší situaci podtrhují nedostatečná marketingová strategie vedení kulturního domu.

Pro přiblížení situace byl popsán charakter obce Čejkovice a nastíněno její kulturní klima. Přítomnost orlovný a sokolovny, které kapacitně více vyhovují charakteru pořádaných akcí lokálního významu, nestaví KD Zemědělské a.s. Čejkovice do výhodné pozice.

I přesto se práce pokouší stanovit zásady pro současnou strategii a budoucnost tohoto KD. Vytyčením marketingových cílů, vhodně zvolenou marketingovou komunikací, reklamním plánem atd. by bylo možné dosáhnout lepších ekonomických výsledků. Přijutím nového zaměstnance, který by dokázal využít potenciál tohoto KD, by mohlo být dosaženo cílů, které byly v této části práce vytyčeny.

Pro ucelený obraz bylo v poslední kapitole provedeno srovnání KD v Čejkovicích s KD ve Ždánicích. Kulturní domy se nachází sice v odlišných situacích, i přesto je zde

viditelný aktivní přístup kulturní pracovníce v KD Ždánice, který vede k široké nabídce kulturního programu, který tento objekt nabízí.

Tato práce zdaleka nemohla dopodrobna postihnout všechny kulturní domy a podobná zařízení v okrese Hodonín. Přináší však prvotní pokusy o zmapování těchto objektů. Sondou do historie kulturních domů v období socialismu, počátků jejich zřizování, důvodů, které k těmto krokům vedly a následnou konkrétní ukázkou vzniku a využití KD v Čejkovicích v této době, byly přiblíženy další zajímavé otázky badatelského úsilí.

Strategický přístup vlastníků kulturních domů je důležitým krokem z hlediska kulturní činnosti.

8 Resumé

8.1 Resumé

Předložená diplomová práce postihuje fenomén kulturních domů z historického hlediska, věnuje se současné situaci KD v okrese Hodonín a poté se především zaměřuje na KD v Čejkovicích, pro který stanovuje zásady pro současnou strategii tohoto objektu.

V první části práce byla pozornost soustředěna především na období po roce 1948, které bylo počátkem rozmachu v budování kulturní infrastruktury na vesnicích. Kulturní domy měly být společenským a klubovým střediskem všech obyvatel příslušné vesnice, města či územního obvodu.

Aby práce přispěla i měřitelnými výsledky, bylo v její další části zjišťováno rozmístění kulturních domů v okrese Hodonín. Do 82 obcí byly zaslány dotazníky, díky kterým se podařilo zjistit, že v 90 % obcích tohoto okresu se nachází kulturní zařízení.

Větší část práce je zaměřena na kulturní dům v Čejkovicích, jehož majitelem je Zemědělská a.s. Čejkovice. Práce se pokouší stanovit zásady pro současnou strategii a budoucnost tohoto KD.

Pro ucelený obraz bylo v poslední kapitole provedeno srovnání KD v Čejkovicích s KD ve Ždánicích.

Tato práce zdaleka nemohla dopodrobna postihnout všechny kulturní domy a podobná zařízení v okrese Hodonín. Přináší však prvotní pokusy o zmapování těchto objektů. Sondou do historie kulturních domů v období socialismu, počátků jejich zřizování, důvodů, které k těmto krokům vedly a následnou konkrétní ukázkou vzniku a využití KD v Čejkovicích v této době, byla otevřena další zajímavá témata možného badatelského úsilí.

8.2 Summary

The thesis covers a phenomenon of houses of culture from the historical point of view. The work generally describes contemporary situation of cultural houses in the district of Hodonín and then follows the house of culture in Čejkovice, which as an example is specifically focused both historically and also in light of determination of the core principles for nowadays potential conduct strategy.

In the first part of the work I paid major attention to the era after 1948, which was the beginning of massive construction of cultural infrastructure in the villages.

The houses of culture supposed to be social or “club” centre for every citizen of the village, town or any other geographical domain.

For the measurable contribution of the thesis I did a mail survey (82 responding villages) to discover the extension of houses of culture in the district of Hodonín, which documented an existence of houses of culture in 90% villages in the district.

In the following and the main part of the thesis I did target as mentioned above the house of culture in Čejkovice, which is owned and conducted by Zemědělská a.s. Čejkovice, to determine core principles of the conduct strategy and future of this house of culture.

As to the last part in an effort to reach the necessary integrity of the view I compared the situation of the houses of culture in Čejkovice and Ždánice.

The thesis could not possibly cover in detail all houses of culture and other similar facilities in the district of Hodonín so far. However it tried to make first steps and efforts to map these specific entities. This probe into the history of the houses of culture in the era of socialism, the beginnings of their establishment, the basic reasons which led to the construction and in particular establishment and historical usage of the house of culture in Čejkovice in my opinion discovers many interesting issues for future scientific studies.

8.3 Resümee

Aus historischer Sicht betrifft diese Diplomarbeit ein Kulturhausphänomen und sie widmet sich gegenwärtiger Lage der Kulturhäuser in Bezirk Hodonín. Dann orientiert sie sich ans Kulturhaus in Čejkovice und stellt für diese Gebäude die Grundsätze der Strategie fest.

Im ersten Teil wurde die Aufmerksamkeit hauptsächlich auf den Zeitraum nach 1948 konzentriert. Diese Periode markiert den Anfang des Aufschwungs in den Bau der kulturellen Infrastruktur in den Dörfern. Kulturelle Häuser sollten ein gesellschaftliches Zentrum für alle Einwohner des Dorfes, der Stadt oder Region sein.

Messbare Ergebnisse dieser Studie wurden mittels Fragebogen ausgeforscht. Der Fragebogen untersucht den Standortbestimmung von Kulturhäuser im Bezirk Hodonín. 82 Gemeinden wurden angesprochen. Es wurde festgestellt, dass die Kulturhäuser sich in 90% der Gemeinden im Bezirk Hodonín befinden.

Der größere Teil wurde auf das Kulturhaus in Čejkovice ausgerichtet, dessen Eigentümer Zemědělská a.s. Čejkovice ist. Diplomarbeit versucht, die Prinzipie für aktuelle Strategie und Zukunft dieses Kulturhaus bereitzustellen.

Zur Vervollständigung der Situation wurde in letztem Kapitel die Vergleichung mit dem Kulturhaus in Ždánice durchgeführt.

Diese Arbeit könnte alle Auswirkungen nicht ausführlich beschreiben. Sie bietet die ersten Versuche, diese Objekte anzeigen. Durch einen Blick in die Geschichte des

Sozialismus, die Geschichte der Kulturhäuserschaffung und der Nutzung des Kulturhaus in Čejkovice, wurden weitere interessante Themen für potenzielle Forscher eröffnet.

9 Seznam použité literatury, pramenů, respondentů a internetových zdrojů

- Beneš, J.: *Kulturní dům klubového typu*. Praha: Ústav pro kulturně výchovnou činnost v Praze, 1976.
- Bukač, V.: *Kulturní potřeby a zájmy*. Praha: Krajské osvětové středisko středočeského KNV, 1967.
- Cvan, B.: *Čejkovice v historii dávné i nedávné*. Brno 1997.
- Frolec, V.: *Jihomoravská družstevní vesnice*, Brno: Masarykova univerzita, 1990.
- Heřmanová, E., Chromý, P., *Kulturní regiony a geografie kultury* (kulturní reálie a kultura v regionech Česka), Praha: ASPI, 2009.
- Hromádka, M., Studený, A.: *Rozbor využívání kulturních domů v podmínkách vesnického osídlení*. I. díl, Praha: Osvětový ústav, 1968.
- Hromádka, M., Studený, A.: *Síť kulturních zařízení v podmínkách vesnického osídlení a její problematika. (Hrušovanský experiment)*. Praha: Osvětový ústav, 1966.
- Hromádka, M.: K některým otázkám optimálního modelu sítě kulturních zařízení v podmínkách vesnického osídlení. *Sociologie a historie zemědělství*, 2, Praha 1966.
- Hromádka, M.: *Státní řízení kultury*. Praha: Orbis, 1975.
- Jan, L. – Štěpánek, V.: *Čejkovice 1248–1998*. Čejkovice: Obecní úřad, 1998.
- Johnová, R., *Marketing a management kulturního dědictví a umění*, 1. Vydání. Praha: Grada, 2008.
- Kapičák, Š.: *Místní kulturní zařízení II*. Břeclav: Okresní kulturní středisko, 1986.
- Kesner, L.: *Marketing a management muzeí a památek*. Praha: Grada, 2005.
- Kondrát, J.: *Klubová práce III*, Břeclav: Okresní kulturní středisko, 1976.
- *Mládež a kulturní zařízení*. Vydalo oddělení kultury ÚV ČSM, svazek 3, Praha: Práce, 1962.
- Perlín, R.: Venkov, typologie venkovského prostoru. In: *Česká etnoekologie: Etnologické semináře v Liběchově*. Praha: Cargo Publishers, 1999.
- Rendlová E., Exnerová H.: *Pražané o kulturních domech*. Praha: Ústav pro výzkum kultury, 1990.

- Smékalová, H., Uhlířová, A., Nováková, J.: *Receptář klubového pracovníka. Metodický návod k uplatnění klubových forem práce kulturně výchovných zařízeních.* Krajské kulturní středisko Brno, Okresní kulturní středisko Jihlava, 1987.
- Sova, L.: *Výstavba systému střediskových kulturních zařízení klubového typu.* Praha: Ústav pro kulturně výchovnou činnost, 1975.
- Stávek, J.: *Velkopavlovická vinařská podoblast.* Praha: Radix, 2008
- Šimek, M., Matějů, M., Ptáčková, M.: *Návrh optimální sítě kulturních zařízení v rámci okresu.* Praha: Ústav pro výzkum kultury, 1988.
- Škarabelová, S.: *Marketing ve veřejném sektoru,* DSO, Brno: MU ESF, 2005.
- Zoufal, J.: *Práce s mládeží v odborových domech kultury.* Praha: Práce, 1983.

Prameny:

- *Pamětní kniha městečka Čejkovic,* OA Hodonín, OÚ Čejkovice, MNV – Če, č. 18.
- *Pamětní kniha městečka Čejkovic,* OA Hodonín, OÚ Čejkovice, MNV – Če, č. 19.
- In: *14. Sjezd KSČ,* Praha 25. května – 29. května 1971, Praha: Svoboda, 1971.
- *Usnesení vlády České socialistické republiky ze dne 24. listopadu 1971 č. 283 k návrhům dlouhodobého vývoje osídlení v České socialistické republice.*
- *Usnesení vlády č. 3 z ledna 1961 O zásadách rozvoje, úpravy a výstavby kulturních zřízení klubového typu.*
- Zákon 52/1959 Sb. O osvětové činnosti
- ČSN 73 5252 Projektování kulturních domů, 1961.
- Programový dokument vlády ČSR č. 57/73 „Úloha národních výborů v dalším rozvoji kulturně výchovné činnosti“ (14. 3. 1973).

Respondenti:

- Bařinová Miroslava – vedoucí stravování KD Zemědělské a.s. Čejkovice
- Hrubá Věra – vedoucí Kulturního domu Ždánice
- Horák Oldřich – bývalý předseda JZD Jiskra Čejkovice
- Pavka Josef – bývalý předseda MNV Čejkovice
- Ritterová Marie – bývalá pracovnice Kulturního klubu při KD JZD Jiskra Čejkovice
- Švehlová Lenka – vedoucí KD Zemědělské a.s. Čejkovice

Internetové zdroje:

- <http://www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?PubID=19&TypeID=1>, cit. 14. 12. 2009
- <http://www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?PubID=19&TypeID=1>, cit. 14. 12. 2009
- <http://www.statnisprava.cz/rstsp/ciselniky.nsf/i/CZ0645> cit. 25. 1. 2011
- <http://www.libri.cz/databaze/dejiny/text/t104.html>, cit. 5. 3. 2011.
- Kučerová, L.: *Různé podoby místní kultury a její trendy*. IV. Národní sněm regionů soudržnosti, 26. – 27. 8. 2008., Český Krumlov, dostupné z:// <http://culture-management.blog.cz/0809/ruzne-podoby-mistni-kultury-a-jeji-trendy-zaznamenane-behem-cca-15-let-existence-casopisu-mistni-kultura>, cit. 20.1. 2011.
- Gonzálezová, M: *Kulturní domy. Základní statistické údaje o České republice 2009. IV. Edukace a veřejná osvěta*. (online) 2010. Dostupné z: http://www.nipos-mk.cz/wp-content/uploads/2009/03/Statistika_2009_4dil_final_101207.pdf, cit. 18. 3. 2011.
- <http://cejkovice.cz/index.php?nid=986&lid=CZ&oid=73941>, cit. 12. 1. 2011.
- <http://www.czso.cz/sldb/sldb2001.nsf/obce/586102?OpenDocument>, cit. 12. 1. 2011.
- <http://cejkovice.cz/index.php?nid=986&lid=CZ&oid=73978>, cit. 22. 3. 2011.
- <http://cejkovice.cz/index.php?nid=986&lid=CZ&oid=1315060>, cit. 22. 3. 2011.
- <http://www.phil.muni.cz/fil/scf/komplet/pecka.html>, cit. 4.3.2011.
- http://cygni.risy.cz/http://projekt.jiznicechy.org/cz/img/pruvodce_projektem/index.php?pid=231&kraj=-1&zuj=586102#socialni_oblast, cit. 5. 2. 2011.
- <http://www.cejkovice.cz/index.php?nid=986&lid=CZ&oid=73954>, cit. 24. 3. 2011.
- <http://www.zavadka.com/>, cit. 24. 3. 2011.
- <http://www.cejkovice.cz/index.php?nid=986&lid=CZ&oid=76795>, cit. 24. 3. 2011.
- <http://www.zemedelskaas-cejkovice.cz/>, cit. 14. 3. 2011.
- <http://www.muzdanice.cz/kd.htm>, cit. 22. 4. 2011.

10 Seznam tabulek, grafů a zkratk

Seznam grafů:

- Graf č. 1: Procentuální vyjádření počtu KD v 3 500 zjišťovaných obcích ČR.
- Graf č. 2: Procentuální vyjádření počtu KD v okrese Hodonín.
- Graf č. 3: Vyjádření počtu KD ve vztahu k vlastnictví.
- Graf č. 4: Počet jednotlivých druhů kulturních zařízení v okrese Hodonín.
- Graf č. 5: Počet kulturních zařízení v okrese Hodonín a doba jejich vzniku.
- Graf č. 6: Počet kulturních zařízení na Hodonínsku a jejich kapacita.
- Graf č. 7: Počet kulturních zařízení a jejich lokace v obcích v okrese Hodonín.
- Graf č. 8: Počet a úspěšnost žadatelů dotací.
- Graf č. 9: Využití KD na okrese Hodonín.

Seznam tabulek:

- Tabulka č. 1: Statistické šetření kulturních domů v rámci NIPOS v letech 2007 – 2009.
- Tabulka č. 2: Seznam obcí v okrese Hodonín a jejich druhy kulturních zařízení.
- Tabulka č. 3: Příklady využití KD.
- Tabulka č. 4: Základní údaje o obci Čejkovice.
- Tabulka č. 5: Kalendář kulturních akcí v obci Čejkovice.
- Tabulka č. 6: Návštěvnost některých akcí v roce 2010.
- Tabulka č. 7: Rozpočet obce Čejkovice 2009.
- Tabulka č. 8: Rozpočet obce Čejkovice 2010.
- Tabulka č. 9: Rozpočet obce Čejkovice 2011.
- Tabulka č. 10: Ubytovací kapacity obce Čejkovice.
- Tabulka č. 11: Přehled spolkové činnosti v obci Čejkovice.
- Tabulka č. 12: SWOT analýza obce Čejkovice.
- Tabulka č. 13: Ceník KD Zemědělské a.s. Čejkovice.
- Tabulka č. 14: SWOT analýza KD v Čejkovicích.
- Tabulka č. 15: Srovnání kulturních domů v Čejkovicích a Ždánicích.

Seznam zkratk:

- JZD – Jednotné zemědělské družstvo
- KD – kulturní dům
- MČSP – Měsíc československo-sovětského přátelství

MDŽ – Mezinárodní den žen

MFF – Mezinárodní folklórní festival

MNV – Místní národní výbor

NF – Národní fronta

NV – Národní výbor

OÚ – Obecní úřad

PB ÚV KSČ – Politické byro Ústředního výboru Komunistické strany Československa

ROH – Revoluční odborové hnutí

ÚV KSČ – Ústřední výbor Komunistické strany Československa

VŘSP – Velká říjnová socialistická revoluce

ZO ROH – Základní organizace Revolučního odborového hnutí

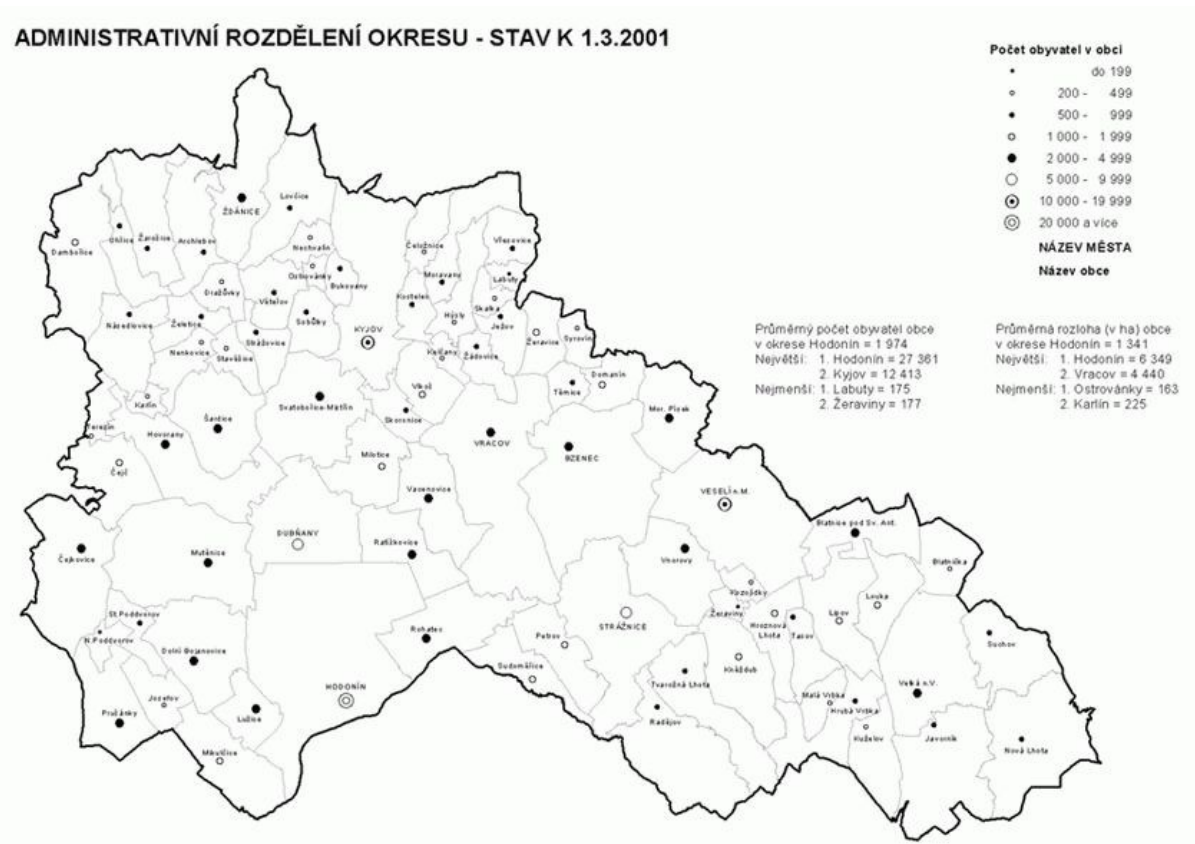

11 Přílohy

Soupis příloh:

- Příloha č. 1: Mapa hodonínského okresu.
- Příloha č. 2: KD v Čejkovicích.
- Příloha č. 3: KD v Čejkovicích. Pohled ze západní strany.
- Příloha č. 4: Střešní konstrukce KD v Čejkovicích.
- Příloha č. 5: KD v Práčích.
- Příloha č. 6: KD v Čejkovicích. Vstup.
- Příloha č. 7: Jídelna v KD v Čejkovicích.
- Příloha č. 8: Vnitřní prostory (foyer + schodiště) v KD v Čejkovicích.
- Příloha č. 9: Sokolovna z 30. let 20. století v Hovoranech. Rekonstrukce 2008 – 2010.
- Příloha č. 10: Sokolovna v Lužicích.
- Příloha č. 11: KD z roku 1978 v Uhřicích.
- Příloha č. 12: KD z roku 1966 ve Starém Poddvorově. Rekonstrukce 2009.
- Příloha č. 13: KD z roku 1986 v Mikulčicích.
- Příloha č. 14: Další KD v okrese Hodonín z 2. poloviny 20. století.
- Příloha č. 15: Sál KD ve Ždánicích.
- Příloha č. 16: Sál KD v Hodoníně.
- Příloha č. 17: Společenský dům a sportovní zařízení Tvarožná Lhota z roku 2005.
- Příloha č. 18: KD v Josefově z roku 2000.
- Příloha č. 19: ČSN 73 5252 Projektování kulturních domů.
- Příloha č. 20: Usnesení ČSSR č. 3 z roku 1961.
- Příloha č. 21: Propagační materiál KD Zemědělské a.s. Čejkovice.
- Příloha č. 22: Plán únikových cest ze sálu KD Zemědělské a.s. Čejkovice.

Příloha č. 1: Mapa hodonínského okresu.

Příloha č. 2: KD v Čejkovicích.

Příloha č. 3: KD v Čejkovicích. Pohled ze západní strany.

Příloha č. 4: Střešní konstrukce KD v Čejkovicích.

Příloha č. 5: KD v Práčích.

Příloha č. 6: KD v Čejkovicích. Vstup.

Příloha č. 7: Jídelna v KD v Čejkovicích.

Příloha č. 8: Vnitřní prostory (foyer + schodiště) v KD v Čejkovicích.

Příloha č. 9: Sokolovna z 30. let 20. století v Hovoranech. Rekonstrukce 2008 – 2010.

Příloha č. 10: Sokolovna v Lužicích.

Příloha č. 11: KD z roku 1978 v Uhřicích.

Příloha č. 12: KD z roku 1966 ve Starém Poddvorově. Rekonstrukce 2009.

Příloha č. 13: KD z roku 1986 v Mikulčicích.

Příloha č. 14: Další KD v okrese Hodonín z 2. poloviny 20. století.

KD ve Ždánicích.

KD ve Veselí nad Moravou.

Příloha č. 15: Sál KD ve Ždánicích.

Příloha č. 16: Sál KD v Hodoníně.

Příloha č. 17: Společenský dům a sportovní zařízení Tvarožná Lhota z roku 2005.

Příloha č. 18: KD v Josefově z roku 2000.

ZRUŠENÁ NORMA

od 1. 1. 88 nahrazeno ČSN 73 5252 45 84. 86 V. 1. 1

Vydání PT 72.011:725.83 ČESKOSLOVENSKÁ STATNÍ NORMA Schválena: 28. 12. 1961

čís. 89/30 1962

PRO NORMALIZACI

ČSN 73 5252

PROJEKTOVÁNÍ KULTURNÍCH DOMŮ

ARCHIV ÚP III

Проектирование домов культуры

Projection of buildings for cultural proposes

ZMĚNA a) 1.42 c) 3.80

Tato norma platí pro projektování nových a pro úpravu dosavadních kulturních domů, jakož i pro úpravu dosavadních budov jiného účelu na kulturní domy.

Výjimky z této normy povoluje ministerstvo školství a kultury po dohodě se všemi dotčenými ústředními úřady a orgány a s Úřadem pro normalizaci, kterým také zašle opis každé udělené výjimky.

Výjimky z této normy pro typové podklady a jiné projekty kulturních domů, schvalované ministerstvem školství a kultury, povoluje Úřad pro normalizaci.

Výjimky je nutno projednat před vypracováním projektové dokumentace. Toto ustanovení je zvláště důležité u budov podléhajících památkové ochraně.

Na projekty kulturních domů, schválené do 31. března 1963, se norma nevztahuje.

I. NÁZVOSLOVÍ 1)

Kulturní dům (osvětové zařízení klubového typu) — kulturní a společenské zařízení univerzálního typu, sloužící obyvatelům příslušného územního obvodu k jejich kulturnímu a společenskému životu a zájmové činnosti.

Osvětový dům — metodické středisko kulturně-osvětové práce a instituce pomoci a výchovy osvětových pracovníků a členů lidové tvořivosti.

Víceúčelový sál — sál sloužící více účelům, např. divadelnímu provozu, provozu kina, společenským zábavám apod., zpravidla s rovnou podlahou.

Loutkové divadlo — divadelní prostor k předvádění her na přemístitelném nebo stálém jevišti s loutkami, ovládanými shora (loutky závesné), zdola (loutky spodové) nebo zezadu.

1) Názvosloví pro divadla a kina je uvedeno v ČSN 73 5250 Projektování divadel a ČSN 73 5251 Předpisy pro projektování investiční výstavby. Kina.

Tisk:
Červenec 1962

Tato norma je závazná

Platí od:
1. 10. 1962

Vydavatelství Úřadu pro normalizaci, Praha

ZRUŠENÁ NORMA

II. VŠEOBECNÉ

Účel normy

1. Účel této normy je:

- a) upřesnit a celostátně sjednotit zásady pro projektová řešení kulturních domů,
- b) vytvořit podklad pro jednotný názor při všestranném hodnocení projektů,
- c) vytvořit podklad pro rozvíjení typizace,
- d) zvýšit ekonomii při projektování, výstavbě a provozu²⁾.

Třídění

2. Kulturní domy (osvětová zařízení klubového typu) se dělí:

- a) podle umístění
  - aa) na vestavěné nebo přistavěné k budově jiného účelu (víceúčelové objekty);
  - ab) v samostatné budově;
- b) podle velikosti sálů³⁾
  - ba) na kategorii I., tj. s největším sálem³⁾ do 100 sedadel (nejmenší osvětové zařízení klubového typu);
  - bb) na kategorii II., tj. s největším sálem³⁾ od 101 do 400 sedadel (základní velikost kulturního domu);
  - bc) na kategorii III., tj. s největším sálem³⁾ nad 401 sedadel (rozšířená velikost kulturního domu);
- c) podle charakteru
  - ca) v sídlištích všeho druhu (vesnické obce, městské oblasti, obytné obvody, města apod.);
  - cb) v rekreačních oblastech.

Společná ustanovení

3. Rozsah a kategorie kulturního domu pro příslušný územní obvod se stanoví na základě studie o dislokaci kulturní a společenské činnosti i potřeb obyvatelstva a obce.⁴⁾

V obcích, pro něž je zpracován územní plán, je nutno respektovat jeho záměry a výhled rozvoje občanských zařízení; není-li plán zpracován, je nutno postupovat v dohodě s příslušnými orgány územního plánu.

4. Kulturní dům podle dané potřeby a velikosti v největším rozsahu obsahuje:⁵⁾

- a) divadelní část s příslušenstvím podle ČSN 73 5250 *Projektování divadel*,⁶⁾

²⁾ Užívání kulturních domů se řídí klubovým a provozním řádem.

³⁾ V případě možnosti spojení dvou nebo více sálů (kluboven apod.) posuzuje se velikost sálu podle kapacity spojeného prostoru.

⁴⁾ Doporučuje se sestavit poradní sbor za účasti školské a kulturní komise a orgánu územního plánu národního výboru příslušného územního obvodu, zástupců společenských organizací, profesionálního divadla v kraji a odborníků a předložit náměty občanům k diskusi.

⁵⁾ Vzorové stavební programy kulturních domů, rozsah jednotlivých částí a technické i ekonomické ukazatele určují zvláštní směrnice (připravují se).

⁶⁾ Rozsah technického vybavení jeviště je nutno určit v investičním úkolu.

VLÁDA ČESKOSLOVENSKÉ SOCIALISTICKÉ REPUBLIKY

Výtisk č.: 47

USNESENÍ

VLÁDY ČESKOSLOVENSKÉ SOCIALISTICKÉ REPUBLIKY

ze dne 4. ledna 1961 č. 3

o zásadách rozvoje, úpravy a výstavby kulturních zařízení klubového typu.

V l á d a

1. bere se souhlasem na vědomí zásady rozvoje, úpravy a výstavby kulturních zařízení klubového typu;

2. u k l á d á

a/ ministru školství a kultury zpracovat zásady rozvoje, úpravy a výstavby kulturních zařízení klubového typu do hypotézy rozvoje školství a kultury do roku 1980 při jejím projednávání se Státní plánovací komisí;

b/ radám krajských národních výborů vypracovat konkrétní plány rozvoje osvětových zařízení klubového typu do roku 1965 a zajišťovat je v ročních plánech na léta 1962 až 1965 v rámci schváleného třetího pětiletého plánu a současně navrhnout konkrétní plány a potřeby pro léta 1966 až 1970 jako podklad k vypracování studií dlouhodobé koncepce rozvoje národního hospodářství do roku 1980;

c/ ministru školství a kultury a ministru výstavby vypracovat ve spolupráci s předsedou Ústřední rady odborů, ministry vnitřního obchodu, zemědělství, lesního a vodního hospodářství a s Ústředním svazem spotřebních družstev typové podklady pro základní tři kategorie osvětových zařízení klubového typu a pro úpravu a modernizaci stávajících zařízení a publikovat je pro potřeby národních výborů a Revolučního odborového hnutí;

d/ ministru výstavby a radám krajských národních výborů zajistit v perspektivních a ročních plánech projekci a výstavbu těchto zařízení podle plánů rozvoje osvětových zařízení klubového typu;

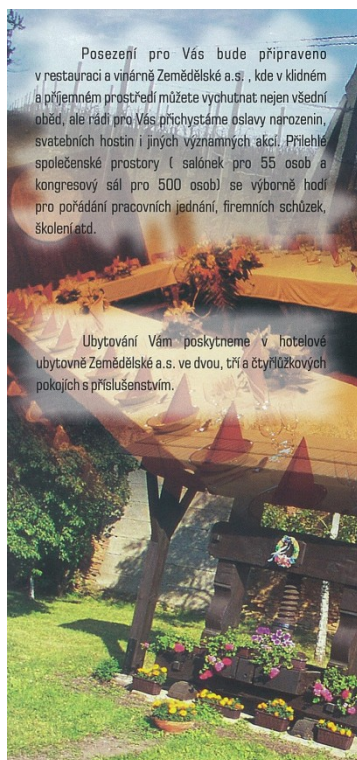
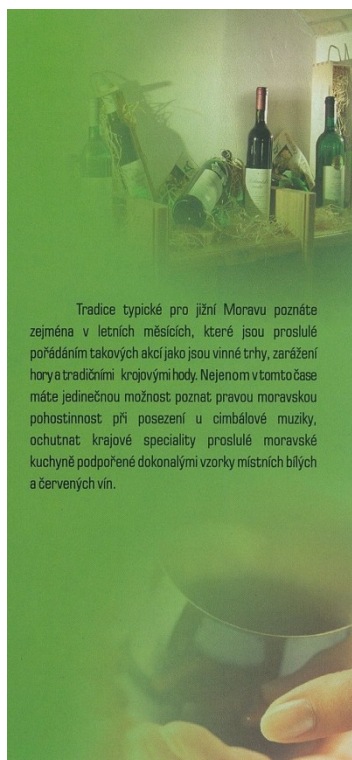
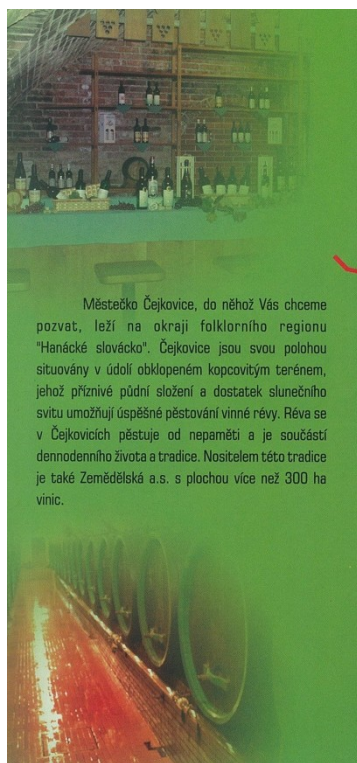
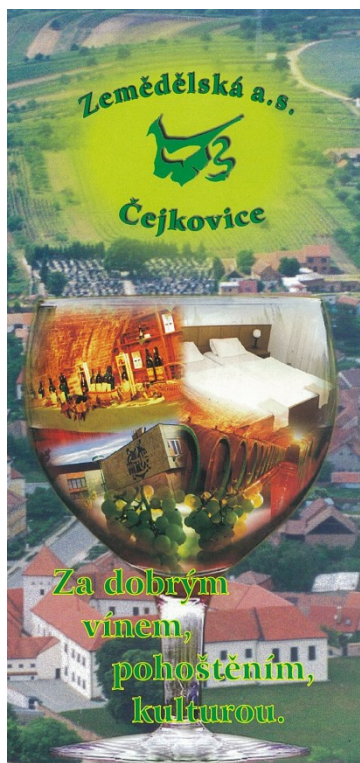
e/ ministru zemědělství, lesního a vodního hospodářství v dohodě s ministrem financí a radami krajských národních výborů vydat směrnice o způsobu úhrady nákladů spojených se zřizováním a provozem osvětových zařízení klubového typu na vesnici, které budou budována buď přímo jednotnými zemědělskými družstvy nebo s jejich finanční účastí;

3. d o p o r u ě u j e předsedovi Ústřední rady odborů projednat dlouhodobé dohody s radami krajských národních výborů o tom, ve kterých místech budou osvětová zařízení klubového typu budovat orgány Revolučního odborového hnutí a kde je budou budovat národní výbory, popřípadě dohody o tom, jak se budou orgány Revolučního odborového hnutí a národních výborů podílet na finančním zajištění výstavby a provozu společně budovaných osvětových zařízení klubového typu.

Provedou: ministři školství a kultury, vnitřního obchodu, zemědělství, lesního a vodního hospodářství, financí, výstavby a rady krajských národních výborů.

Na vědomí: předsedové Ústřední rady odborů a Ústředního svazu spotřebních družstev.

Příloha č. 21: Propagační materiál KD Zemědělské a.s. Čejkovice.

Příloha č. 22: Plán únikových cest ze sálu KD Zemědělské a.s. Čejkovice.

